

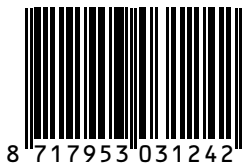
ADVERTENTIE

Siemens Wassen & Drogen

de Vries | elektro

SINDS 1930 BEELD • GELUID • WITGOED

Emmastraat 10 - Rijswijk - www.devrieselektro.nl

WWW.DENHAAGCENTRAAL.NET

 DENHAAGCENTRAAL @DENHAAGCENTRAAL DEN_HAAG_CENTRAAL

Foto: DHC/Steffie Galetta

Dakloze vrouwen onder de radar

5

Portiers van nachtclubs zien uitgaan veranderen

8

Foto: Jeffrey Grouwstra

Donorvader wil af van het kerngezin

10/11

Foto: Bram Kloos

Thrive Coffee House geeft koffiescene een zetje

14

Christiaan
Weijts

NAVO-IJSCOMANNEN

De eerste slachtoffers van de NAVO-top zijn bekend. Het Varend Corso van het Westland en Vlaggetjesdag op Scheveningen. Een handjevol machtsbeluste wereldleiders verpest het weer eens voor degenen die in principe van goede wil zijn. Die gewoon bloemetjes willen zien, met vlaggetjes willen zwaaien en daar een harinkje bij willen happen. Eeuwenoude tradities worden achteloos aan de kant geschoven voor een vergadering van twee dagen.

Hoog tijd dat Scheveningen uit de NAVO stapt.

Ik heb het altijd intrigerend gevonden hoe Den Haag uit allerlei contrasterende werelden bestaat die in elkaar zijn geschoven. Als de afzonderlijke etages van een flatgebouw waarvan de bewoners elkaar hooguit toeknikken in de lift.

Normaal co-existeert dat allemaal redelijk: gezins-Toyota's naast de Audi's met CD-nummerborden, het knusse dorpsgevoel naast de Internationale Zone (zoals dat luchthaven-achtig heet). Maar nu botst het globale op het lokale. Mondiale diplomatie versus plaatselijke folklore. Stropdas versus klederdracht.

Of kunnen die wel van elkaar profiteren? Het schijnt namelijk dat zo'n NAVO-top 'ook heel goed is voor het Haagse MKB zoals hotels, restaurants en van cateraars tot souvenirwinkeltes en ijscomannen, omdat al die hoogwaardigheidsbekleders, journalisten en bezoekers tijdens en rond zo'n top geld uitgeven in onze stad'.

Dat schreven Haagse VVD-, D66- en Hart voor Den Haag-fractieleden twee jaar geleden nog aan het college, in een smeekbrief om de top hierheen te halen. Toe nou, burgemeester, please, mag het, mag het, mogen we alsje-alsjeblijft een ijsje?

Inmiddels vraagt diezelfde VVD op hoge poten een debat aan. Een NAVO-top? Hoe gaat de gemeente er voor zorgen dat dit horeca en andere ondernemers niet gaat schaden?

Apart. Blijkbaar had men niet voorzien dat dit evenement sommige ijscomannen een enorme omzetpiek oplevert en andere van hun klandizie berooft, omdat ze toevallig aan de verkeerde kant van de versperring boeren. De verhouding tussen de winnaars

en verliezers begint zich zo zoetjes aan af te tekenen. Zevenentwintigduizend politiemensen worden gemobiliseerd, waardoor er in het hele land minder evenementen kunnen plaatsvinden. Die wielerskoers Veenendaal-Veenendaal sneuvelt, bijvoorbeeld. Net als de ZML Tour in Berg en Dal. KLM schrapt 20 procent van de vluchten. En denk ook aan Amsterdamse feesten in lustrumjaar 2025. Net als het corso en Vlaggetjesdag gaat het om grote publieksevenementen die voor veel ondernemers een flink deel betekenen van de seizoensomzet. Als we dat allemaal willen compenseren, zul je een hoop ijsjes moeten scheppen.

Een NAVO-top is als de Olympische Spelen. Die zouden ook enorm lucratief zijn voor de ijscomannen van het organiserende land. In de praktijk verslindt het evenement miljarden die nooit worden terugverdiend.

Maar het zet je wel mooi op de kaart. O ja, straks blijken we die geschatte 95 miljoen euro te hebben uitgegeven aan een pittoresk podium waarop Donald Trump aankondigt uit de NAVO te stappen.

Je weet het niet. Zelfs de deskundologen zijn finaal de kluts kwijt. Professor Rob de Wijk zei op 20 februari nog bij BNR: 'Als de top niet doorgaat, laat je je gijzelen door Trump.' Op 1 maart zei diezelfde Rob de Wijk bij 'EenVandaag' dat het afzeggen van de top 'een slimme zet' zou zijn.

Daartussen lag één bizarre ontmoeting met Zelensky. Tussen nu en dan liggen nog zo'n drie maanden. Twaalf weken waarin we zonder twijfel nog de ene plotwending ('sur-reëel!') na de andere ('onvoorstelbaar!') zullen meemaken.

Ik denk: was lekker in Brussel gebleven. Daar ligt een NAVO-hoofdkwartier dat van alle ijscomannen en andere gemakken is voorzien. Maar ja, de VVD'ers smeekten om deze top. Nu willen ze een debat over de schade.

De ene dag huilen om een ijsje, de volgende dag klagen dat het is gesmolten.

Christiaan Weijts is schrijver te Den Haag.

Verdonk doet niet mee aan verkiezingen 2026

Rita Verdonk stelt zich bij de gemeenteraadsverkiezingen van 2026 niet opnieuw verkiesbaar als raadslid voor Hart voor Den Haag.

Verdonk heeft Richard de Mos en de rest van de fractie daarvan onlangs op de hoogte gesteld. Ze blijft wel raadslid tot aan de verkiezingen in maart volgend jaar. Op de site van Hart voor Den Haag zegt Verdonk: 'Ik wil meer flexibiliteit terug in mijn leven. Al die vaste, vaak langdurige vergaderingen en debatten heb ik nu wel genoeg gedaan.' Maar ze zal zich nog een jaar 'vastbijten' in een aantal zaken, zoals 'het tegenhouden van de mega-opvang' in het voormalige Rode Kruis Ziekenhuis, jeugdbeleid, feminisme en vrouwenrechten.

Rita Verdonk (69) maakte na een roerige carrière in de landelijke politiek, waarin zij onder meer met Mark Rutte streed om het leiderschap van de VVD, in 2022 een verrassende politieke comeback, maar dan in het 'gewone' Den Haag. Samen met oud-PvdA-wethouder Constant Martini haalde De Mos haar binnen als ervaren kracht. Verdonk en Martini werden nadrukkelijk gepresenteerd als wethouderskandidaat. Op die manier poogde De Mos een eventuele blokkade van zijn partij wegens de toen nog lopende rechtszaak tegen hem en Rachid Guernaoui te omzeilen. Maar hoewel Hart voor Den Haag bij de verkiezingen in 2022 de grootste partij werd, bleek er bij andere partijen geen vertrouwen te zijn in een vrucht-

Richard de Mos en Rita Verdonk bij het stadhuis. | Foto: Hart voor Den Haag

bare samenwerking. En zo belandde de partij van De Mos, inclusief Verdonk en Martini, in de oppositiebankjes.

De wonden zijn bij De Mos nog niet geheeld, blijkt uit wat hij meldt op de site van zijn partij. 'Het is een bloody shame dat de stad een wethouder van [Verdonks] kaliber is ontnomen door de jarenlange uitsluiting van Hart voor Den Haag. Het onterechte corruptieframe en het misbruik daarvan door politieke tegenstanders hebben onze collegedeelnamen geblokkeerd en daarmee ook het wethouderschap van Verdonk.'

'Verdriet'

Verdonk zelf blikt met gemengde gevoelens terug. 'Toen ik drie jaar geleden begon in de Haagse ge-

meentepolitiek was ik heel gemotiveerd om me in te zetten voor de burgers van Den Haag. Proberen om hun leven een beetje beter te maken en ook te werken aan een bestuurscultuur waarin de overheid, in dit geval de gemeente, haar burgers serieus neemt. Helaas moest dat vanuit de oppositie en met een college dat over het algemeen meer bezig is met eigen stokpaardjes dan met de belangen van de inwoners van Den Haag; dat doet me echt verdriet.'

De Mos is vol lof over Verdonk en prijst haar inzet als raadslid. 'In plaats van te treuren over het mislopen van het wethouderschap, heeft ze haar rol als raadslid met verve vervuld. De schouders eronder, precies zoals we haar kennen. Grote klasse!'

De traditionele Haringparty en het programma voor oud-vissers gaan wel door. | Foto: PR

Vlaggetjesdag niet in Scheveningen

Vlaggetjesdag wordt dit jaar niet in de haven van Scheveningen georganiseerd, maar in aangepaste vorm in andere delen van de stad. Dat heeft de organisatie bekendgemaakt.

Vlaggetjesdag staat gepland op 21 juni, de zaterdag voorafgaand aan de NAVO-top die op 25 en 26 juni plaatsvindt in het World Forum. Vanwege de top is grote politie-inzet vereist en is het gebied rondom het congrescentrum vanaf een aantal dagen voor de top volledig afgesloten. De Johan de Wittlaan is al vanaf begin april dicht en gaat begin augustus weer open. Vanwege 'de beperkingen die de NAVO-top met zich meebrengt, is het onmogelijk gebleken het evenement aan de havens te organiseren,' aldus de organisatie.

Het Scheveningse feestje waarmee jaarlijks de komst van de nieuwe haring wordt gevierd, komt dit jaar daarom naar de stad toe. Vrijwilligers van Vlaggetjesdag zullen viszaken verspreid door Den Haag bezoeken, om daar samen met bezoekers de Hollandse Nieuwe te proeven. Op vrijdag 20 juni gaan de traditionele Haringparty en het programma voor oud-vissers wel door.

Vlaggetjesdag is niet het eerste evenement dat wordt aangepast vanwege de NAVO-top. Zo gaat ook het Varend Corso Westland, steevast in het derde weekend van juni, dit jaar niet door. Nationale Veteranendag op zaterdag 28 juni vindt in afgeslankte vorm plaats; voor het traditionele defilé is dit jaar geen ruimte.

ADVERTENTIE

Comfortabel zitten kan ook mooi

Zorgdrager
Dat zit wél goed

Bezoek onze showroom in Delft.
Of bel voor advies aan huis:
0800-0152

Schieweg 87A 2627AT Delft
Dinsdag t/m vrijdag van 13:00 - 17:00

Stroomnet raakt overbelast door toenemende vraag

Honderden nieuwe transformatorhuisjes zijn nodig om de groeiende vraag naar stroom te kunnen opvangen. | Foto's: Brian Mul/DHC

Het Haagse elektriciteitsnet is veel te klein om de groeiende vraag naar stroom te kunnen opvangen. Huishoudens merken het voorlopig niet, maar grotere gebruikers kunnen er niet meer bij.

Door Herman Rosenberg

Netbeheerder Stedin luidde eind vorige week de noodklok in een brief aan de gemeente. Wat optreedt, is een zogenoemde ‘gelaagde congestie’. Dat wil zeggen dat behalve het grote stroomnet (hoogspanning) van TenneT, dat al vol zat, nu ook op het lokale Haagse net de situatie problematisch wordt.

Op acht elektriciteitsstations – zes in Den Haag en Oud-Rijswijk en twee in Leidschendam-Voorburg – doen zich problemen voor. ‘De maximale capaciteit van deze stations voor afname van elektriciteit [is] bereikt, waardoor wij genoodzaakt zijn congestie af te kondigen,’ aldus Stedin-directeur Maarten Bijl in de brief. Dat wil zeggen dat de hele stad tussen het centrum en het Westland wordt geraakt. In Scheveningen was al eerder sprake van krapte.

De oorzaak van het overvolle net is de toename van stroomverbruik door elektrisch koken, warmtepompen en elektrisch rijden. Ook het versneld afscheid nemen van het Nederlandse en Russische gas speelt een rol. Dat vergroot de druk op het stroomnet verder. Bovendien was dit laatste een ontwikkeling waarmee Stedin en TenneT in hun plannings geen rekening hadden gehouden.

Rem

In een gesprek over de brief vergelijkt Bijl het stroomnet met het weggennet. “Daar kunnen files ontstaan, want je kunt nu eenmaal geen capaciteit bouwen die is afgestemd op Zwarte Zaterdag.

‘We moeten de daluren beter benutten’

dag. Dat kan dus ook bij ons gebeuren, alleen vinden we dat met z’n allen lastig, omdat we er nu eenmaal aan gewend zijn dat er altijd stroom uit het stopcontact komt. Samen met TenneT trappen we nu op de rem om te voorkomen dat er echt files ontstaan.”

Voor ‘kleinverbruikers’, zoals huishoudens, zijn er vooralsnog geen problemen, maar nieuwe grootverbruikers, zoals bedrijven, komen op een wachtlijst. Voorlopig kunnen er nog wel gewone laadpalen worden geplaatst, maar voor nieuwe snellaadpleinen is geen ruimte op het net.

Een echte oplossing komt er pas over zo’n tien jaar, als de hele elektrische infrastructuur is verzaamd en vergroot. Dat wil zeggen dat er veel nieuwe leidingen moeten komen en dat bestaande leidingen worden verzaamd. Daarnaast staat de bouw van een gecombineerd groot station van

Stedin en TenneT in Escamp (Madestein) op het programma en moet van vele bestaande stations de capaciteit worden vergroot. Het zichtbaarste van de operatie zal zijn de komst van ruim vijfhonderd nieuwe transformatorhuisjes.

“Er moet heel veel gebeuren en er is weinig ruimte in de stad. Daar komt de stikstofproblematiek nog bij. En dus gaat het niet snel. Bij de bouw van nieuwe grote stations vergt het zoeken naar ruimte, participatie van omwonenden en het verkrijgen van alle vergunningen zo’n zeven jaar. En dan nog drie jaar bouwen.”

Spits mijden

Toch kan er ook voordat het zover is wel wat worden gedaan. Bijl: “Wij roepen de consument op mee te helpen door de ‘spits’ te mijden. Die spits doet zich vooral voor in de win-

termaanden tussen 16.00 en 21.00 uur. Als dan minder mensen hun auto opladen of zware huishoudelijke apparatuur aanzetten, helpt dat. Dan wordt de piekbelasting op het stroomnet verminderd. Anders ge-

zegt: we moeten de daluren beter benutten.” Ook is er een project van de HTM. Stroom die de trams niet gebruiken, wordt gekoppeld aan laadpalen. Een andere mogelijkheid is de particuliere opslag van elektriciteit door de toepassing van ‘thuisbatterijen’. Bijl: “Als de batterijen goed worden ingezet, wordt het systeem flexibeler.”

Stedin doet verder onderzoek naar ‘congestiemanagement’. Dat wil zeggen dat wordt gekeken hoe grootverbruikers op piekmomenten minder stroom kunnen gaan gebruiken, zodat er ruimte komt op het net. Stedin betaalt daar een vergoeding voor.

‘Enorme opgave’

Wethouder Arjen Kapteijns (Groen-Links, energietransitie) erkent dat er problemen zijn en dat er ‘een enorme opgave’ ligt. “Je merkt dat de energietransitie hier een slang is die in zijn eigen staart bijt.” Volgens Kapteijns kan het zijn dat de transitie vertraging oploopt, omdat de verzwarende van het net veel tijd kost. Maar tegelijk hoopt hij dat er door andere maatregelen meer ruimte op het net ontstaat. “De netcongestie maakt duidelijk dat we krachtig moeten doorgaan met het isoleren van woningen en het uitbreiden van warmtenetten. Dat bespaart elektriciteit.”

Het college van B en W heeft met Stedin afgesproken dat intensief wordt samengewerkt. Het zal zijn rol bij het ‘ruimtelijk faciliteren’ en de vergunningsaanvragen ‘met prioriteit invullen’. De werkzaamheden beginnen naar verwachting eind dit jaar in Houtwijk en de Bomenbuurt.

‘Je merkt dat de energietransitie hier een slang is die in zijn eigen staart bijt’

ADVERTENTIE

van der VLUGT GLASHANDEL v.o.f.

Voor het leveren en plaatsen van alle soorten glas met gratis advies.

Loosduinsekade 175, 2571 BW 's-Gravenhage
Tel: 070-3603927
info@vd-vlugt.nl
www.glashandel-vandervlugt.nl

Gebogen, Ontspiegeld, Isolierend, Brandvertragend, Inbraakwerend, Glas in lood

Exclusieve
brilmode

HOFSTEDE OPTIEK
optometrie | contactlenzen

Hoogstraat 37
2513 AP Den Haag
www.hofstede-optiek.nl

Groeiende steun in buurt voor opvang Sportlaan

Het tij keert langzaam voor de opvanglocatie voor onder meer asielzoekers en dakloze mensen in het voormalige Rode Kruis Ziekenhuis. Buurtbewoners die positief zijn, laten van zich horen.

Door Thijme van der Burg

Het debat over het veiligheidsplan voor de tijdelijke opvang in het voormalige Rode Kruis Ziekenhuis aan de Sportlaan leek vooral te gaan over wie voor en tegen de komst is. Over driekwart jaar zullen er meer dan 700 mensen worden opgevangen voor een periode van vijf tot zeven jaar. Het is een groep die bestaat uit onder andere asielzoekers, dakloze mensen en starters. Tot nu toe voerde de Stichting Wijkbelang Segbroek de boventoon in het debat over de opvang. De wijkorganisatie is tegen de schaal van de opvanglocatie en stapten eerder naar de rechter in de hoop dat die het hele plan zou afwijzen. De voorzitter van de stichting noemt de locatie een ‘mega-opvang’ en een ‘experiment’.

Maar vorige week donderdag verzamelde zich een grote groep voorstanders bij een commissiedebat. Zij gaven aan zich niet gerepresenteerd te voelen door de wijkorganisaties, waarbij Stichting Wijkbelang Segbroek meerdere keren expliciet werd genoemd. De voorstanders benadrukten medemenselijkheid centraal te stellen en zijn enthousiast over de komst van de verschillende doelgroepen. De sprekers hadden nauwelijks zorgen over de veiligheid.

Positief

Dat de geluiden uit de buurt over de opvanglocatie steeds positiever worden, blijkt ook uit de gesprekken die de gemeente voert. In de gespreksverslagen wordt benoemd dat steeds meer omwonenden meedenken over de activiteiten die kunnen worden ondernomen. Ook maakt een van de verslagen duidelijk dat er het afgelopen jaar bijna geen incidenten hebben plaatsgevonden bij de permanente winteropvang. Terwijl ondernemers voorheen aangeven veel last te ervaren van de daklozenopvang. De incidenten die de politie meldt, betreffen de bekladding van een busje van het Leger des Heils door vijf mannen.

VVD en Hart voor Den Haag beschuldigden het stadsbestuur ervan alleen informatie te delen die het beeld rond de opvang ten goede

Het voormalige Rode Kruis Ziekenhuis aan de Sportlaan wordt over driekwart jaar een opvanglocatie. | Foto: DHC/Storm Groenendijk

komt. De twee partijen herhaalden de grieven van Stichting Wijkbelang Segbroek en stellen dat kritische deelnemers de mond wordt gesnoerd tijdens de wijkbijeenkomsten.

Wethouder Mariëlle Vavie (GroenLinks, inclusie) bracht daartegenin dat veel wijkorganisaties er zelf voor kozen niet deel te nemen aan de werkgroepen. Ook gaf zij aan dat veel kritische partijen vooral via de media hun boodschap verkondigen. De wethouder vindt dat die gesprekken beter met de gemeente gevoerd kunnen worden.

Risicoanalyse

Zowel sprekers als raadsleden citeerden uit een artikel van Omroep West waarin diverse hoogleraren en veiligheidsexperts kritiek geven

op het concept-veiligheidsplan dat met een aantal wijkorganisaties is gedeeld. “Ik vind het bijzonder in de media te lezen dat een aantal veiligheidsexperts hebben gekeken naar het plan en dat wij ze zelf niet hebben gehoord. Zij hebben gereageerd op een openbaar deel van het plan en niet op de geheime onderdelen,” zei Vavie.

Veel protocollen die worden bedacht om de veiligheid van bewoners van het complex en omwonenden te waarborgen, zijn niet openbaar. Vavie: “Het conceptplan is niet bedoeld om alle risicoafwegingen en maatregelen te laten zien, maar om omwonenden en betrokken partijen inzicht te geven in het complex en waar je naartoe kunt mailen en bellen.”

De VVD en Hart voor Den Haag zouden graag zien dat er een risicoanalyse komt waarbij ge-

keken wordt hoe alle groepen met elkaar omgaan. PvdA-raadslid Samir Ahraoui stelt dat er in het veiligheidsplan al risicoanalyses zijn gemaakt van alle afzonderlijke groepen. Volgens hem zou het niet logisch zijn om een gezamenlijke analyse te maken, omdat in het huidige plan de verschillende groepen in het gebouw niet in aanraking komen met elkaar.

Maar de VVD en Hart voor Den Haag blijven aandringen op zo’n analyse, ook al tekent zich daarvoor geen raadsmeerderheid af. Volgens de twee oppositiepartijen zou daarmee het vertrouwen van wijkbewoners gewonnen kunnen worden. Als de uitkomst van zo’n analyse positief blijkt, zal Hart voor Den Haag dat delen met zijn achterban, antwoordde raadslid Rita Verdonk op vragen van Ahraoui.

Ergernis over gedoe bij het Catshuis

De gemeenteraad is kritisch over opnieuw een plan om iets neer te zetten bij het Catshuis. “Het Rijksvastgoedbedrijf probeert ons te ringeloren.”

“Ik ben daar klaar mee,” zei VVD-gemeenteraadslid Rutger de Ridder ook nog in een commissievergadering vorige week donderdag. Aan de orde was de aanvraag van het Rijksvastgoedbedrijf (RVB) om drie portakabins te mogen plaatsen bij het Catshuis. Dat mag niet volgens het bestemmingsplan en daarom moet de raad expliciet toestemming geven.

De hoofdvraag, ook gesteld door spreker Peter Drijver (SOS Den Haag), was: Is tijdelijk ook echt tijdelijk? Daarover heerste twijfel, vooral door de steeds verder uitlopende renovatie van het Binnenhof, waar de kwestie bij het Catshuis mee te maken heeft. De ministerraad vergadert voorlopig op

het Catshuis en houdt daar ook persmomenten. Daarom is er meer wachtruimte nodig voor de marechaussee.

Maar volgens wethouder Robert van Asten (D66, ruimtelijke ordening) is er geen nader dwangmiddel nodig om de tijdelijkheid te garanderen. “De vergunning geldt voor één jaar,” zei hij. Als het RVB meer tijd nodig heeft, moet het een nieuwe vergunning aanvragen.

Omgevingswet

Niemand ontkende dat de tijdelijke cabines nodig zijn, ook Drijver niet, die behalve namens SOS ook insprak namens een reeks andere organisaties, waaronder de AVN en de Bomenstichting. Maar de procedures zijn mede door de nieuwe Omgevingswet onduidelijk en volgens Drijver heeft de wethouder ze ook niet goed gevolgd. Hij had een eerdere zienswijze van de organisaties wel moeten behandelen.

Het einde van het lied was dat de zaak geen hamerstuk wordt deze week, maar dat de gemeenteraad er opnieuw over gaat beraadslagen. Vrijwel zeker is dat de raad ermee akkoord gaat, al blijft hij, zoals Rutger de Ridder dus duidelijk maakte, zeer kritisch over alles wat

Is tijdelijk ook echt tijdelijk?

het RVB onderneemt. Drijver en fractievoorzitter Maarten De Vuyst van GroenLinks wezen er ook nog op dat er in de toekomst waarschijnlijk nog een ‘permanente upgradering’ van de bebouwing rond het Catshuis komt in verband met de intussen ruim twintig jaar oude huidige situatie. Ook daarom vinden zij het nodig de vinger aan de pols te houden.

Het Catshuis. | Foto: Ministerie van Algemeene Zaken

Veel verborgen dakloosheid onder vrouwen

‘Ik zorg dat je het niet aan me kunt zien’

Den Haag telt veel meer dakloze mensen dan gedacht. Dat blijkt uit een nieuwe telling, waarin ook zogenoemde bankslapers worden meegenomen. Vooral vrouwen weten onder de radar te blijven.

Door Hester Heite

Ronja Bruijns-Shoblak kwam negen jaar geleden dakloos vanuit Noord-Brabant naar Den Haag, zonder plek om hier te verblijven. “De straat is voor niemand veilig, maar al helemaal niet voor vrouwen. Dus zorgde ik ervoor dat ik opging in de massa en dat niet aan me te zien was dat ik dakloos was. Over het algemeen is dat voor een vrouw makkelijker dan voor een man. Want als je kort haar en baardgroei hebt, maar je je niet regelmatig kunt scheren of naar de kapper kunt, val je eerder op.”

Als ervaringskundig onderzoeker aan de Hogeschool Utrecht zet Bruijns-Shoblak zich nu in voor het bijstellen van het beeld van dakloosheid. “In samenwerking met Kansfonds bieden wij de ETHOS-telling aan, waaraan Den Haag dit jaar voor het eerst meedoet. Daarbij hanteren we een bredere definitie van dakloosheid: een gebrek aan volwaardige huisvesting. De officiële cijfers zijn schattingen van het aantal 18 tot 65-jarigen dat een jaar eerder in de opvang verbleef of buiten sliep. Maar kinderen en ouderen kunnen ook dakloos zijn. En als je in een auto slaapt of bij kennissen op de bank, verkeer je net zo goed in een situatie van dakloosheid.”

Dat geldt bij de ETHOS-telling ook voor ongedocumenteerde mensen, degenen die langer in een instelling moeten blijven omdat er geen zicht is op een woning, asielzoekers die meer dan zes maanden een verblijfstatus hebben maar nog steeds in een azc zitten en mensen die uit hun woning gezet dreigen te worden of noodgedwongen op een vakantiepark verblijven. “Wij streven ernaar ze allemaal mee te tellen, met hulp van zoveel mogelijk organisaties en hulpverleners.” De telling vindt op 8 april plaats in de regio Den Haag; de uitkomsten worden op 8 oktober bekendgemaakt.

Moeders

In 2023 werd in Den Bosch voor het eerst op de nieuwe manier geteld en vorig jaar deden 55 gemeenten mee. “De trend die we tot nu toe zien, is dat er vooral veel meer dakloze vrouwen zijn dan bekend was,” vertelt Bruijns-Shoblak. Een derde van alle dakloze mensen blijkt vrouw, drie keer meer dan eerder geschat door

Asiza (links) tijdens werkoverleg in Straat Bakkie, de koffiebar van Straat Consulaat aan de Torenstraat. | Foto: Eveline van Egdom

het Centraal Bureau voor de Statistiek. “En van die vrouwen is een op de drie moeder.” Uit onderzoek is gebleken dat hun kinderen een grotere kans hebben om later eveneens op straat te belanden.

“Als een vrouw kinderen heeft, is voor haar de drempel om bij hulpverleners aan te kloppen nog groter, uit angst van hen gescheiden te worden,” weet Joy Falkena van Straat Consulaat, dat de belangen behartigt van dakloze mensen in Den Haag. “We werken aan het voorkomen en aanpakken van dakloosheid. Daar-

bankslapers. “Maar hun afhankelijke positie maakt dat net zo goed tot een onveilige omgeving, waarin de vrouw vaak een tegenprestatie moet leveren voor het dak boven haar hoofd,” aldus Falkena. “Het is een uitzichtloze situatie die we niet moeten accepteren. We moeten verborgen dakloosheid zichtbaar maken en er dan ook echt iets aan doen: voor huisvesting zorgen!”

Opvang

Recht op een Thuis, een landelijk panel van belangenbehartigers die zelf dakloos zijn of zijn geweest, is vorige week gestart met een onlinecampagne om dakloze vrouwen een gezicht te geven. Juist omdat velen niet in beeld zijn, kwam een van hen met het idee om zichzelf te laten portretteren; drie anderen volgden haar voorbeeld. Zo ook Asiza, wier echte naam bekend is bij de redactie. Vroeger werkte ze als verzorgende en woonde ze in de Schilderswijk. Nu verblijft ze in de opvang van Kessler-Perspektief aan de Schenkweg.

Steeds meer vrouwen kloppen voor hulp aan bij het daklozenloket, blijkt uit cijfers van de gemeente Den Haag. Vorig jaar meldden 4200 mensen zich, van wie 62 procent man en 38 procent vrouw. In 2020 ging het nog om 29 procent vrouwen. “Wat opvalt, is dat ze steeds jonger en kwetsbaarder zijn,” vertelt een woordvoerder van het Leger des Heils, dat ook vrouwen opvangt in Den Haag.

“Ik slaap al een jaar met vijf andere vrouwen in stapelbedden op een zaal,” verzucht de 47-jarige Asiza. “Het zijn bijna allemaal twintigers met problemen thuis, schulden of

‘Als moslima dakloos zijn, dat is een heel grote schande’

een verslaving. Zij hebben een heel ander leven dan ik, met een ander ritme.” Ondanks de onrustige nachten en het gebrek aan privacy in de opvang, lukt het haar om vier dagen per week ruim op tijd en keurig opge maakt op haar werk te verschijnen. Bij Straat Consulaat, want ergens anders kwam ze niet aan de bak. “Ik zorg dat ik er altijd verzorgd uitzie en heb overal gesolliciteerd. Bij een taxibedrijf was ik zo goed als aangenomen, totdat ze ontdekten dat ik geen vast woonadres heb. Mensen denken dat je dan wel gek of verslaafd moet zijn. Maar vind maar eens een woning: overal zijn wachtlijsten. Het duurt allemaal zo lang, en ondertussen gaat je leven eraan.”

Schaamte

“Als moslima dakloos zijn, dat is een

heel grote schande,” vertelt Asiza. “Ik had nooit gedacht dat dit me zou overkomen.” Hetzelfde geldt voor de eigenaresse van een onverzekerd huis dat afbrandde, de vrouw die haar gewelddadige man ontvluchtte en de moeder die haar rekeningen niet kon betalen. De laatste durft op het schoolplein niet te vertellen dat ze dakloos is geweest, uit vrees dat vriendjes van haar kind dan niet bij haar mogen komen spelen. “Terwijl deze vrouwen zich helemaal niet hoeven te schamen, het stigma moet eraf,” reageert Falkena. “Het taxibedrijf dat Asiza niet aanneemt vanwege haar situatie, dat moet zich schamen!”

Met de campagne ‘De schaamte voorbij’ willen de vrouwen laten zien dat dakloosheid vele gezichten heeft. “Toen ik dakloos was, herkende ik mezelf helemaal niet in het beeld dat ik ervan had,” zegt onderzoeker Bruijns-Shoblak. “Daarom vroeg ik eerst niet om hulp. En toen ik wel doorhad dat ik dakloos was en aan de bel trok bij gemeenten, werd ik weggestuurd omdat ik zelfredzaam zou zijn. Ook gemeentemedewerkers herkenden mij niet in het beeld van een dakloze persoon. Daarom zijn de telling en de campagne ook zo belangrijk.”

Op www.dakloosheidvoorbij.nl zijn de verhalen van vier (voormalig) dakloze vrouwen te lezen en kan ‘een boodschap van kracht’ voor hen worden achtergelaten.

‘Vrouwen doen er alles aan om niet op straat te belanden’

voor is het nodig de omvang en oorzaken ervan goed in beeld te hebben. Veel dakloosheid is nu verborgen. Vooral vrouwen vinden andere manieren om te overleven. Ze doen er alles aan om niet op straat te belanden.”

Uit de eerdere ETHOS-telling bleek dat veel vrouwen en kinderen bij kennissen logeren, zogenoemde

KUNSTPARADE
BENTENHOFF
RENOVATIE
EEN PROGRAMMA VAN HET ATELIER RIJSBOUWMEESTER

OP UITNODIGING
VAN HET

LUKÁCS &
BROERSEN

MINISTERIE VAN
ALGEMENE ZAKEN

FILMVERTONING BIJ DE HOFVISVER
MUZIEK: BRAM KORTEKAAS
HET HOF
VAN DE LEEUW

VR 14 & ZA 15 MAART 2025
DOORLOPEND
VAN 12:00 TOT 20:00

Meer info: www.kunstparadebinnenhof.nl

Water vol rivierkreeften staat Delfland aan de lippen

Het Hoogheemraadschap van Delfland heeft het ministerie van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur in een brandbrief opgeroepen iets te doen aan de ‘explosieve groei’ van het aantal Amerikaanse rivierkreeften in de regio.

Door Jelle van der Meulen

Het ministerie dient onmiddellijk te beginnen met het ‘actief afvangen’ van Amerikaanse rivierkreeften om het aantal terug te brengen ‘tot een niveau dat het watersysteem aankan’. Ook moet het de kosten vergoeden die het Hoogheemraadschap van Delfland maakt (en al gemaakt heeft) voor het herstellen van de schade aan waternaar en waterkeringen. Dat staat in een brandbrief die het waterschap twee weken geleden heeft verzonden aan het ministerie van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur. Het waterschap stelt tevens dat het ministerie de afgelopen jaren te weinig heeft gedaan om de rivierkreeften te ‘bestrijden en beheersen’, waardoor het niet meer mogelijk is de rivierkreeften volledig te verwijderen.

Amerikaanse rivierkreeften zijn zogeheten invasieve exoten, wat inhoudt dat de dieren hier niet van nature voorkomen, maar wel goed gedijen in Nederlandse wateren. Hun aanwezigheid zorgt echter voor de nodige problemen. ‘Ze eten eitjes van vissen en amfibieën, ze knippen waterplanten kapot en graven in de oevers, wat afkalving en verzakkingen tot gevolg heeft,’ legt adviseur ecologie en waterkwaliteit Wilco de Bruijne uit in een schriftelijke reactie. Dat heeft gevolgen voor de waterkwaliteit, peilbeheer en waterveiligheid.

Tientallen miljoenen

Data ontbreken, maar De Bruijne schat dat in het beheergebied van het Hoogheemraadschap van Delfland (dat loopt van Den Haag tot Rotterdam en van het Westland tot Wassenaar) tientallen miljoenen Amerikaanse rivierkreeften aanwezig zijn. Dat komt in Den Haag neer op ‘honderdduizenden tot miljoenen’. De dieren, die afhankelijk van de soort tussen de twaalf en zestig centimeter lang zijn, zijn in ‘vrijwel ieder water’ in de stad te vinden. ‘Ze voelen zich thuis in kunstmatige wateren met steile (beschoeide) oevers met een slappe waterbodem

Het Hoogheemraadschap van Delfland maakt zich zorgen over het grote aantal Amerikaanse rivierkreeften.

| Foto: Kennisnetwerk invasieve exoten

en een min of meer vast waterpeil, zoals veel stadswateren,’ aldus De Bruijne.

De Amerikaanse rivierkreeft heeft zich sinds 2010 flink verspreid, maar komt het meest voor in het westen en midden van het land, meldt de Unie van Waterschappen. De rijksoverheid is verantwoordelijk voor de bestrijding van het beestje, maar heeft de afgelopen jaren ‘onvoldoende effectieve maatregelen genomen’, schrijft het Hoogheemraadschap van Delfland.

Zorgen

Ook aangekondigde maatregelen nemen de zorgen in waterland niet weg. Zo noemt de Kopgroep Rivierkreeft, die zich bij de Unie van Waterschappen bezighoudt met het dossier, het ‘opmerkelijk’ dat in de opzet van het landelijk aanvalsplan invasieve exoten ‘nauwelijks aandacht besteedt aan uitheemse rivierkreeften’. Het definitieve plan van staatssecretaris Jean Rummenie (BBB) komt naar verwachting in het tweede kwartaal van dit jaar.

De Tweede Kamer nam daarnaast een motie aan van de VVD die oproept om bevissing van de Amerikaanse rivierkreeft breder toe te staan en niet alleen voor be-

roepsvissers, zoals nu het geval is. ‘Maar wij ervaren momenteel geen onoverkomelijke belemmeringen vanuit wetgeving wanneer wij in onze wateren rivierkreeften willen (laten) afvangen,’ zegt De Bruijne. ‘Een wetswijziging die het waterschappen toestaat met eigen medewerkers kreeften te gaan afvangen verandert niets aan de problematiek en de kosten.’

In de tweede week van april staat een bestuurlijk overleg gepland tussen de Unie van Waterschappen en staatssecretaris Rummenie. Als de rijksoverheid geen actie onder-

‘Rivierkreeften zijn in vrijwel ieder water in de stad te vinden’

neemt, blijven de ecologische en financiële schade toenemen, stelt het waterschap. Voor bescherming van de onderwaternaar is dit jaar 13 miljoen euro nodig en daarna 7,3 miljoen euro per jaar. Daarvoor moet het rijk opdraaien en ‘niet de inwoners van het gebied van Delfland’, aldus het waterschap.

ADVERTENTIE

Verbonden door afscheid

B L O G | Euthanasie

Een gesprek bij leven. Het blijft iedere keer ongrijpbaar en allesomvattend als ik met iemand in gesprek mag die “gepland gaat sterven”. Euthanasie.

Soms is het verborgen in het gesprek met, ‘het gaat niet lang meer duren’ of soms is het meer concreet, ‘woensdagmiddag om 14 uur’. Het is natuurlijk geen gewoon gesprek. Het gaat over het afscheid nemen van, het laatste stukje leven of dit nu lang of kort heeft mogen duren. Of dit nu vanuit ouderdom, ziekte of anders is. Het gaat over bewust en concreet afronden van dat leven wat ophoudt op een moment wanneer het genoeg is voor diegene die gaat.

Maar wat het ook is en de reden, maakt mij niets uit. Wat ik ervan vind, is niet van belang. Het gaat erom dat diegene die de wereld gaat verlaten dit op zijn of haar manier doet, wetende dat deze naasten achterlaat, begeleiding zoekt bij het proces van loslaten

en je neerleggen bij de grenzen van lichaam en geest van de wereld om je heen. Het open bespreken van de naderende zelfgekozen dood neemt het taboe weg. Innerlijk weten dat dit voor jou het einde is, hoe onnoemelijk ook maar nu met een datum en een tijdstip. Er wordt gezegd ‘We zien elkaar niet meer. Al weet ik dat als ik ga, jij er op een moment zult zijn en jij goed voor mij zult zorgen’. Dat geeft een glimlach, maar vaak ook een omhelzing met een traan met soms een diepe zucht van verlichting. Heel heel soms ben ik erbij, mag ik erbij zijn, toevertrouwd bij een intiem moment. Niemand gaat alleen. Momenten die diep in mijn geheugen gegrift staan voor altijd.

Er wordt wel eens gedacht dat euthanasie een makkelijke oplossing is, een vlucht, een uitweg. Maar niets is minder waar. Want in de ogen kijken van een mens die met opgeheven hoofd, de dood recht aankijkt blijft in iedere situatie en bij ieder sterven onbeschrijfelijk groots, moedig en heel erg dapper.

Regelmatig laat een afscheid of uitvaart ook bij mij een indruk achter, hierover schrijf ik een blog. Mijn blogs zijn ook te lezen op: www.vanbuurenuitvaart.nl < Inspiratie – blogs.

Nancy van Buuren

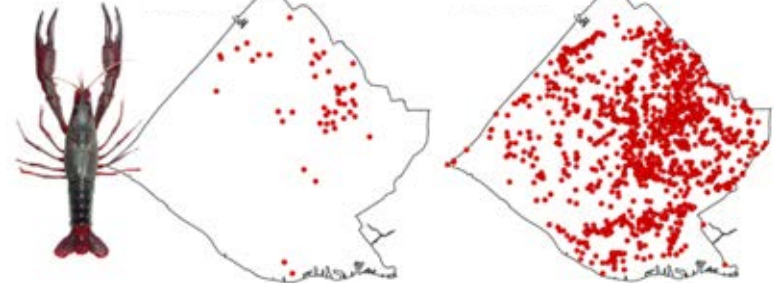
professioneel | betrokken | persoonlijk
bij afscheid & uitvaart

06 - 40089563
www.vanbuurenuitvaart.nl

VOOR 2010

2010 - 2024

Sinds 2010 nam het aantal Amerikaanse rivierkreeften in Delfland enorm toe. | Illustratie: Hoogheemraadschap van Delfland

WACHTERS VAN DE NACHT

Vroeger waren het bouncers, uitsmijters en zware jongens. Tegenwoordig zijn het gastheren en beveiligers. In dit drieluik vertellen portiers aan **Judith Eykelenboom** over hun veranderde rol in de Haagse nacht.

In deel 1: **John Verweij, 'conciërge, oom en vertrouwenspersoon' van Club Laak**

'Als er één knock-out gaat, feest de rest vrolijk door'

In een straatje achter de Verheeskade, in industrieel gebied, klinken de doffe dreunen van een housebeat. Hoewel het feest in Club Laak nog wel even doorgaat, is de grote zaal al gesloten en draait de dj in de kleinste zaal nog voor wat mensen die behoorlijk losgaan. Het zweet druppelt bij wijze van spreken van het plafond terwijl mensen dicht op elkaar uitbundig op 'psytrance' dansen. De graffiti in de ruimte wordt telkens kort verlicht door een stroboscoop. Buiten zitten andere overgebleven feestgangers in de rookhoek, die naast de ingang is afgezet met een hek.

John Verweij (57) voelt zich hier als portier – maar ook 'conciërge, vader, oom en vertrouwenspersoon' – thuis. De club heeft wat hem betreft dezelfde onbevange sfeer als het Paard van Troje, toen hij zijn loopbaan in het nachtleven daar op zijn zeventiende begon. Toch is er in die veertig jaar een hoop veranderd in het leven van de nachtportier. Er was destijds geen regulering, er bestond geen erkend diploma. Het waren de uitsmijters, de jongens van de straat, die aan de deur stonden. Verweij: "Als je een naam had, kon je er staan. Nu is het woord uitsmijter oneerbiedig."

'Rustige shit'

Martijn van der Kaaij (31) uit Amsterdam komt de spullen van zijn vriend ophalen. "Hij heeft een klapper gemaakt en heeft nu een zware hersenschudding." Hij bedankt Verweij voor diens optreden: "Fijn dat je zo goed voor hem gezorgd hebt. Het duurde heel lang voordat hij een beetje bij de les was. Je straalt echt rustige shit uit." Verweij: "Weet je wat belangrijk is? Je komt hier ongeschonden, dus je gaat ongeschonden weg."

Regelmatig belt de portier de taxi om er persoonlijk voor te zorgen dat mensen die te veel gedronken hebben niet in hun eentje naar huis hoeven. "Ik ben eigenlijk een sociaal werker. Dat aspect van mijn werk is heel mooi, want veel men-

sen hebben liefde gemist. Mensen die ik op die manier heb geholpen, soms juist door ze naar huis te sturen, vergeten dat nooit. Ze komen me later opzoeken om te vertellen hoe dankbaar ze zijn – laatst nog een vrouw die nu zelf kinderen heeft en

'Je komt hier ongeschonden, dus je gaat ongeschonden weg'

vroeger altijd de weg kwijt was. Nu begreep ze wat ik voor haar gedaan had door haar niet binnen te laten. Dat zijn de mooiste complimenten."

Respect

Toch is Verweij erg selectief hoe dichtbij hij bezoekers laat komen. "Ik geef niet iedereen een hand. Dat is voor mij heel heilig en bijzonder, de hoogste vorm van respect. Mensen willen knuffelen, zoenen. Je wordt opgevreten als je te persoonlijk wordt en geen grens trekt. Ik geef mensen daarom standaard een boks. Je kunt jezelf ook niet openstellen als je aan het werk bent, want je bent natuurlijk heel kwetsbaar. Alle ogen zijn in zekere zin op mij gericht. Ik moet de balans van de hele avond in de gaten houden. Ik ben de bewaker van het algehele plaatje. Soms weet je: het wordt weer zo'n avond. Met volle maan is het sowieso bal. Als mensen overladen zijn door problemen, zie ik dat gelijk. Ze hebben een bepaalde vibe."

Een groot verschil met 'vroeger', constateert Verweij, is dat mensen niet meer voor elkaar opkomen. "Vooral de doelgroep tussen de 18 en 26 heeft lak aan alles. In de rij zijn ze nog vrienden, maar als er één knock-out gaat, feest de rest gewoon vrolijk door." Een ander opmerkelijk verschil ziet hij in het drugsgebruik. "Dat is echt verergerd. Vroeger was het een

John Verweij is al veertig jaar portier. | Foto: Jeffrey Grouwstra

'Ik heb het gevoel dat de samenleving juist minder tolerant is geworden'

selecte groep die gebruikte. In het oude Paard, waar ik tot 2008 werkte, wilde Herman Brood niet optreden voordat hij zijn dope had. Dan werd de huisdealer gebeld. Nu doet iedereen het. Ook zijn er allerlei designerdrugs in omloop, zoals 3- en 4-MMC,

waarvan de uitwerking steeds weer anders is. Hier in Club Laak komen mensen, net als in Berlijn, echt om te feesten en vrij te zijn, maar over het algemeen zie ik dat mensen meer onder invloed zijn. Ook het gevaar dat je drankje gespiked wordt (stiekem aangevuld met drugs, red.), neemt toe. Ik hou van mensen, maar ik heb soms het gevoel dat mensen niet meer van zichzelf houden."

Woke

Wat Verweij wel een mooie ontwikkeling vindt, is dat mensen opener zijn over hun seksualiteit, al heeft dat volgens hem ook een keerzijde. "Door dat hele woke-gebeuren willen jongeren zich meer laten zien.

Er wordt meer nadruk op gelegd, waardoor het meer in een hokje wordt geplaatst. Er worden zelfs speciale queerfeesten gegeven. Ik heb het gevoel dat de samenleving daardoor juist minder tolerant is geworden."

Hij heeft wel eens geweld gebruikt ja, maar meestal maakt hij zijn handen niet vuil. "Ik geef een brul en speel met mijn diepe stem. Dat is over het algemeen genoeg. Ik weet dat er gevaar zit in dit werk, soms voel ik iets en dan ben ik me er bewuster van dat ik moet oppassen. Maar bang ben ik nooit. Ik ben wel eens met de dood bedreigd, maar blaffende honden bijten niet, dat weet ik ook."

JAN
PRONK

RIJTERREUR

Den Haag wacht een verkeersinfarct. Vanaf juli wordt de Hubertustunnel voor negen maanden volledig afgesloten voor verkeer. De tunnel werd in 2008 in gebruik genomen en is alweer aan groot onderhoud toe. De opknapbeurt gaat, inclusief het vervangen van alle veiligheidssystemen, zo'n 80 miljoen euro kosten, de helft van de oorspronkelijke aanlegkosten. Wat goed is, komt snel. Alleen nu wel erg snel, nog geen achttien jaar na de bouw.

De tunnel is geliefd, dagelijks gaan er 30.000 stadsgenoten en bezoekers doorheen. De gesuggereerde omleidingen zijn redelijk rampzalige alternatieven. De stad uit moet straks via de Raamweg. Wie dat nu al wel eens probeert, doet dat alleen om opzettelijk te laten te komen op een afspraak, of om

iemand à la Hans de Booij in zijn liedje 'Annabel' de trein te laten missen. De toegangswegen naar de Raamweg, zoals de Laan Copes van Cattenburch en de Javastraat, staan iedere ochtend ver voor elk stoplicht muurvast. Ook het viaduct bij de Teldersweg naar de Raamweg levert volledig stilstaand verkeer op. Even terzijde: alle verkeersdeskundigen die beweerden dat alle wegversmallingen in de stad niet zouden leiden tot opstoppen en vertraging zouden wat mij betreft in de Hofstad nooit meer over mobiliteit mogen adviseren.

Dan zijn er straks natuurlijk automobilisten die op eigen houtje gaan zoeken naar andere routes en kruip-door-sluipdooroplossingen om al die files te omzeilen. Veiliger zal het er niet op worden op plekken als de Van Alkemadelaan, waar dat reeds een serieus probleem is en straks dus nog veel meer.

Stel dat het gaat lukken de werkzaamheden in het voorjaar van 2026 af te ronden,

dan nog is het geen 'blij dat ik rij'. Want de belangrijkste weg vanuit de stad naar de Hubertustunnel, de Johan de Wittlaan, gaat in verband met de NAVO-top vanaf april voor vier maanden dicht. Kortom, het wordt voorlopig een grote chaos voor iedereen die met de auto via het noorden de stad in of uit wil.

Veiliger zal het er niet op worden

In het buitenland is het zeer gebruikelijk om bij onderhoud één helft van de tunnel open te houden, met voor iedere rijrichting één baan. Iets wat voor Den Haag een uitstekende tijdelijke oplossing zou zijn. GroenLinks-wethouder Arjen Kapteijns schoot dat idee helaas meteen af, zonder overtuigende onderbouwing. Het zou niet kunnen, omdat de verkeerswet het ver-

biedt als er voldoende andere routes zijn. Dat maakt het een interpretatiekwestie, want er zijn natuurlijk altijd andere routes, als je maar ver genoeg omrijdt of bizarre overlast acceptabel acht. Andere, meer technische bezwaren die werden opgeworpen, zijn oplosbaar, zoals het plaatsen van een tijdelijk veiligheidssysteem als het huidige vervangen wordt. Het is geen kwestie van kunnen, maar van politieke wil. Het maakt het misschien allemaal nog iets duurder, maar daar zijn we in Den Haag bij bouw- en infraprojecten wel aan gewend. Waarschijnlijk is het aan dovemans oren gericht, want het college wil het autogebruik in de stad zoveel mogelijk ontmoedigen. Met horrorpollers, zero-emissiezones en ondoordachte onderhoudswerkzaamheden lijkt het daar aardig in te slagen.

Jan Pronk

Oud-raadslid en bestuurskundige

Den Haag en Leiden trappen estafetteprotest af

‘Bezuinigen op hoger onderwijs is het domste wat je kunt doen’

In diverse universiteits-steden wordt geprotesteerd tegen de aangekondigde bezuinigingen op het hoger onderwijs. Den Haag en Leiden beten maandag het spits af.

Door Monica Lam

Maandagochtend rond half tien. Een bescheiden groepje docenten, studenten en vakbondsleden verzamelt zich voor het Wijnhavengebouw aan de Turfmarkt, dat fungeert als thuisbasis voor Campus Den Haag van de Universiteit Leiden. Den Haag geeft daarmee het startsein voor de landelijke estafettestaking tegen de geplande bezuinigingen op het hoger onderwijs. Universitair docent Jolien van Breen, actief binnen vakbond FNV, neemt het voortouw. “Wij staken vandaag tegen de voorgenomen bezuinigingen van het kabinet,” legt ze uit terwijl ze de protestborden mee naar buiten neemt. “Als we nu niets doen, worden deze plannen doorgevoerd.”

De bezuinigingen, die oorspronkelijk opliepen tot 2 miljard euro, zijn door het kabinet inmiddels teruggebracht tot 1,2 miljard. Toch blijft de schade voor het hoger onderwijs aanzienlijk, stelt Van Breen. “We hopen dat de Eerste Kamer meeluistert naar onze bezwaren en deze maatregelen van tafel veegt.”

Internationale studenten

Een groot deel van de onrust draait om specifieke bezuinigingen via de Wet internationalisering in balans. Met dit wetsvoorstel wil het kabinet de instroom van internationale studenten inperken. Zo moet een Toets Anderstalig Onderwijs (TAO) gaan beoordelen of een opleiding in een andere taal dan het Nederlands aangeboden mag worden. En dat zou ‘een klap zijn voor Den Haag als internationale studentenstad’, stelt wethouder Hilbert Bredemeijer (CDA, onderwijs). Samen met tientallen anderen is de wethouder aanwezig op het Haagse stadhuis, waar een teach-out plaatsvindt. Zo’n protest in de vorm van een lezing, dat kan natuurlijk alleen in het onderwijs.

“Ik ben trots dat het protest in Den Haag begint,” vertelt Bredemeijer. “Den Haag is als onderwijsstad fors aan het groeien. Zo opent in januari

Docenten, studenten en vakbondsleden begonnen afgelopen maandag met de estafettestaking voor het Wijnhavengebouw in Den Haag. | Foto: DHC/Storm Groenendijk

een nieuw gebouw van de Universiteit Leiden aan het Spui. Maar door de bezuinigingen lopen we het risico dat minder studenten zich zullen aanmelden. We maken ons daarom zorgen. De protesten krijgen de volle steun vanuit de gemeente Den Haag.” De onlangs geïnstalleerde vicevoorzitter van het college van bestuur van de Universiteit Leiden, Timo Kos, is ook aanwezig en uit zijn steun. “We zijn trots dat we als universiteitsbestuur deze protestactie kunnen ondersteunen.”

Grote zorgen

Terwijl Otto Spijkers, universitair docent aan het Leiden University College (LUC), zijn teach-out op het stadhuis verzorgt, vertrekt een deel van de Haagse demonstranten per trein naar Leiden. Het contrast met het timide protest in Den Haag blijkt groot. Op de Garenmarkt, een plein net buiten het centrum van de sleutelstad, klinkt luide muziek en zijn sprekers al begonnen aan hun toespraken. Ruim 3000 mensen hebben zich hier verzameld, schat de politie, van studenten en docenten tot politici.

D66-fractievoorzitter in de Tweede Kamer Rob Jetten neemt het woord op het podium. “Stem het weg,” roept hij, waarna het publiek zijn boodschap kracht bijzet. Ook

Frans Timmermans van GroenLinks-PvdA laat van zich horen. “Vergeet niet dat als je strijdt, je ook strijdt voor het lager onderwijs en het speciaal onderwijs. Alle bezuinigingen moeten van tafel. Doe het niet!”

Onder de demonstranten zijn Jolien de Klerk en Jacqueline Hylkema, beiden docent aan het in Den Haag gevestigde LUC, dat opleidingen aanbiedt op het gebied van ‘globale uitdagingen’ voor zowel Ne-

‘De protesten krijgen de volle steun vanuit de gemeente’

derlandse als internationale studenten. Zij vrezen de bezuinigingen te gaan voelen. “Bijna iedereen van het LUC staat hier vandaag. Onze opleidingen trekken internationaal toptalent aan,” vertelt De Klerk. “Als deze maatregelen doorgaan, verdwijnt dat talent. Kennisinnovatie was altijd het speerpunt van Nederland en nu gaan we daar ineens op bezuinigen?”

Hylkema vult haar collega passievol aan. “De Wet internationalisering in balans gaat alles raken waar wij voor staan. We doen internationaal wetenschappelijk toponderzoek. Het is een misvatting dat internationale studenten een bedreiging vormen voor Nederlandse studenten. We hebben grote tekorten op de arbeidsmarkt. Als deze studenten niet meer komen, dan krijgen we pas de echte klap te verduren.”

Wereldwijde problemen

Aan het LUC studeren eerstejaarsstudenten Lucie Soukalová en Villarni Ferreira Ramos. “Nederland staat bekend als een van de beste Europese landen voor internationaal onderwijs,” vertelt de Tsjechische Soukalová. “Maar deze bezuinigingen maken het ons moeilijk om hier een toekomst op te bouwen. Het is onzeker of wij onze master hier kunnen volgen. Het voelt alsof Nederland zegt: Wij willen je hier niet.” De Duitse Ramos vult aan: “Duitsland heeft nauwelijks Engelstalige opleidingen. Internationale studenten komen juist naar Nederland vanwege het internationale aanbod.”

Het tweetal snapt niets van de bezuinigingen. “Wij studeren af op globale uitdagingen. Hoe wil je wereldwijde problemen oplossen als je deze studie in de toekomst alleen aan Ne-

derlandstalige studenten aanbiedt? Je hebt juist andere nationaliteiten nodig om tot verschillende oplossingen te komen,” stelt Soukalová.

Op het podium groeit ondertussen de strijdlust. Angelien Sanderman, bestuursvoorzitter van de Hogeschool Leiden, windt er geen doekjes om: “Bezuinigen op hoger onderwijs is het domste wat je kunt doen. Studenten zijn de toekomst. Er is een enorme krapte op de arbeidsmarkt. Bijna 90 procent van onze afgestudeerden vindt binnen drie maanden een baan. Kabinet, investeer in het hoger onderwijs en bezuinig niet!”

Aan het einde van het protest werd het estafettestokje symbolisch overgedragen aan Utrecht, waar dinsdag de demonstratie plaatsvond. Daarna volgen nog Nijmegen, Amsterdam, Groningen en Enschede. De Eerste Kamer behandelt later deze maand de onderwijsplannen van het kabinet.

ADVERTENTIE

TOTALE LEEG VERKOOP

BODEM PRIJZEN

RUIME KEUZE

PERSIAN CARPET SHOP SINCE 1972

Geeft warmte aan je ruimte
50 jaar ervaring

NOORDEINDE 130 DEN HAAG
070-345 00 47
WWW.NOORDEINDE-PERZEN.NL

ADVERTENTIE

Profiteer bij de grootste naaimachinespeciaalzaak van Nederland

NIEUW IN ONS ASSORTIMENT

SINGER MOMENTO HOBBYSNIJPLOTTER

- Extra grote snijcapaciteit van 60 cm snijoppervlak.
- Nauwkeurig en precies vanwege roterend mes
- Led verlichting
- Voorzien van WIFI-verbinding

voor € 899,00

MEEGELEVERD
COMPLETE COLLECTIE
CREATIEVE GEREEDSCHAPPEN

Westeinde 83-95 | Den Haag
070-346 30 00 | Maandag gesloten

Bezoekers parkeren gratis
op eigen parking aan het
Westeinde nummer 191

| Foto: Bram Kloos

Donorvader en docent Ties van der Meer

‘We moeten weer in groepen gaan samenleven’

Het kerngezin past lang niet iedereen, weet Ties van der Meer (46) uit ervaring. De voorzitter van Stichting Donorkind en docent sociaal werk aan de Haagse Hogeschool pleit voor alternatieve relatievormen. Hij brengt de theorie zelf in praktijk: “Mijn vrouw krijgt een kind met een vriend. En dat is geen probleem.”

Door Hester Heite

Ties van der Meer is echtgenoot, donorvader, hulpverlener en docent. Verschillende rollen die hij vervult voor verschillende mensen. En dat is precies wat hij voorstaat, vertelt hij aan tafel in zijn huis in de Haagse Stationsbuurt: “Je liefdespartner hoeft niet ook je beste vriend te zijn én degene met wie je kinderen opvoedt. Alles bij één partner zoeken, dat is geen goed uitgangspunt.”

Het is toch mooi om alles te kunnen delen met iemand?
“Vind je dat echt of is dat je enige referentiekader? Levenslange monogamie en het kerngezin zijn idealen waar we over een lange periode in zijn gerommeld. Heel veel mensen denken niet bewust na over hoe ze willen samenleven met anderen. Ze streven automatisch en dwangmatig het ideaalbeeld na, of het nou bij ze past of niet. Driekwart van mijn studenten is Marokkaans en past niet in de norm. Zij moeten verschillende werelden met uiteenlopende idealen zien te verbinden. Dat biedt kansen: uit frustratie ontstaat innovatie.”

Waarom bent u er zo bewust mee bezig?
“Ik kom uit een situatie waarin het ideaal niet werkte. Mijn vader was onvruchtbaar, mijn moeder was een emotionele kluwen. Ze adopteerden mijn oudere broer en ik ben het kind van een donorvader. Want ook mijn ouders probeerden het kerngezin na te streven. Maar ze konden er geen donder van. Ze hadden een bijzonder ongelukkig huwelijk en zijn gescheiden toen ik drie was. Na mijn zesde heb ik alleen nog sporadisch contact gehad met mijn vader. Door dat alles ben ik al van jongs af gaan nadenken over hoe ik het zou gaan doen. Het heeft mijn blik op relaties mede bepaald.”

U bent beschadigd...
“Laat ik zeggen dat ik er een heel goede hulpverlener van ben geworden. Net als mijn broer, die werkt als jeugdhulpverlener. Alles wat je meemaakt, moet je verwerken. Soms heb je daar wat hulp bij nodig. Ik heb langdurige goede vriendschappen. En ik heb veel geluk gehad met de eerste vriendinnetjes die ik kreeg; zij waren emotioneel juist heel stabiel. Daardoor heb ik nog vertrouwen in de mens. Maar doordat ik niet in een kerngezin ben opgegroeid, zitten onbewuste gedragingen die voor anderen vanzelfsprekend zijn niet in mijn repertoire. Tijdens het eten de dag door nemen, bijvoorbeeld, dat kost me heel veel energie. Dan word ik moe en sluit ik me af, waarmee ik anderen het gevoel geef dat ze te veel zijn. Samenwonen past me gewoon niet. Al had ik de capaciteiten, dan was ik er waarschijnlijk nog niet gelukkig van geworden. En ik denk

niet dat ik de enige ben. Misschien past het zelfs niet bij de meerderheid van de mensen. Kijk naar de hoeveelheid scheidingen en vechtscheidingen. Levenslange monogamie is helemaal niet haalbaar. Een goede minnaar, je allerbeste vriend, de ideale partner om kinderen mee op te voeden en je huis mee te delen: het is heel ongeloofwaardig en hinderlijk om dat allemaal te zoeken in één persoon.”

Van der Meer werpt een blik op de boekenkast achter zich, met daarin onder meer ‘De mythe van het gezin’ van Lotte Houwink ten Cate, ‘De afwezige vader bestaat niet’ van Irene Zwaan, ‘Liefde in verhouding’ van Esther Perel en ‘Anders’ van Frans de Waal. “Er is veel over geschreven. In West-Europa wordt het kerngezin gezien als de gezondste manier om kinderen op te voeden. De aanname is dat het een natuurlijke voorkeur is, maar dit ideaal bestaat eigenlijk pas sinds de verstedelijking. We zijn onder invloed van het christendom en de industrialisatie steeds verder geïndividualiseerd. Stammen en groepscultuur zijn langzaam vervangen door loyaliteit aan kerk, instituties en natiestaten. Het kerngezin dient een economisch belang: mannen kunnen zichzelf helemaal kapot werken met onbetaalde steun van de vrouw, die ondertussen nieuwe arbeiders produceert.”

De vrouw is inmiddels toch geëmancipeerd?
“Het is een golfbeweging. In de jaren zestig en zeventig van de vorige eeuw is er veel geëxperimenteerd met andere relatievormen; het conservatisme in de jaren 1980 en aids hebben dat een halt toegevoegd. Vrouwen hebben nu wel meer keuzevrijheid. Maar onze ideeën over mannelijkheid, vrouwelijkheid en partnerschap zijn nog steeds heel normatief. En nog veel exclusiever zijn onze ideeën

‘Levenslange monogamie is helemaal niet haalbaar’

over ouderschap. Als je echte gelijkwaardigheid wilt, dan moet ook de man emanciperen en als een volwaardige opvoeder gezien worden. Op het moment geldt mannelijkheid niet als iets positiefs: of je bent een engerd, of je bent geen echte man. Dat is deels waarom radicaal-rechts nu voet aan de grond krijgt in Amerika, Oost-Europa en ook West-Europa.”

Hoe ziet u het vaderschap?
“Als spermadonor heb ik via een kliniek kinderen gekregen met wensouders

‘Je hoeft niet samen te wonen om samen te leven’

die ik niet van tevoren heb ontmoet. Inmiddels vind ik dat een heel slecht idee, want je weet helemaal niet met wie je kinderen krijgt en of je als ouders bij elkaar past. In het extreme geval van Jonathan Meijer (de Haagse donorvader van minstens 550 kinderen, red.) heeft dat tot rechtszaken geleid, waarbij ik als voorzitter van Stichting Donorkind betrokken was. Eerder al is besloten dat deze man geen kinderen meer mag verwekken door middel van spermadonatie. Afgelopen maand verbood de rechter hem om zich op zijn YouTube-kanaal nog langer tot zijn donorkinderen te richten en kwaad te spreken over hun ouders. Daar ben ik blij mee. Ik vind het de taak van de donorvader om met de ouders van zijn biologische kinderen af te stemmen wat voor contact gewenst is binnen hun gezin. Voor ieder kind is het schadelijk als ouders niet op één lijn zitten. Dat dit net zo goed geldt voor donorkinderen is een nieuw inzicht.”

“Aan de andere kant vind ik het niet goed dat donorkinderen pas op hun zestiende de gegevens van hun biologische vader kunnen opvragen – als ze al weet hebben van zijn bestaan. Het donorschap en adoptie zijn ontstaan vanuit het ideaal van het kerngezin; de biologische ouders passen niet in dat plaatje. Daarom zou ik het niet opnieuw zo doen. Destijds koos ik voor het donorschap om een ervaring te delen met mijn biologische vader, die geen contact wilde. Om mezelf beter te leren kennen en te begrijpen, was het voor mij noodzakelijk om te weten waar ik vandaan kom. Ik gun dat mijn kinderen ook.”

Hoeveel kinderen heeft u?
“Ik gok dat er achttien zijn, maar klinieken zijn niet helemaal betrouwbaar gebleken, dus zeker weet ik het niet. Op 1 april weet ik meer. Door een wetswijziging kan vanaf dan worden opgevraagd hoeveel behandelingen met een donor er zijn geregistreerd. Met drie van mijn kinderen heb ik gelukkig al contact, doordat hun moeders mij als woordvoerder van Stichting Donorkind op televisie zagen, me op hun kind vonden lijken en me benaderden. De oudste van vijftien zie ik sinds zijn zevende eens in de paar weken. Bij twee van mijn andere kinderen ben ik eerder betrokken: de oudste van negen heb ik ontmoet toen hij twee was en ik was bij de geboorte van zijn zusje van vijf. Zij komen soms logeren en we gaan samen op vakantie.”

Foto’s van Van der Meers donorkinderen staan prominent op de piano in de

achterkamer, naast een foto van hem en zijn vrouw. Met haar heeft hij nu zes jaar een latrelatie. Ze is hoogzwanger. Niet van hem, maar van een gezamenlijke vriend. “Zij heeft een kindwens. Ik niet meer. Ik heb er al meer dan genoeg. Een kind vlakbij vraagt bovendien meer prioriteit dan een kind verder weg. Dat vind ik niet eerlijk tegenover mijn donorkinderen, ik wil voldoen aan de relationele verplichtingen die ik naar hen toe voel. Ik vind dat je als vader je verantwoordelijkheid moet nemen, dat is als donorvader niet anders. Gedeeld ouderschap is veel sterker. Mijn vrouw wil het dan ook niet alleen doen, maar met een co-ouder. Net als een homoseksuele vriend van ons, die ik al 25 jaar ken. We hebben er met z’n drieën goed over nagedacht. Zij worden nu samen ouders, ik een soort oom. Want waarom kun je niet met de een kinderen opvoeden en met de ander een liefdesrelatie hebben?”

Omdat het leidt tot jaloezie?
“Jaloezie is geen nieuw probleem, je moet er alleen mee leren omgaan. Zoals we kinderen leren om de aandacht van hun ouders te delen met een broertje of zusje. En ook met materiële jaloezie leren we omgaan. Maar met amoureuze jaloezie niet. Ik denk dat al het relatiegeweld tussen partners voortkomt uit dat onvermogen. Elkaar helemaal willen controleren, komt voort uit onzekerheid. Ik heb veel gewerkt met kinderen die huiselijk geweld hebben meegemaakt. Bijna altijd was zo’n gezin geïsoleerd. Bij chimpansees komt geen dodelijk partnergeweld voor, omdat dit wordt getemperd door de groep. Wij zetten stellen in één huis, waar niemand ze ziet en niemand kan bemiddelen. Dat is vragen om problemen.”

Hoe moet het dan wel?
“We moeten weer in groepen gaan samenleven, met gedeelde verantwoordelijkheid voor kinderen. Ik zie het ook helemaal niet als probleem dat mijn vrouw een kind krijgt met een ander. Ik heb ook een relatie met de moeders van mijn kinderen, die ik zie als een soort schoonzussen. Ik heb niet voor hen gekozen, maar we zijn verbonden door iemand van wie we veel houden en in wiens belang het is dat we een harmonieuze relatie hebben. Dat is belangrijker dan de vorm ervan. Er zijn zoveel relatievormen mogelijk, maar het systeem is om het traditionele kerngezin heen gebouwd. Mijn vrouw en ik hebben ons geregistreerd partnerschap ontbonden, omdat ik anders automatisch als vader van haar kind geregistreerd zou worden. Toen we mijn negenjarige zoon vertelde over de zwangerschap, reageerde hij: ‘Oh leuk, ik hoop dat het een jongen wordt, want deze familie heeft meer jongens nodig.’ Voor hem was meteen duidelijk dat er een nieuw familielid komt, ook al is er geen bloedband. Je hoeft niet samen te wonen om samen te leven.”

TIES VAN DER MEER

Geboren:
13 november 1978

Opleiding:
Sociaal pedagogische hulpverlening aan de Haagse Hogeschool, master social work aan de Hogeschool van Amsterdam, consultant seksuele gezondheid bij de Rino Groep (in opleiding)

Loopbaan:
Loopbaan: Begeleider van verstandelijk gehandicapte jongeren met gedragsproblemen bij Ipse de Bruggen (1999-2006), sociotherapeut op de afdeling kinder- en jeugdpsychiatrie van het Leids Universitair Medisch Centrum (2006), docent sociaal pedagogisch werk bij ROC Mondriaan (2006-2008), docent sociaal pedagogische hulpverlening en coördinator van de minor seksuele diversiteit aan de Haagse Hogeschool (sinds 2008), voorzitter Stichting Donorkind (sinds 2012)

WATT
DESIGN

BANK VAN NU,
IN RETRO STIJL

Laan van Meerdervoort 94a | 070-3630601
www.wattdesign.nl

OPENINGSTIJDEN

Donderdag: 10:00 - 17:30 | Zaterdag: 10:00 - 17:00
Vrijdag: 10:00 - 17:30

STEUNZOLEN
met podoscan en gipsmodel

€ 135,00
All inclusive

Aangesloten bij
stichting L.O.O.P.

Prins Hendrikstraat 132-134 Den Haag
070-363 7519 **Johanwassenaar.nl**

**DE VETSTE VINTAGE
SHOP-IN-SHOP
VAN DE RANDSTAD**

**MEGAVET
VINTAGE STORES**
BUITENZIJDIE MEGASTORES

SLAGERIJ DUNGELMANN.NL

Slagerij Dungelmann
SINCE 1861 HOOGSTRAAT 17 - DEN HAAG

DELICATESSEN | 070 - 346 23 00
TRAITEUR | RAFO@SLAGERIJ DUNGELMANN.NL
CATERING | SLAGERIJ DUNGELMANN.NL

Rechtspersoon Stichting Ladies First
in liquidatie is ontbonden op 1 januari
2025 door het besluit van het bestuur van
Stichting Ladies First op 22 november 2024.

De rekening en verantwoording
(en het plan van verdeling) liggen tot
2 maanden na heden ter inzage op het
kantoor van het Handelsregister van KvK
en op het kantoor van Stichting Ladies First
in liquidatie, Damsigstraat 25,
2272 XN Voorburg.

Marc Cruellas 1958-2025

Geliefd restaurateur zong voor zijn gasten

Door Jelle van der Meulen

Met zijn restaurant Le Bistrot Deux La Place veroverde de flamboyante Fransman Marc Cruellas het hart van menig Hagenaar. Hij overleed vorige week aan de gevolgen van longkanker.

Cruellas runde sinds 1995 zijn restaurant Le Bistrot Deux La Place (voorheen Bistrot de la Place). Met al die tijd hetzelfde menu, slechts twee chef-koks en zijn eigen karakteristieke charme. Het zijn die ingrediënten waardoor het restaurant een geliefde bestemming was voor vele Hagenaars. En voor diverse politici, van Hans Wiegel tot Mark Rutte. Met die laatste deelde Cruellas de liefde voor muziekgeschiedenis, waar ze uren over konden praten.

Anderhalf jaar geleden kreeg de restaurateur de diagnose longkanker. Hij moest het weliswaar iets rustiger aan doen, zijn ziekte belte hem het werken niet. Cruellas wilde zijn trouwe gasten, die hem massaal een hart onder de riem staken toen hij bekendmaakte ziek te zijn, niet laten vallen. Hij ontving van hen duizenden brieven en e-mails. Eind oktober zag hij zich toch genoodzaakt zijn werkzaamheden neer te leggen. Begin dit jaar nam Cruellas' zoon Camille de zaak over.

Traditionele recepten

Cruellas kwam in 1991 voor de liefde naar Nederland. "U denkt toch niet dat ik voor de kroketten kwam?", zei hij in een interview met deze krant in december 2023. Hij werkte eerst in verscheidene hotels in Leiderdorp en Zoetermeer, om later aan de slag te gaan bij het illustere restaurant Seinpost. In 1995 opende Cruellas zijn eigen zaak op de Plaats. Na 22 jaar werd die locatie te duur en verhuisde hij naar de Maliestraat.

Al die tijd serveerde Cruellas de cuisine van Lyon, de stad van Paul Bocuse, een van de invloedrijkste chef-koks van de vorige eeuw. Bij

Foto: Casper van Dort

Le Bistrot Deux La Place stond de kwaliteit van het product centraal en werd onder geen beding getornd aan de traditionele recepturen,

'U denkt toch niet dat ik voor de kroketten kwam?'

vertelde Cruellas. "Bij tarte tatin komt crème fraîche, friet hebben we eens per jaar, gebakken in ganzenvet, en alleen geserveerd bij de steak tartare. Heb respect voor de recepten!" Cruellas ging immer piekfijn gekleed, zong re-

gelmatig chansons voor zijn gasten en was bepaald niet op zijn mondje gevallen. Toen Rutte de Franse president Macron tijdens een staatsbezoek meenam naar Le Bistrot Deux La Place, informeerde Macron bij Cruellas of Rutte een goede bestelling had gedaan (zijn vaste order van salade met spekjes, croutons en champignons, gevolgd door tournedos met truffelsaus). De vraag bracht Cruellas niet in verlegenheid, vertelde hij. "Ik kijk hem (Macron, red.) aan en zeg: 'Bent u een goede president? Come on, man! Natuurlijk is het goed. Ik twijfel niet of u een goede president bent, u hoeft er niet aan te twijfelen dat ik goede gerechten heb.'"

Cruellas overleed in het bijzijn van zijn familie. De uitvaart vindt plaats in besloten kring.

**MIRA
FETICU**

DE GROTE VIER

Ik bestudeer al twee weken De Grote Vier (een knipoog naar het boek van Agatha Christie), zoals Montaigne de koningen bestudeerde om iets te snappen van de oorzaken van hun nederlaag of overwinning. Trump, Zelensky, Poetin, Orbán. Omdat ik het type van de Oost-Europese politicus goed ken, let ik meer op die laatste. Waarom wil Viktor Orbán vrede, zou Montaigne zich afgevraagd hebben. Omdat hij in vrede gelooft? Na het gesprek tussen Zelensky en Trump wind ik me, net als iedereen, heel erg op. Met zijn onderhandelingen 'voor vrede' gooit Orbán olie op het vuur. Als hij maar niet in Brussel mag onderhandelen, probeer ik mezelf te sussen.

Met zijn 'vredemissie' doet hij me denken aan Nicolae Ceaușescu, een andere zoon van Oost-Europa die een obsessie met de internationale vrede had en zichzelf als de mediator tussen Israël en de Arabische landen zag. Toen Orbán, zonder mandaat en tot irritatie van Brussel, op bezoek ging bij Poetin en ook naar Kyiv afreisde, moest ik ook aan Ceaușescu denken, die ook heel graag op internationaal

bezoek ging. We leerden op school dat er geen internationaal probleem was waarbij onze dictator geen rol speelde in de oplossing. Orbán lijkt ook heel actief in internationale betrekkingen en toont veel initiatief. Maar hij heeft heel duidelijk dat Oost-Europese 'je ne sais quoi' van de politicus van na de val van de Muur, toen het politieke moeras in de Balkan veel van 'Jurassic Park' had en politici met elkaar op de vuist gingen op tv.

Met zijn 'vredemissie' doet Orbán me denken aan Ceaușescu

Valt het Westen het hooliganisme van Orbán niet op? Als hij kritiek heeft op de Europese Unie, citeert hij bokser Mike Tyson: 'Iedereen heeft een plan, totdat ze een vuist in hun gezicht krij-

gen.' Wat zou hij doen als er soldaten of wapens voor Oekraïne via Hongarije moeten worden aangevoerd? Zou de rest van Oost-Europa Orbán kunnen isoleren, als het zover komt? Hoe gevaarlijk is deze vriend van iedereen? Waarom zijn zovelen ervan overtuigd dat Trump en Orbán echt vrede voor de wereld willen? Twijfelen ze nooit aan hun oordeel? Is er nog ruimte om te twijfelen?

'Zodra het lot je ster doet rijzen/Roept iedereen meteen: dat is een wijze,' aldus Montaigne. Wat zou hij – als echte bemiddelaar, als betrouwbare bemiddelaar – van deze Grote Vier hebben gevonden? Kijk waarvoor ze staan, zou hij zeggen. En: 'List of moed, wie let daarop: het is de vijand, toch?'

Mira Feticu is schrijver

VOGELHUISJES | THRIVE | BEREMPAH | EN MEER....

Mira Aluç noemt zichzelf 'schrijver te Den Haag' in plaats van 'Haagse schrijver'. | Foto: Casper van Dort

Mira Aluç over haar debuutroman 'Sprokkelaars'

'Ik mis interactie tussen mensen met verschillende achtergronden'

In de debuutroman van de in Den Haag woonachtige Mira Aluç staan de medewerkers van een opslagloods centraal. "Ik wilde hun tederheid laten zien."

Door Thijme van der Burg

Lang gold er een status quo in de Haagse literaire wereld, maar nu staat er een nieuwe lichting schrijvers op. Onder wie Mira Aluç (31), wier debuutroman 'Sprokkelaars' in januari verscheen. Ze noemt zich 'schrijver te Den Haag', nog niet 'Haagse schrijver'. Aluç heeft in Vancouver (Canada), Rotterdam en het Vlaamse Antwerpen gewoond, waardoor ze zich niet per se verbonden voelt met een specifieke stad. "Maar de enige reden waarom ik misschien wil verhuizen uit Den Haag is de woningcrisis," lacht de schrijver in aanloop naar de Boekenweek. "In het begin vroegen mensen wel eens aan me of ik wil dat m'n boek een bestseller wordt, zodat ik beroemd word. Dat weet ik niet, ik wil vooral dat m'n boek gelezen wordt en dat mensen het goed vinden. Het liefst wil ik ongestoord over de Haagse Markt kunnen blijven lopen," vertelt ze.

Schaamte

Zoals de schrijver niet gebonden is aan één stad, speelt haar roman 'Sprokkelaars' zich af in een opslagloods die overal had kunnen staan. Hoofdperson Jong heeft recent een diploma in de economie behaald. Na zijn opleiding vindt hij niet direct een baan, dus biedt

Jongs oom hem een baan aan in diens loods. Daar werkt hij voor het eerst nauw samen met mensen die zich bevinden aan de rafelranden van de samenleving. Hij ervaart schaamte, zowel over zichzelf als over de mensen met wie hij werkt. Wat Aluç interesseert aan die emotie, is dat die er niet hoeft te zijn, legt ze uit. "De buitenwereld legt die schaamte in zekere zin op. Toen ik aan mensen vertelde dat mijn boek zich in zo'n loods afspeelt, zeiden zij regelmatig dat ze nooit op zo'n plek komen. Heel licht, bijna onmerkbaar, zit in die opmerking een afstand verstopt die ik wilde weerleggen. Het is een wisselwerking tussen Jong en de gedachte dat anderen op zijn werk neerkijken. Daardoor kijkt hij ook neer op zichzelf."

Voor Aluç staat de 'smakeloze' opslagloods symbool voor sociale verschillen. "Spullen zeggen veel over wie we zijn en hoe we ons presenteren aan de buitenwereld. In een loods of bij de Action zijn alle spullen lelijk, maar wanneer diezelfde producten bij de Bijenkorf liggen, zijn ze ineens mooi." Ze focust zich op de emotionele band die mensen hebben met lelijke massaproducten. "We hechten waarde aan spullen die eigenlijk heel onogelijk zijn. Er worden meer dan tienduizend van die Kinder-chocolade-eitjes geproduceerd, maar waarom

wil jij dat van jou bewaren? Misschien omdat je het van je oma hebt gekregen. Het net van herinneringen dat via objecten loopt, vind ik heel interessant."

Grip

Het boek heeft iets weg van F. Scott Fitzgeralds 'The Great Gatsby', waarin een buitenstaander een portret schetst van een moreel ambigue persoon. De lezer kijkt bij Aluç via de protagonist naar het personage Oom. "Ik wilde laten zien dat mensen goed kunnen zijn, maar slecht kunnen doen, en dat die twee dingen verenigbaar zijn. Je hebt vrij snel door waarom de familie van Oom niet met hem praat; hij is ontzettend onhebbelijk. Tegelijkertijd wilde ik zijn tederheid laten zien."

Oom, de eigenaar van de loods, wordt neergezet als een Bijbelse figuur die een eindstation beheert voor alle afgekeurde producten. "Hij ziet de loods als iets heel nobels. Naar zijn idee moet hij alle laatste spullen van de wereld bewaren." Wanneer Jong aan Oom vraagt of hij etenswaren die snel zullen bederven aan de voedselbank kan doneren, weigert Oom akkoord te gaan. "Hij wil dat de loods de laatste rustplek is. Dat is zijn poging om grip te krijgen op de grote hoeveelheid spullen die we hebben en ons op sommige momenten de baas is. Oom speelt

zijn rol als een nederige dienaar en verzamelaar, want als mensheid hebben we onszelf onder die enorme hoeveelheid spullen geplaatst."

De loods is geïnspireerd op de technische groothandel Bernard Sanders Aandrijftechniek, die eerder in de Lekstraat zat, dicht bij de Binckhorst. Het bedrijf wordt genoemd in het dankwoord. Toen Aluç nog studeerde aan de Koninklijke Academie van de Beeldende Kunsten ging ze daarnaartoe voor hulp bij het maken van haar afstudeerproject. De medewerkers vormden de basis voor een aantal personages in de roman. "Die gasten waren een beetje overdonderd en snaptten niet waarom ik zo'n grote constructie wilde bouwen. Ze hebben me veel geholpen en omdat ik er heel vaak was, bouwden we een vertrouwensband op. Ten tijde van mijn eindexamen heb ik bij ze uitgehuild. En uiteindelijk kwamen ze zelfs naar m'n afstudeerexpositie."

Die interactie tussen mensen met verschillende achtergronden miste Aluç in de hedendaagse literatuur. "Het leven van deze mensen verschilt compleet van mijn leven, maar er was wel steun en genegenheid. Ik wil dat dat gezien wordt."

Mira Aluç, 'Sprokkelaars'. Uitgever: Atlas Contact. Prijs: € 22,99.

Rubriek.

STADSGROEN

Foto: PR

NESTELDRANG

Op het gebied van de huisvesting kan er nog wel wat verbeteren in Den Haag. Onlangs werd mij bijna wanhopig gevraagd of er niet een stuk of tweehonderd pipowagens op het Malieveld gezet kunnen worden, voor studenten, een-pitters en kleine gezinnen. Een gezamenlijke moestuin wordt een ontmoetingspunt van jewelste en iedere zaterdag zal er een gezamenlijke maaltijd rond een kampvuur zijn (waarschijnlijk elektrisch, op zonne-energie). Gelukkig heb ik meer verstand van vogelhuisvesting. Het is wat makkelijker te realiseren ook.

Al een paar ochtenden achtereen zingen de tientallen flirterige vogels in de tuin elkaar luidkeels toe. Ze fladderen naar de rand van de dakgoot, waar ze elkaar wulps aan gaan zitten kijken. Het zal niet lang meer duren voor ze nestelrang krijgen en op zoek gaan naar een passend huis. Dat kunnen wij voor ze regelen, en dan gaat het al snel over de uitstraling van zo'n onderkomen. Moet dat confectie zijn, of haute couture? Hangen we het doeltreffende, maar misschien ietwat saaie kastje van vorig jaar weer op voor de vliegende have? Of gaan we voor een keramieken designvogelhuisje met een heus trappetje binnenin? We kunnen ook kiezen voor een hippe cortenstalen vrijstaande vogelboomhutstandaard waar vijf huisjes aan hangen. Of voor een vogelhuisje met een piepklein zonnepaneeltje op het dakje waarmee het stokje voor de vliegopening handig wordt verlicht.

Och wat. Het allerleukste vogelhuisje maak je toch zelf. Bijvoorbeeld met een kalebas. Zaai de kalebassoort 'Cushaw Green Stripe'. Pluk de rijpe kalebas, zorg dat er een stuk steel

meekomt en leg het ding een paar maanden te drogen. Op het moment dat je de zaden binnenin hoort rammelen, snijd je er een rondje uit, dat is de vliegopening voor de vogel. Wurm er zoveel mogelijk zaden uit en hang het kalebasvogelhuisje op. Maar dit is eigenlijk een tip voor volgend voorjaar, er zit wel een maand of tien tussen zaaien, oogsten en drogen.

Gelukkig is het maken van een houten vogelhuisje verrassend simpel en ontzettend leuk om te doen. Begin met een simpel plankje, het mag gerust een oude plank of een restplankje van de bouwmarkt zijn. Zorg voor een paar schroeven en een zaag. Tekende onderdelen af op het hout (zie de link hieronder van Natuurmonumenten voor het ontwerp) en begin te zagen. Maak tot slot

Het maken van een vogelhuisje is verrassend simpel

het gaatje voor de ingang, groot genoeg voor de vogelsoort die je hoopt te verwelkomen (zie de link daar weer onder van de Vogelbescherming voor de grootte van de vliegopening). Beschilder het vogelhuisje tot slot met milieuvriendelijke verf. Aardetinten werken altijd goed, maar opvallend mag ook! Hang het kastje buiten bereik van katten, en klaar is Kees. Wat fleurt een mens daarvan op, van iets zelf maken!

Pak een momentje in de tuinstoel, om lekker naar je vogelhuis te kijken, en voor je het weet, is je tuin niet alleen een thuis voor gevederde vrienden, maar ook een plek waar je zelf helemaal tot rust komt. Wat een win-winsituatie!

Wendy Hendriksen

Bouwtekening:
www.natuurmonumenten.nl/
tuin/zo-maak-je-een-nestkastje
Vliegopening:
www.vogelbescherming.nl/in-
mijn-tuin/nestkasten/zelf-
een-nestkast-maken

Horeca.

Bij Thrive Coffee House brengt eigenaar Rob de Heer graag mensen met elkaar in verbinding.

| Foto: Casper van Dort

Koffie om bij te gedijen in het Geuzenkwartier

Veelgehoorde kritiek is dat er te veel horeca is in de stad. Maar voor écht goede koffie kun je slechts op een handvol plekken terecht. Thrive Coffee House wil de Haagse koffiescene een stap verder brengen. "Ik doe hier wat ik diep vanbinnen wil."

Door Frank Verhoef

Rob de Heer (37) heeft amper geslapen als we hem spreken. "Ik zat te stuiteren. Het leek wel of ik tien kopjes koffie op had," vertelt de barista. Het is spannend voor hem, zo vlak voor de opening van zijn Thrive Coffee House in het Geuzenkwartier. Het schilderwerk is net klaar in het voormalige pand van Vegane Glorie in de Douzastraat en op de spiksplinternieuwe koffiemachine van La Marzocco zit nog geen smetje.

De Heer heeft een carrière van tien jaar achter de rug bij de politie, daarna werkte hij jarenlang als barista in strandtenten en de bekendere koffiespecialzaken in de stad. Al jaren droomde hij van deze kans. "Eerst wilde ik 'op stage' bij zaken als Ief&Ido en JoeJoe, nu Roast Factory." Het zijn twee zaken waar hij nu zijn bonen inkoopt. "Nu heb ik genoeg geleerd en ben ik klaar voor de volgende stap. Wil je een kopje? De bonen worden in Den Haag geroosterd en ze worden met de bakfiets bezorgd. Mooi, toch?!"

Crowdfunding

Hij staat hier voorlopig alleen, maar met een 'legioen aan vrijwilligers' in een appgroep en succesvolle crowdfunding voelt het niet eenzaam. De bar is ontworpen door een bevriende architect, een vriendin hielp met de fotografie en weer iemand anders met journalistieke ervaring maakte een filmpje om de crowdfundingactie voor 7500 euro onder de aandacht te brengen.

"Met Thrive Coffee House wil ik precies die verbindingen leggen die ik nu voel met de buurt bij het opstarten van deze plek. Met het podium, dat we dankzij crowdfunding kunnen bouwen, kunnen we hier meer doen dan alleen koffie schenken. Ik wil hier filmen, live muziekavonden, workshops en een pottenbakkerij organiseren. Niks is te gek." Het zaadje werd geplant toen De Heer nog bij

de politie werkte en een wereldreis maakte door Indonesië en Nieuw-Zeeland. Hij was een paar maanden weg en wilde langer blijven. Dat mocht niet van de baas, het kon simpelweg niet. "Toen nam ik maar ontslag." Hij ontdekte dat hij gelukkig werd van de kleine dingen. Niet het helikopterskiën of andere grote, dure activiteiten op vakanties, maar een koffietje drinken in een klein cafeetje en nieuwe mensen ontmoeten. Daarna is hij in de horeca in Den Haag gaan werken. "Ik werd er helemaal verliefd op en was supergelukkig. Tijdens meditatie ontdekke ik mijn levensmissie middels een visioen: mensen samenbrengen, energie delen en in verbinding staan – vandaar ook het podium. Ik doe hier wat ik diep vanbinnen wil."

Kriebels

Toch is er angst voor het onzekere. "Ik vind het spannend om te ondernemen. Ik ben niet vermogend en ben op andere locaties overbodig. Toen ik hier kwam kijken, had ik meteen kriebels in mijn buik. Het is groter dan ik wilde, maar daardoor kan ik meer dromen waarmaken." De buurt, waar veel expats en

'Tijdens meditatie ontdekke ik mijn levensmissie middels een visioen'

studenten wonen, reageert enthousiast, al zijn er ook cynische reacties: alweer horeca? "Vergeleken met Rotterdam en Amsterdam lopen we echt achter met het aantal zaakjes dat specialty coffee schenkt," legt hij uit.

De basis is de koffiebar en er wordt een kleine lunch geserveerd met tosti's die worden gemaakt bij een sociale werkplaats. "Ik wil dat iedereen kan floreren. Daar komt ook de naam 'Thrive' vandaan, wat gedijen betekent." En waarom koos hij eigenlijk voor de kleur blauw, die overal terugkomt in het interieur? Vanwege de politie? "Nee, het is mijn favoriete kleur, ik draag ook altijd blauw!"

Thrive Coffee House, Douzastraat 1, open vanaf zaterdag 15 maart voor koffie en een lichte lunch. Meer informatie: www.thrivecoffeehouse.nl

Spel.

Haagse Kringen organiseert nationaal mahjong-toernooi

‘Een combinatie van strategie en geluk’

In China zetten ze er hun hele hebben en houden op in, maar hier gaat het spelen van mahjong er een stuk gemoedelijker aan toe. Behalve op het open nationaal toernooi komende zaterdag. “Daar hoor je alleen het kletteren van de stenen.”

Thera Sondervan (rechtsboven) is een van de jongere spelers. | Foto: Casper van Dort

Door Hester Heite

‘S peel je competitie of speel je gezellig?’, lacht Roel Sauerbreij. Bijna elke woensdagavond schuift hij aan bij Haagse Kringen, met 44 leden de grootste mahjongclub van Nederland. Sinds 2016 komt wekelijks een deel van hen bij elkaar in de kantine van korfbalvereniging HCK ALO in de Bosjes van Pex in de wijk Bohemen. Om een – voor de leek onnavolgbaar – Chinees spel te spelen.

Mahjong is niet zomaar een spel. Het is een belangrijk onderdeel van de Chinese samenleving en wordt gezien als cultureel erfgoed. “Het is daar dé volkssport,” vertelt Peter Schutte, bestuurslid van Haagse Kringen. “Op elke straathoek wordt het gespeeld.” Deze week zijn er bij Haagse Kringen zeven tafels gevuld met elk vier spelers. De meesten komen uit de stad, sommigen uit Gouda, Zoetermeer, Rijnsburg en Vlaardingen; geen van hen is van Chinese komaf. Vermoedelijk spelen Chinese Hagenaars gewoon thuis een van de vele varianten van het spel.

“Wij spelen de officiële versie, met puntentelling,” aldus Schutte. “Andere versies zijn door Mao Zedong (China’s communistische leider van 1949 tot en met 1976, red.) verboden om het problematische

gokken tegen te gaan.” Het verhaal gaat dat aan het spel verslaafde mannen er hun huis en zelfs hun vrouw mee verspeelden. Tegenwoordig kleeft er een minder negatief imago aan mahjong, ook in Nederland. Sterker nog, het spel wordt hier steeds populairder.

Chinees muur

Razendsnel trekken de spelers een muur op van 144 stenen met daarop kleuren, windrichtingen en draken. Er worden stenen gepakt en weggegooid, met als doel combinaties te maken die punten opleveren. ‘Chow’, klinkt het voor opeenvolgende tekens, bamboes of kringen. ‘Pung’ betekent dat je een steen wilt pakken waarvan je er al twee op je plank hebt staan; bij ‘kong’ zijn het er drie. Als je vier sets van drie en twee gelijke sluitstenen hebt verzameld die een voldoende scorende formatie vormen, roep je ‘mahjong’. Dan worden de punten geteld en genoteerd, en staat de volgende muur alweer klaar.

“Ik vind het een combinatie van jokeren, Rummikub en klaverjassen,” zegt Thera Sondervan. Met haar 35 jaar is zij een van de jongere spelers. “Ik had een paar dames het zien spelen in de Boterwaag en vond de stenen zo cool. Toen ben ik gaan googelen en kwam ik uit bij de cur-

sus van Haagse Kringen.” “Een cursus is aan te raden,” volgens Paul Deege, de 78-jarige voorzitter van Haagse Kringen. Hij is juist ouder dan het gemiddelde lid van de vereniging, maar niet veel. “Jonge mensen voelen zich meer aangetrokken tot de Japanse variant, die vaak een rol speelt in manga (Japanse stripboeken, red.),” vertelt hij. “Je moet tijd investeren in het goed leren spelen van mahjong. Maar als je kunt tellen, kom je recreatief al een

‘Het is een combinatie van jokeren, Rummikub en klaverjassen’

heel eind, hoor. Het is goede hersentraining en het is ook een heel sociaal spel. Ik kan er echt van genieten als iemand een mooie hand heeft.”

“Het spel der spellen,” noemt Schutte mahjong. “Elk potje is spannend.” Bij Haagse Kringen speel je er zo’n twaalf op een avond, terwijl een vaste vrijwilliger drankjes rondbrengt, de radio aanstaat en er wordt gekletst en gelachen. “Bij veel mahjong-verenigingen gaat het

er een stuk serieuzer aan toe,” weet Deege. “Wij zijn laagdrempelig. Als beginner ben je hier ook van harte welkom. Dan helpen we en temperen we het tempo.”

Draak

Dat zal bij het open nationaal toernooi in Leidschendam komend weekend anders zijn. De Haagse mahjongvereniging organiseert dit eerste Groen-Gele Draak-toernooi, waar serieus gespeeld gaat worden om een trofee door meer dan honderd deelnemers. “Er komen spelers met internationale ambities, sommige hebben al aan het wereldkampioenschap meegedaan.” Publiek is niet welkom, omdat het spel zelf al lawaaiig genoeg is. “Je hoort tijdens het toernooi alleen het kletteren van de stenen.”

Ook enkele leden van Haagse Kringen spelen zaterdag op het toernooi. Niet Sauerbreij, hij houdt het liever gezellig. Hij vraagt vriendelijk of iemand nog iets wil drinken, om vervolgens te proosten op een van zijn tafelgenoten die voor de zoveelste keer ‘mahjong’ roept. Gelukkig staat er niets op het spel; niet meer dan de eer.

Nationaal mahjong-toernooi De Groen-Gele Draak, zaterdag 15 maart vanaf 08.45 uur, Bridgeclub Leidschenhage (Dobbelaan 1, Leidschendam). Meer informatie: www.mahjongdenhaag.nl

SIEMENS

WASMACHINES EN WARMTEPOMPDROGERS MET KLASSE

Slim, snel en stijlvol – de Siemens iQ500 en iQ700 extra klasse-wasmachines en drogers maken wassen makkelijker dan ooit. De iQ700-lijn is extra stil, eenvoudig te bedienen, supersnel en bespaart tot 50% meer energie dan energiekلاسse A, terwijl je met Home Connect alles eenvoudig via je smartphone regelt. De nieuwste iQ500-lijn biedt ook slimme functies voor snel en zuinig wassen, verpakt in een prachtig design. Kies voor slim, snel en zuinig wassen en drogen- kies voor Siemens bij de Vries elektro.

De Vries elektro is ook uw specialist in witgoed, zowel voor vrijstaande als inbouwapparaten. Onze deskundige adviseurs helpen u graag bij het maken van de juiste keuze voor de beste apparatuur. Kom bij ons langs en bekijk het brede witgoedassortiment in onze showroom.

Uw aankoop wordt door ons eigen installatieteam bezorgd, vakkundig geïnstalleerd en gedemonstreerd. Oude apparaten voeren wij op een verantwoorde manier af. U bent van harte welkom in onze showroom of neem voor al uw vragen contact met ons op.

de Vries elektro
SINDS 1930 | BEELD • GELUID • WITGOED

  www.devrieselektro.nl

Emmastraat 10 - Rijswijk - T. 070 390 05 05 - info@devrieselektro.nl

Koken.

Michiel de Vlieger, eigenaar van ‘Cometa Culinaire, de vliegende keuken’, heeft een voorliefde voor recepten met een Franse, Italiaanse en Noord-Afrikaanse inslag. Makkelijk, maar ook experimenteel.

Gevlinderde kipdrumsticks

Nodig voor 4 personen:

- 8 (biologische) kipdrumsticks
- Marinade:**
- 2 el olijfolie
- 2 teentjes knoflook, geperst
- ½ tl zoete paprikapoeder
- 1 tl gedroogde uienpoeder
- gemalen peper
- sap van ½ citroen
- 4 takken rozemarijn, fijngehakt
- Glazuur:**
- 1½ el olijfolie
- sap van ½ citroen
- gemalen peper
- ½ tl paprikapoeder
- 1 el honing
- Saus:**
- 3 el mayonaise
- restant gehakte rozemarijn
- 1 teentje knoflook
- iets grove citroenrasp
- gemalen peper
- Optioneel:**
- 1-2 druppels essentiële olie van rozemarijn
- 3 druppels essentiële olie van citroen
- halve bloemkool

Kippenpoten of kippendijen zijn gewoon het lekkerste vlees van de kip. Het zijn werkspiëren met wat extra vet, die zich mooi laten garen zonder droog te worden. Ik eet graag kip, en dan bij voorkeur de biologische variant. De gevlinderde kippenpoten van vandaag zijn ook echt een supergerecht. Het laat zich goed voorbereiden, is makkelijk om te maken en is zeer smaakvol.

Bereiding:

Leg een drumstick op de snijplank met het bot naar je toe. Snijd met een vlijmscherp mes van de botzijde naar het vleesgedeelte. Fileer het vlees al draaiend, waardoor je het pootvlees openvouwt. Doe dit ook met de andere poten. Leg alles op een schaal. Vervolgens maak je de marinade door de olijfolie te mengen met knoflook uit de pers, paprika-poeder, peper en citroen. Ris de blaadjes van de takken en hak de roze-marijn heel fijn. Doe de helft van de gehakte rozemarijn bij de mari-nade, bewaar de andere helft voor de saus. Roer de marinade goed door en wrijf er de drumsticks rondom mee in. Dek af en laat minimaal een halfuur marineren.

Maak dan het glazuur door de olie te mengen met de andere ingredi-enten. Zet apart. Vervolgens is de saus aan de beurt. Doe de mayonaise in een kom met het restant rozemarijn, pers er de teen knoflook bij uit en meng dit met de citroenrasp en de gemalen peper. Als optie voor een enorme smaak-boost kun je ook essentiële olie toevoegen – wel heel voorzichtig doseren.

Bak de gemarineerde kipdrumsticks in een pan met hete olie om en om bruin. Leg ze op een ovenschaal en bestrijk ze met het glazuur. Ver-warm de oven voor op 185 graden Celsius hete lucht. Bak de drumsticks 10 minuten, draai ze daarna om, glazuur ze weer en bak dan nog 10 minuten. Doe ze over in een aardenwerken schaal. Hak eventueel een halve bloemkool fijn en haal die door de olie in de ovenschaal. Bak de bloemkool vervolgens 15 minuten om er daarna de kip mee te garne-ren. Nog even opwarmen in de oven. Garneren met bosui en serveren met de saus.

Je kunt er van alles bij drinken, van thee tot bier en wijn.

Voor al uw culinaire vragen of opmerkingen mail naar michiel@cometaculinaire.nl

Drinken.

ADVERTORIAL

Bosman Wijnkopers, van wijnkoper **Nico McGough**, is een landelijk toonaangevend bedrijf gespecialiseerd in de mooiste biologische en biodynamische wijnen. De Hamersma gids nam 205 wijnen uit de collectie op met het gemiddelde cijfer van 9-. In de Omfiets-wijngids van wijlen Nicolaas Klei scoort de collectie van Bosman Wijnkopers het hoogste aantal ‘omfietswijnen’ in geheel Nederland.

Fijne bourgogne voor een prikkie

Een fijne bourgogne voor een prikkie? Dat is de droom van iedere lief-hebber. Helaas zijn die tijden al lang voorbij. Maar dat de ‘heldendruiven’ uit de Bourgogne, pinot noir en chardonnay, ook elders uitste-kende wijnen kunnen voortbrengen, is goed bekend. Onze chardonnay van Ludovic Pouzol uit de Languedoc werd niet voor niets ‘een beuker’ genoemd en bekroond met een 9,5 door de Volkskrant.

Midden vorig jaar maakte ik de assemblage voor de pinot noir 2023. Altijd spannend om te zien hoe dat heeft uitgekapt als de wijn eenmaal op fles is gebracht. In januari kwam de wijn binnen en wij zijn er superblij mee. Zo’n pinot noir voor nog geen tientje, die is niet op iedere straathoek te vinden.

Dus ik zou zeggen: kom langs om kennis te maken met twee bourgogne-druiven die niet in de Bourgogne staan, maar wel door twee ras-Bourgondiërs (beide afgestudeerd oenoloog) worden gemaakt. Bij hen maak ik ieder jaar weer de assemblages om zo tot exact de wijn te komen die ik hebben wil.

Chardonnay Réserve 2023 by Ludovic Pouzol (assemblage Nico Mc-Gough) € 9,95

Pinot Noir 2023 by Ludovic Pouzol (assemblage Nico McGough) € 9,95

Of bestel een proefdoos met 3 flessen van iedere wijn voor € 59,70 per doos (afgehaald) of € 65,- (thuisbezorgd).

Bestellen via www.bosmanwijnkopers.nl of per e mail. info@bosmanwijnkopers.nl. Frederik Hendriklaan 251 Den Haag.

Eten.

Berempah

Indonesisch

+ kiploempia's
- kleine portie nasi

Cijfer: 7-

Het is allemaal
smaakvol
en het is
uiteindelijk ook
genoeg

Vanavond zitten we bij Berempah. Dat is niet zomaar een Indone-sisch restaurant, het is er een van Reza in Holland, een bekende vlogger en chef-kok met 157.000 abonnees op YouTube en 400.000 volgers op Instagram. Koken is zijn therapie, schrijft hij. Hij heeft een kookboek gepubliceerd, dat op de bar staat uitgesteld.

Er klinkt rustgevende klankschalenmu-ziek in het pas geopende restaurant in het Zeeheldenkwartier. “Waarom hebben jullie voor Den Haag gekozen?”, vraagt mijn tafel-genoot, die het antwoord eigenlijk al weet. Den Haag heeft een grote Indische gemeen-schap en de stad staat bekend om het grote aantal Indonesische restaurants en toko’s. Dat zouden we wel wat meer mogen koes-teren.

De kachel loeit flink, uit de keuken klinkt het geklingel van potten en pannen waar driftig in wordt gekookt en gebak-ken. We bestellen twee flesjes bruiswater (€ 3,55 per stuk). Er staat geen alcohol op de kaart. We vragen ernaar. “Die komt als we een vergunning hebben.” We betwijfe-len het, omdat we later de chef-kok tegen andere gasten horen zeggen dat alles in het restaurant halal is. Alcohol is ook niet per se nodig, maar een flesje Bintang vinden we altijd prettig bij een blauwe hap.

We willen een rijsttafel waar eigenlijk al een voorgerecht bij zit, maar we nemen er stiekem eentje extra: de cireng, gebakken tapiocakoekjes met pittige pindasaus (€ 10,-). Een populaire snack op straat in Indonesië. We komen makkelijk door het dunne frituur-laagje heen en proeven de lichtzoete en van nature wat taai tapioca (cassavemeel), een van zichzelf smaakloos ingrediënt. De pinda-saus is goed op smaak en heeft genoeg pit.

“Is het goed als de gebakken rijst een beetje pittig is?” Natuurlijk is dat goed, knikken we. De soep vooraf – een soto ayam met kippenbouillon, taugé en een gekookt eitje – bij een van de rijsttafels Be-rempah Completed Speciaal (€ 27,95 per persoon), is hartig en vol van smaak, maar is gek genoeg lauw. We vragen of ie warm gemaakt kan worden en zien even later dat ie dampend heet terugkomt, uit de magne-tron. We bestellen nog twee flesjes water. Het andere voorgerecht zijn verse huisge-maakte kiploempia’s met zoete chilisaus. Die zijn in een mum van tijd op.

Als de rijsttafel zelf op tafel staat, warm gehouden met waxinelichtjes, is het eerste wat we denken dat het allemaal te weinig is. Vooral het kommetje nasi, lekker kleve-rig en met gebakken uitjes erbovenop, lijkt een eenpersoonsportie. We banen ons een weg door het vlees: stokjes iets droge kip- en lamssaté en niet echt pittige rendang. Op tafel staan ook de andere klassiekers: eitjes met sambal, gado gado, gefrituurde auber-gine met citroengras, kroepoek en atjar. Het is allemaal smaakvol en het is uiteindelijk ook genoeg. We hadden wel graag meer rijst gewild. Als we erom hadden gevraagd, had-den we het waarschijnlijk gekregen; het per-soneel is uiterst vriendelijk.

Als nagerecht nemen we de spekkeok en de gebakken banaan. De spekkeok is erg dun gesneden en de gebakken banaan is overgo-ten met goedkope en overbodige chocolade-stroop. We drinken er een slappe automaten-cappuccino bij, die niet in rekening wordt gebracht. Het is niet beregezellig, zoals bij Garuda, en de tijd heeft er ook niet stilge-staan, zoals bij Bogor, maar het eten bij Be-rempah volstaat. Of je ernaartoe gaat, hangt af van een simpele vraag: heb je in de buurt een betere toko? We betalen € 80,10.

Frank Verhoef

Adres
Zoutmanstraat 90
Telefoon
070 21 10 841
Info
www.berempahbyrezain-holland.com
Openingstijden
donderdag t/m maandag
van 12.00 tot 21.00 uur
Voorgerechten
vanaf € 5,95
Hoofdgerechten
vanaf € 15,95
Nagerechten
vanaf € 5,-

MEUBELSTOFFEERDERIJ LODEWIJK

Al 4 generaties uw Ambachtelijke Meubelstoffeerderij

*Optimale service, garantie en kwaliteit,
Wij halen en brengen gratis!*

**Ambachtelijke Meubelstoffeerderij Lodewijk
is er voor uw totale meubelrestauratie**

Gespecialiseerd in:

- Herstoffering van banken en fauteuils
- Vernieuwing van binnenwerken
- Fineren en politoeren
- Leerreparatie
- Antiekrestauratie
- Biezen-, rieten- en rotanstoelen
- Vloerbedekking en gordijnen

**U heeft de keuze uit meer dan
600 soorten bekledingsstoffen.**

**U kunt langskomen met uw
stoel of fauteuil, of een van onze
medewerkers kan met onze
mobiele winkel naar u toe komen
om direct een offerte te doen.**

Stoffering Lodewijk (hoofdvesting)

Reinkenstraat 111 Den Haag - 070-3922344

Voor informatie of een vrijblijvende offerte ons

centrale nummer: **0800-5633945** (gratis)

KVK nummer 7607178

WWW.STOFFERINGLODEWIJK.NL

健身

Kin San Tai Chi

Kin San Tai Chi

Open Dag en proefles!

Chinese bewegingskunst voor jong en oud

Den Haag/Bezuidenhout

Gymzaal Lyceum Zandvliet

Bezuidenhoutseweg 40

(ingang linkerzijde gebouw)

Loop binnen bij de gratis

**Open Dag op zondag 16 maart
tussen 13.30 en 16.30u**

Of kom naar de gratis

**Proefles op woensdag 19 maart
van 19.00 tot 20.00u**

Aanmelden hoeft niet, maar wel fijn: Hanneke Verduyn,
tel. 06 44570694/e-mail: j.m.verduyn@planet.nl

www.kinsantaichi.nl

Ontdek concerten in de Nieuwe Kerk

In de magistrale 'vijfde zaal' aan de overkant van het Spuiplein valt veel te beleven. Met zijn rijke geschiedenis en weergaloze akoestiek vormt de Nieuwe Kerk al jarenlang een inspiratie voor musici, kunstenaars en bezoekers. Met trots presenteren wij de musici en ensembles van de bovenste plank, zowel landelijk als internationaal, die bij ons te gast zijn.

vr 21 mrt

Birds of Paradise presenteert...

Lucinda Chua & Galya Bisengalieva

X Spaceship extended

vr 11 apr

Schönberg 150

New European Ensemble & Maria Milstein

vr 2 mei

Requiem for an Emperor

Michaela Reiner & Utopia

vr 16 mei

Rembrandt Frerichs en de Staalmeesters

Muzikale strijd tussen solist en ensemble

za 17 mei

Schumann & Voices

Joe Puglia & Paul Komen

za 28 jun

Death Speaks

Arturo den Hartog & Ensemble Klang

amare.nl/nieuwekerk2425

amare

**Nu in
de winkel**

Of neem een jaarabonnement

4 nummers voor € 35,-

Bel 088 110 20 59

haagsehistorie.nl/magazine/abonneren

NOS-commentator Martin Hersman groeide op in De Uithof

‘Hier ontwikkelde je die typische Haagse bluf’

De Uithof maakte van Martin Hersman de man die hij nu is. Hij werd grootgebracht in de Haagse ijshal en indirect is deze plek zelfs de reden dat hij de komende dagen commentaar geeft bij de WK afstanden in het Noorse Hamar.

Door Tim Beck

‘Leuk man, praten over De Uithof!’ zegt Martin Hersman (51) nog voordat hem een vraag is gesteld. Praten is hij als schaatscommentator van de NOS gewoon gewend, maar over De Uithof heeft hij het niet iedere week. De iconische Haagse ijshal is in de professionele schaatswereld niet meer wat ie tientallen jaren geleden was. Dat steekt Hersman soms, zo vertelt hij. “De Uithof heeft me gemaakt tot wie ik ben. Als dertienjarige kwam ik daar terecht en je kunt je voorstellen dat je gevormd wordt als je vier of vijf dagen per week de kleedkamer deelt met jongens als Ben van der Burg, Bart Veldkamp, Thomas Bos en Jac Orie. Doordat er in die tijd geen mobiele telefoons waren, gebeurde alles in de kleedkamer. Mensen stonden op de banken te discussiëren met elkaar over trainingsleer of techniek. De sfeer was joviaal en oprecht. Op een leuke manier wist iedereen het beter. Het was imponerend, maar nooit bedreigend. Je moest je mannetje staan en ontwikkelde die typische Haagse bluf. Ik vond het schitterend, want de passie droop ervan af.”

Vooruitstrevend

Eind jaren 1980 en begin jaren 1990 waren de hoogtijdagen van het Haagse schaatsen. “Er zijn EK’s en WK’s geweest dat er bijna alleen maar jongens van De Uithof meededen,” herinnert Hersman zich. “Van de veertien Nederlandse deelnemers kwamen er dan tien uit Zuid-Holland. Het Haagse schaatsen kenmerkte zich doordat we allemaal vooruitstrevend en gepassioneerd waren. Leo Visser en Jac Orie begonnen vroeg een commerciële ploeg, Bart Veldkamp ondernam van alles en Marnix ten Kortenaar is de hele wereld over gereisd. De klapschaats is óók in De Uithof groot geworden. De eerste selectie die erop reed, was die van Erik van Kordelaar, die trainer was van de gewestelijke selectie.”

Er heerste toentertijd ‘een gezonde strijd’ tussen het Heerenveense Thialf en De Uithof, aldus Hersman. Een strijd ook tussen Hagenaars en Friezen. “Iedereen die nu een beetje kan schaatsen, gaat naar Thialf. Maar dat was toen anders, toen re-

Martin Hersman is al jaren vaste schaatscommentator van de NOS. | Foto: Martin de Jong

den er ook profs rond in De Uithof. Met de Sanex-ploeg zijn we nog eens op trainingskamp geweest naar Kijkduin. Dat gebeurt niet meer. Niet onlogisch, want in Friesland komen ze op de fiets geen kip tegen. Het laatste internationale toernooi in De Uithof was in het seizoen 2001/2002. Ik werd in de Wereldbeker tweede achter de Amerikaan Derek Parra. Ik zou het prachtig en ook goed voor de sport vinden als er weer eens een Wereldbeker georganiseerd zou worden in Den Haag. De meeste schaatsfans in Thialf komen namelijk uit Zuid-Holland. Dat zijn de objectieve cijfers.”

Jac Orie

Toch ziet Hersman het niet snel gebeuren, het vraagt volgens hem simpelweg te veel werk. “Heeren-

veen is sneller, je kunt er betere televisie maken omdat er in het midden geen palen staan en de omstandigheden zijn in het algemeen stabiel,” somt hij op. “In 2001/2002 had je die mist die Den Haag zo kenmerkt. Dat is mooi om te zien, maar het is op die manier moeilijk om een gelijk speelveld te creëren. Dat wordt tegenwoordig wel gevraagd. Wat dat betreft is de sport écht veranderd. De Uithof heeft genoeg plek, maar het zou enorme investeringen vergen om alles goed voor elkaar te krijgen. Tja, het zou hartstikke tof zijn om toppers als Jutta Leerdam, Kjeld Nuis en Tijmen Snel eens op hun thuisbaan te zien schitteren. Zij rijden nu nooit meer op De Uithof.”

Deze grote namen zorgen in de hedendaagse schaatswereld voor

een lijntje met Den Haag, maar de grootste Haagse connectie is nog steeds Jac Orie, coach van Team Esent en erkend kampioenenmaker. Hersman heeft ook onder hem gewerkt in het verleden. “Ik had hem graag eerder in mijn loopbaan als coach gehad. Hij heeft twee studies afgerond en had als eerste het vermogen om op een andere manier naar trainen, bewegen en meten te kijken. Doordat hij op een andere manier naar mij als atleet keek, maakte ik op latere leeftijd nog enorme sprongen. Hij was – en is nog steeds – enorm vernieuwend. Ik zeg altijd: als je doet wat je deed, word je minder. Ik zat in de jaren voordat ik met Jac ging werken vast in een stramien, maar je moet op een bepaalde manier weer chaos creëren in je lijf. Dat deed Jac, en dat is weer kenmerkend voor het vooruitstrevende van Hagenaars.”

Data

Voorafgaand aan het huidige seizoen waren er twijfels over de ploeg van Orie, maar de Haagse coach heeft het toch voor elkaar gekregen om successen te boeken met onder anderen Chris Huizinga en Beau Snellink. “Hij heeft vorig jaar mensen moeten loslaten en als loyale persoon heeft hij daar moeite mee, maar het heeft goed uitgepakt. Of ik het als commentator moeilijk vind om mensen te beoordelen die ik al jaren ken? Nee, mensen weten dat ik ze niet veroordeel. Al ben ik gestopt met commentaar geven op mijn dochter Pien. We leveren als NOS een product voor iedereen. Ik ben er om te zeggen waarom iemand doet wat hij of zij doet. Daarvoor zit ik structureel data op te zoeken, ja. We krijgen de cijfers niet aangeleverd, maar collega’s Erik van Dijk en Sebastiaan Timmerman hebben een enorme database. Pas won de Kazach Jevgeni Kosjkin een Wereldbeker. We kunnen dan razendsnel opzoeken wie de laatste Kazach vóór hem was die iets presteerde op een internationaal podium.”

Een weekend commentaar geven vergt minimaal één werkdag aan voorbereiding en vaak nog meer, lacht Hersman. “Maar ik vind het geweldig om te doen. Ik kijk dan ook enorm uit naar het WK afstanden in Hamar (Noorwegen, red.), waar ik zelf in 1996 een WK-medaille won. Sowieso heeft Hamar enorm veel schaatshistorie, want daar reed men in de negentiende eeuw al. Mijn verwachtingen? Het wordt een dun lijntje voor de Nederlanders. We zijn in staat om alle afstanden te winnen, maar zeker bij de mannen ligt het zo dicht bij elkaar dat we ook zomaar niets kunnen winnen. Hoe dan ook worden het prachtige dagen vol topsport.”

Het WK afstanden van donderdag 13 tot en met zondag 16 maart in Hamar (Noorwegen) is te volgen via de NOS.

‘Ik zou het goed voor de sport vinden als er weer eens een Wereldbeker georganiseerd zou worden in Den Haag’

Door Caroline Ludwig

Ter Plekke

Marianne Edixhoven

Marianne Edixhoven (Echt, 1965) is eigenaar van Kanoverhuur Den Haag en oprichter en coördinator van de StadsOases Spinozahof en Jacob Cats <1>. Ze studeerde culturele antropologie in Leiden en woonde en werkte onder meer in Amerika en West-Afrika. Op haar 26ste vestigde ze zich in Den Haag en begon ze Bureau Edixhoven voor training en advies rond diversiteitsvraagstukken. Sinds 2013 organiseert ze met een collega duurzaamheidsprojecten in de Stationsbuurt. De StadsOase Spinozahof krijgt in het kader van NL Doet op zaterdag 15 maart hulp van vrijwilligers. Marianne woont met architect Erik de Jong in het Oude Centrum. Hun kinderen Floor (27) en Lot (24) zijn het huis uit.

Foto: Eveline van Egdom

Foto: PR

BUURT
“Sinds ik naar Den Haag verhuisde, woon ik in het Oude Centrum, dicht bij de grachten en de Stationsbuurt. Ik hou van de diversiteit aan mensen, culturen en sociaaleconomische achtergronden. Hier hoef ik bijvoorbeeld niet uit te leggen waarom ik geen auto heb.”

KOFFIE
“De Overkant, op de hoek van de Stationsweg en het Huijgenspark, was een voorloper in de buurt en zorgt voor een fijne sfeer. Daar drink ik graag koffie in het zonnetje op hun terras.”

UITGAAN
“Bij de Pakschuit <2> aan de Dunne Bierkade kom ik voor de biertjes, de gezelligheid en de goede gastvrouw. Als ik tijd heb, ga ik naar het Filmhuis Den Haag. Dan zie ik wel wat er draait; het is altijd interessant.”

TALENT
“Mina Yasien is een opkomend talent van Irakese komaf die prachtige poëtische verhalen schrijft. In 2023 won ze de El Hizra Literatuurprijs. Je voelt haar oorspronkelijkheid in de teksten doorsijpelen.”

KLEDINGWINKEL
“Ik kom graag bij de ReShare Store <3> aan de Paviljoensgracht van het Leger des Heils. Ook stap ik soms binnen bij Zusjes Vintage in de Boekhorststraat. De combinatie van kleding en accessoires vind ik heel leuk.”

GEBOUW
“De Helena aan het Helena van Doeverenplantsoen. Door de bouw van ‘de EnergieKas’ op het dak is de waarde van het gebouw voor de buurt en de stad enorm gestegen. Er is een levendige programmering die gehoor geeft aan de grote sociale en culturele behoeften van de buurt.”

AFBREKEN
“De parkeergarage onder de Grote Marktstraat. Het zou fijn zijn als daar een fietsparkeerplaats van gemaakt wordt en auto’s aan de randen van de stad achterblijven.”

Foto: Leger des Heils

‘Geveltuinen, zoals de Groene Mol in de Hamerstraat, doen wat met de wijk’

RESTAURANT
“Falafel and Hummus in de Raamstraat is betaalbaar, vegetarisch en lekker. Ook Indisch restaurant Bogor in de Van Swietenstraat vind ik heel goed. Je moet wel reserveren.”

LEERMEESTER
“Leo is een bekende in de buurt. Ondanks gezondheidsklachten is hij altijd vrolijk. Dat vind ik knap, daarmee maakt hij het voor zijn omgeving makkelijk om contact te leggen.”

TYPISCH
“Het Mama Verhalen Koor bestaat uit vrouwen van allerlei komaf. Ze schrijven zelf hun teksten, zoals ‘Als niemand te veel heeft, is er voor iedereen genoeg.’ De kracht straalt ervan af.”

Foto: DHC/Storm Groenendijk

bouwen we met hulp van vrijwilligers een nieuw dak op een priël.”

AFHALEN
“Vegetarische roti van New Meyva in de Boekhorststraat, daar kun je twee dagen van eten.”

AANWINST
“Geveltuinen, zoals de Groene Mol in de Hamerstraat <4>, doen wat met de wijk. Je merkt dat mensen beter voor de buitenruimte zorgen. Een positieve wisselwerking.”

DROOM
“Nog meer groenplekken in de stad. Vaak wordt er op elkaar gewacht. Mijn advies: durf te doen, dan zie je vanzelf wel waar je tegenaan loopt. Alles wat je met liefde doet, is goed. Al plant je maar een paar bolletjes.”

Foto: PR

LEKKERNIJ
“Ik ben dol op baklava, bijvoorbeeld van Marakesh of Uw Voordeelbaker aan de Stationsweg. Nog liever eet ik een huisgemaakte versie.”

SPORTPLEK
“In de zomer zijn dat de grachten. Ik kano vaak, bijvoorbeeld richting het Haagse Bos, het Westbroekpark, Delft of Leiden. De waterwegen in Den Haag worden steeds mooier.”

WERKPLEK
“Spinozahof in de Repelaerstraat is een groene oase waar mensen tui- nieren, koken, sporten en taal- lessen en workshops volgen. Er is veel onderhoud nodig, tijdens NL Doet

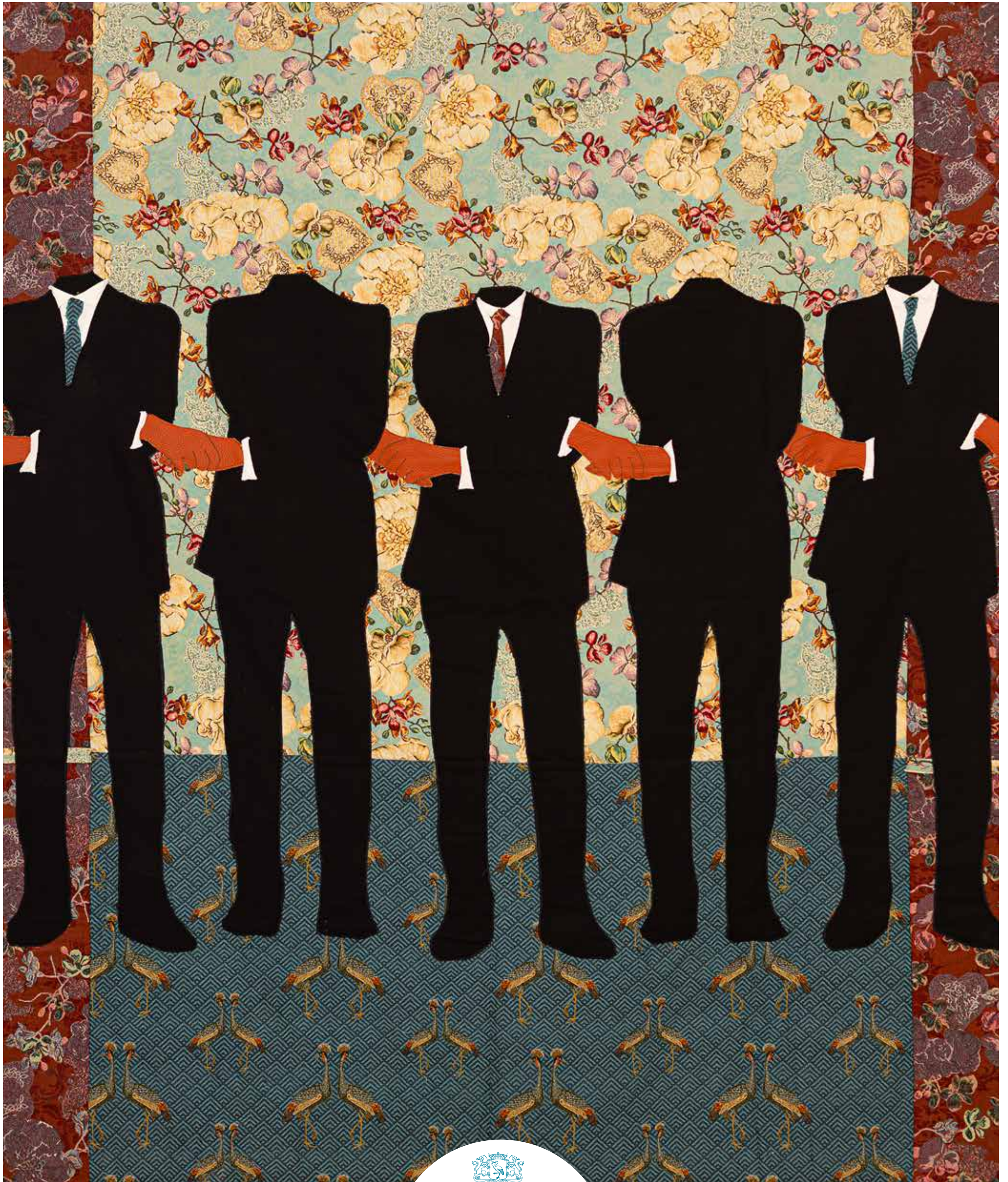
ERGERNIS
“Het Haagse afvalbeleid is te dwaas voor woorden. Door afval niet ge- scheiden in te zamelen, ontnemen je burgers verantwoordelijkheid.”

OVERGEWAARDEERD
“De supermarkt! Voor groenten, pasta en granen ga ik veel liever naar de ver- pakkingvrije winkel Lekkernassüh in de Witte de Withstraat, ook winkel ik bij Ekoplaza. Daarnaast ben ik aan- gesloten bij de vereniging Ons Eten.”

RUST
“Park Sorghvliet <5> is een prachti- ge plek waar weinig mensen komen. Helaas is het me al drie jaar niet gelukt om een toegangskaart te be- machtingen.”

UIT de kunst

donderdag 13 maart 2025 WEEK 11

DHC
Den Haag Centraal

“Voortdurend verzamel ik alledaagse nieuwsbeelden van wereldleiders die op hun podia staan, persconferenties geven, protocollen ondertekenen en poseren voor hun verkiezingscampagnes,” zegt kunstenaar Dina Danish, die verward is door de wereldwijde politieke conflicten. In Museum Rijswijk zijn haar wandkleden te zien. Op dit werk, ‘The Forum’ uit 2023, kijken de figuren de toeschouwer aan of draaien ze hem de rug toe, als politici die het schijnbaar met elkaar eens zijn. | Foto: PR / [zie pagina's 6/7](#)

ARCHEOLOGIE VAN DE OPERA

Vrijdag 21 maart
17:00 uur

Lutherse
Kerk
Den Haag

BAROK OP VRIJDAG

Het Sweelinck Barokorkest

onder leiding van Andrés Locatelli neemt ons mee naar Italië van 1600. In die tijd, vol muzikale experimenten, ontstond een nieuw genre: de opera. Je gelooft je oren niet hoe dat geklonken moet hebben, als Amsterdamse studenten dit repertoire opnieuw tot leven wekken.

kaarten à € 17,50 via www.musantica.nl

MUSICA
ANTICA

Stichting
Sint-Nicolaas
Gasthuis

CHANCE

J.C.P. STICHTING

B

GRAVIN VAN BYLANDT
STICHTING

BarentsKrans

VREDE EN RECHT
Den Haag

In een installatie die doet denken aan de perfecte Vitruviusman van Leonardo da Vinci gaat Camiel Corneille de strijd met het verval aan. | Foto: Sjoerd Derine

Camiel Corneille op Cirque Mania

‘Mijn achtergronden in beeldende kunst en circus komen hier samen’

Door Frans van Hilten

Camiel Corneille is een nieuwe maker bij het Korzo Theater. Niet vanuit dans, maar vanuit circus. Tijdens festival Cirque Mania #19 geeft hij een try-out van zijn nieuwe voorstelling.

Camiel Corneille was een van de eerste circusmakers die Korzo ooit in huis haalde. Hij kwam in 2016 zelf aanwaaien en vroeg of er iets voor hem te doen was. “Circus was op dat moment een vrij nieuwe discipline in Nederland,” vertelt hij. “Er waren natuurlijk tentcircussen, maar artiesten daar vandaan zie je niet veel in het podiumcircuit. Ik ben opgeleid aan de Hogeschool voor de Kunsten in Utrecht én de circusopleiding van Codarts. Ik ben opgegroeid in een dansfamilie, maar recalcitrant als ik ben, koos ik voor de beeldende kunst. Maar ook daar kwam het lichaam steeds als onderwerp naar boven. Ik hield me als beeldend kunstenaar veel met ‘de supermens’ bezig. Een fantasievol thema uit de wereld van de comics, maar voor mij is iedereen een superheld. Iedereen kan wel bepaalde dingen beter dan anderen en kan daar soms eenzaam in zijn. Dat kan tuinieren zijn of schrijven, of wat ook. Als je altijd geprezen wordt om je kwaliteiten gaat dat je een beetje definiëren. Uiteindelijk besloot ik mijn thema zelf te ondervinden en zelf te proberen een supermens te worden. Ik wilde leren vliegen en waar kon ik dat beter doen dan in het circus? Ik koos ook voor circus, omdat dat toen een

nieuwe opleiding was en ik wilde graag bijdragen aan de ontwikkeling van een nieuwe discipline als Nederlandse artiest.”

Houdbaarheidsdatum

Sinds zijn eerste stappen als maker bij Korzo werkte hij veel freelance. Nu is hij uitgenodigd om een aantal jaar als maker aan Korzo verbonden te zijn. Zijn thematiek heeft zich intussen verder ontwikkeld. “Ik kijk nu naar de maakbaarheid van de mens vanuit verschillende invalshoeken. Hoe kun je als mens met je supertalent de maatschappij veranderen, hoe verandert de maatschappij jou? Ik wil in mijn periode bij Korzo verder werken met het thema afhankelijkheid. Ik wil dan meer focussen op de houdbaarheidsdatum van ons mens-zijn in relatie tot alles wat we hebben gecreëerd. De machines, de technologie. Ik maak installaties waarin mijn achtergronden in beeldende kunst en circus bij elkaar komen. Ik geef zelf een fysieke reactie op die ‘kinetische sculpturen’ en dat is de performance die je als publiek te zien krijgt. Ik heb bijvoorbeeld eens een werk gemaakt rond de vraag wie de baas is. Daarin balanceer ik op een diagonale muur die steeds beweegt. Maar draai ik de muur of draait de muur mij?”

Het nieuwe stuk ‘Senescence’, waarvan Corneille tijdens Cirque Ma-

nia #19 de try-out speelt, gaat over de houdbaarheid van de mens als individu. In een installatie die doet denken aan de perfecte Vitruviusman van Leonardo da Vinci gaat Corneille de strijd met het verval aan. “‘Senescence’ is een medische term die verwijst naar het verouderen van cellen. Wat je daar ook van vindt, het gebeurt,” licht hij toe. “Je kunt erop reageren met ontkenning, verzet, verslagenheid... maar het gebeurt. Drie jaar

‘Ik kijk naar de maakbaarheid van de mens vanuit verschillende invalshoeken’

geleden heb ik een heftige hernia gekregen. Daarvan ben ik nog steeds herstellende. Er waren momenten dat ik niet meer kon lopen. Dat heeft me een spiegel voorgehouden. Je kunt niet zomaar alles, daar zit een houdbaarheidsdatum aan. Het is een thema dat iedereen raakt.”

Erfenis

Of hij, zoals veel artiesten, creëert om zelf onsterfelijk te worden, weet

Corneille niet zo. “Ik heb geen kinderen, maar ik wil wel een erfenis achterlaten. Zonder meteen Jackson Pollock te hoeven zijn, vind ik het fijn iets van betekenis bij te dragen. Ik wil mensen bewegen. Ze hoeven van mij niet letterlijk te gaan dansen, maar ik probeer wel een mentale beweging te stimuleren. Ik hoop dat die leidt tot een gesprek en dat toeschouwers zich betrokken gaan voelen bij mijn werk. Dat ‘Senescence’ een ervaring is die hen verandert in hoe ze zijn, denken en kijken.”

Corneille krijgt vaak de vraag hoe je je kunt spiegelen aan een circusartiest, die het schijnbaar onmogelijke kan. “Circusartiesten worden beschouwd als supermensen, maar je hoeft niet hetzelfde te doen als ik. Jij gaat dezelfde vraagstukken aan als ik, op je eigen manier, met jouw eigen talenten. De Vitruviusman is maar een momentopname, die ook weer verandert. Misschien is hij wel helemaal niet zo perfect. De perfecte maat is altijd in beweging, je kunt die niet vastleggen. Dat vind ik wel een fijne gedachte.”

Festival Cirque Mania #19, donderdag 20 tot en met zondag 23 maart, Korzo Theater. Camiel Corneille, try-out ‘Senescence’, donderdag 20 en vrijdag 21 maart, 19.00 uur. Première op zaterdag 17 mei tijdens het tweejaarlijkse CaDance Festival. Meer informatie: www.korzo.nl/cirquemania en www.cadance.nl

RECENSIE

Beklemmend eerbetoon aan tragische verzetsman Chardon

Brutaal was hij, maar tegelijk ook diepgelovig. Een boek vertelt het verhaal van de gedreven Delftse verzetsman Kees Chardon die ook in Den Haag actief was.

Door Herman Rosenberg

Het kaartenhuis stort in, heet het zeventiende hoofdstuk onheilspellend. En wat een enorm huis was het. De jonge Delftse jurist Kees Chardon (1919-1945) had, gedreven door zijn rechtsgevoel en het gereformeerde geloof, tientallen Joden helpen onderduiken. Hij was onvermoeibaar bezig met het leggen van contacten en regelen van adressen in Delft en Den Haag. Chardon was een spin in het web van de hulp aan onderduikers. 'Er is geen brutaler knaap op de hele wereld dan deze christen-advocaat,' merkte iemand bewonderend maar ook bezorgd over hem op.

Op 18 januari 1944 valt de Sicherheitspolizei, met steun van een aantal beruchte agenten van de foute Documentatiedienst van het Haagse politiekorps, een woning aan de Delftse Spoor singel binnen. Het is het huis van de familie Chardon, waar ook zoon Kees woont. Hij probeert nog via de tuin te ontsnappen. Tevergeefs. Daarna het bekende patroon. Ondervraging in de Villa Windekind aan de Nieuwe Parklaan in Scheveningen en opsluiting in het Oranjestad, de beruchte strafgevangenis. Dan deportatie naar Kamp Vught en nog weer later naar Duitsland.

Sonny Boy

Journalist Trudy van der Wees reconstrueert het leven van de verzetsman tot in de details in haar eerder dit jaar verschenen boek 'Kees Chardon, boegbeeld van het Delftse verzet'. Al voor de publicatie haalde het boek in januari het

De gang in het Oranjestad waar Kees Chardon zat opgesloten. | Foto: 3TO Architecten

nieuws, omdat de arrestatie erin voorkomt van Waldemar en Rika Nods, die aan de Haagse Pijnboom-

Als het 'kaartenhuis' begint in te storten, zit je als lezer bijna met het zweet in je handen

straat een pension dreven waar zij mede op verzoek van Chardon onderduikers opvingen. De bijnaam

van hun zoontje Waldy was eerder de titel van de bestseller van Annejet van der Zijl en de film: 'Sonny Boy'. Van der Wees ontrafelde hoe een en ander in zijn werk was gegaan. Het was de Joodse student Carel Kaufman die de familie Nods verraadde om zichzelf en zijn familie te redden. Met niets dan dood en verderf tot gevolg. Waldemar en Rika, noch Kaufman en zijn familie zouden de oorlog overleven.

Het lezen van dit boek is niet makkelijk. Niet omdat het niet goed geschreven is, integendeel. Het verhaal is dramatisch en pijnlijk en wreed en nog veel meer. Van der Wees wekt om te beginnen Chardon op bewonderenswaardige wijze tot leven. We zien hem onafgebroken in de weer om Joden te redden. We zijn getuige van zijn

fouten: hij was onvoorzichtig en te goed van vertrouwen. En we leren hem kennen als vurige christen. 'Ik heb goede moed en vertrouwen op God, Gez[ang] 300A, doch ten eerste verlangend van u te horen,' schrijft hij vanuit het Oranjestad aan zijn familie. De man die zijn brieven zogenaamd naar buiten smokkelt, blijkt voor de Duitsers te werken. Alweer verraad.

Ondergang

Chardons arrestatie is het gevolg van verraad door de niet-Joodse onderduiker Wim van Herwaarden, die hij had ondergebracht bij de familie Nods. Als daarna de rest van het 'kaartenhuis' begint in te storten, zit je als lezer bijna met het zweet in je handen. Weer verraad, weer een inval, weer arrestaties, weer Joden die hun ondergang tegemoet gaan.

En zo zijn we ook getuige van de ondergang van Chardon zelf. Lang blijft hij inderdaad moed houden en krijgen medegevangenen wel eens genoeg van 'der Pastor' zoals hij werd genoemd in het Duitse werkkamp Helmstedt-Beendorf waar hij terecht komt. De tengere jurist is niet opgewassen tegen het zware werk in een zoutmijn waar de gevangenen een ondergrondse fabriek moeten bouwen. Maar in april 1945, na een zware evacuatie, leeft hij nog. In het verschrikkelijke noodbekamp Wöbbelin, waar uitgehongerde gevangenen elkaar naar het leven staan en zelfs cannibalisme voorkomt, 'is hij op een nacht stil heengegaan', volgens een medegevangene. Een paar dagen later arriveren de Amerikanen.

Eerder werd aan het familiehuis aan de Delftse Spoor singel al een plaquette aangebracht ter nagedachtenis van Kees Chardon. Nu is er voor hem een monument in de vorm van dit boek.

Trudy van der Wees, 'Kees Chardon, boegbeeld van het Delftse verzet'. Uitgever: WBooks. Prijs: € 29,95.

JAZZ

SCOTT HAMILTON EN NEDERLANDSE STERREN

Zonder tromgeroffel heeft Podium De Nieuwe Kamer (PDNK), met z'n programmeringspartners, een lijst van achttien jazzconcerten vastgelegd die loopt tot in het najaar. Ik kwam die lijst tegen op de site (www.podiumdenieuwekamer.nl) en was aangenaam verrast. Een paar van de jazzmuzikanten op een rijtje die PDNK brengt: saxofonist Scott Hamilton (dinsdag 18 maart, 20.30 uur, Musicon), trompettist Philip Harper (zondag 30 maart, 15.00 uur, Amare), bassist Jasper Somsen (vrijdag 11 april, Leonardo Royal Hotel Promenade), gitarist Dan Nicholas (zondag 20 april, 15.00 uur, Amare), pianist Rembrandt Frerichs (zondag 4 mei, 15.00 uur, Amare), zangeres Fleurine (zondag 25 mei, 15.00 uur Amare), trompettist Gary Kavanagh (zondag 1 juni, 15.00 uur, Amare). Mooie lijst en een stabilisator voor de wankelende wensdroom dat Den Haag maar jazzstad moge zijn en blijven.

Het eerstkomende concert is dus dat van de Amerikaanse blazer Scott Hamilton in

Musicon. Hamilton is en blijft een verhaal apart. Een jazzlegende. Toen hij in 1977 door Carl Jefferson, president van Concord Jazz, op de grote podia werd gezet, reageerde de jazzwereld alsof er een dinosaur was opgestaan. Iemand met zo'n toon, zo'n klank, zo'n houding in de muziek, dat bestond niet meer. Veel van zijn collega's zaten op de schopstoel van de vernieuwing, bij hem de echo's van de groten van daarvoor: Coleman Hawkins, Ben Webster, Don Byas, Lester Young.

Niks geen namaak, puur natuur. Europa had er wel oren naar. En Hamilton kwam, zag en overwon. Met tientallen, uiteenlopende Europese formaties. Ik sprak hem, zo'n dertig jaar geleden, voor het eerst. Toen zei hij: "In Amerika roepen ze wel eens minachtend: wat moet je met al die Europeanen? Dan antwoord ik: Ik heb heel wat minder last met ze dan met jullie. Er wordt daar prima gemusiceerd." Hij had de voorbeelden bij de hand. Drummer John Engels ('a real artist') en wijlen pianist Cees Slinger:

"Die kan prachtig soleren, mooi materiaal aanreiken, maar weet ook precies wanneer hij zich ondergeschikt moet maken."

In Musicon Den Haag speelt Hamilton met Nederlandse jazzmuzikanten van wie

Een stabilisator voor de wankelende wensdroom dat Den Haag maar jazzstad moge zijn en blijven

drummer Eric Ineke alweer jaren een van zijn vaste begeleiders is, wanneer hij hier te lande speelt. Baas op de bas is Marius Beets en als 'nieuweling' aan de piano Timothy Banchet in plaats van de 'geplande' pianist Rein de Graaff, 82 inmiddels, die verstek

moet laten gaan. Banchet is het soort jazzmuzikant dat zijn muzikale persoonlijkheid graag in dienst stelt, zonder zijn eigenheid te verliezen. Smaakvol, toch persoonlijk en liefdevol. Van drummer Eric Ineke weten Hagenaars dat hij 'as 't effe kan' met veel muzikanten, jong, oud, leerlingen, meespeelt als die hebben wat hij essentieel vindt voor de jazz: swing en de blues. "Ik wil niet ouderwets klinken, maar dat is nog altijd de basis," zei hij in een groot interview op de internationale site All About Jazz.

Over zijn werk schreef Ineke het autobiografische boek 'The ultimate Sideman' en zijn laatste cd heet 'Swing Street' (Timeless) met saxofonisten Sjoerd Dijkhuizen en Tineke Postma plus de Belgische trompettist Nico Schepers (The Eric Ineke JazzXpress). Ze spelen de muziek van Cannonball Adderley. Jazz van internationale allure. In september zijn ze er pas mee in Den Haag. Voor die tijd dus óf de cd óf Spotify.

Bert Jansma

Studio Antigone bewerkt toneelklassieker

‘Hamlet staat voor de onzekere mens in een snel veranderende wereld’

Hamlet wil zich bevrijden van de schijnwereld van het hof, vergelijkbaar met de virtuele schijnwereld waarin we nu leven. | Foto: Marieke Timp

Met Studio Antigones ‘Hamlet’ zet regisseur Agaath Witteman haar tanden in Shakespeares klassieker. “Leg plot en personages van toen op de wereld van nu en je schrikt je wezenloos.”

Door Eric Korsten

Een held die twijfelt? Dát was rond 1600, in de tijd dat Shakespeare ‘Hamlet’ schreef, nog nooit vertoond. Hamlet stelt dan ook wezensvragen die iedereen zich stelt. Wat is de zin van het leven? Hoe moeten we omgaan met verlies? Wat is gerechtigheid? In de figuur Hamlet herkent vrijwel iedereen wel iets van zijn eigen karakter: de oprechtheid en instabiliteit van een aartswijfelaar, gevat in een toneelstuk vol emoties, gevoelens en duistere karakters. De iconische monologen – beroemde passages zoals ‘To be, or not to be’ en ‘What a piece of work is a man’ – zijn diepzinnig en poëtisch. Het heeft een van de meest intrigerende karakters uit de wereldliteratuur opgeleverd en volgens veel kenners tevens het begin van de moderne westerse literatuur.

Soulmates

De tragedie zit vol politieke intriges, moorden en onverwachte wendingen. In de nieuwe versie van de thriller en whodunit van Studio Antigone zijn Hamlet en Ophelia niet waanzinnig, maar vechten ze juist als soulmates samen om vrij te zijn. Hamlet wil zich bevrijden van de schijnwereld van het hof, vergelijkbaar met de virtuele schijnwereld waarin we nu leven, terwijl Ophelia vecht met de opgelegde ketenen van kuisheid en zwijgplicht die zelfs nu nog voor veel vrouwen gelden. Er zijn rollen weggelegd voor

onder anderen Julien Croiset, Lidewij Mahler, Scott Reniers, Marguerite de Brauw en Thijs Prein, terwijl Hans Croiset dienstdoet als de stem van de Geest die in het stuk voorkomt. En alles in de vertaling van Bert Voeten. Voeg daar muziek van Purcell en vele oud-Engelse songs aan toe en een nieuw licht op de aloude klassieker is een feit.

“In ons land is repertoiretoneel in rap tempo aan het verdwijnen. Veel acteurs zijn ‘makers’ geworden die de voorkeur geven aan zelf schrijven of klassieke stukken zó bewerken dat ze onherkenbaar zijn,” zegt regisseur en oud-PvdA-senator Agaath Witteman (82). “Op zich zijn deze initiatieven interessant en welkom. De gevolgen zijn echter zorgwekkend: het repertoiretoneel is aan het verpieteren – met als dreigend gevolg dat deze schatkamer voor jong publiek afgesloten wordt. Wat een verlies! Zeker in een tijd dat ontleding aan de orde van de dag is en onder invloed van onder meer sociale media het beeld in rap tempo de taal verdringt.”

Breed publiek

Met de door haar en haar zoon Julien Croiset in 2021 opgerichte Studio Antigone wil Witteman wereldrepertoire voor een breed publiek te spelen. De stukkeuze wordt bepaald door de verbinding met de tijd waarin we leven en met de aanwezigheid van aantrekkelijke thema’s voor jongeren. “Met deze ‘Hamlet’ gaan wij in elf provincies naar meer dan vijftien scholen, tezamen goed voor ongeveer 1200 leerlingen. Zij krijgen ook een workshop van ons,” al-

dus de regisseur. “‘Hamlet’ staat voor de onzekere mens in een snel veranderende wereld. Het toneelstuk is een veelzijdige verkenning van de ‘condition humaine’. Leg de plot en de personages van het stuk en de zich nu aftekenende plot en de personages van onze wereld op elkaar en je schrikt je wezenloos.”

Als de voorstelling begint, is de oude Hamlet, koning der Denen, vermoord door zijn broer Claudius, die uit was op de kroon én op de koningin. De Geest van de oude Hamlet verrijst uit zijn

‘Ook nu neemt het aantal autocratische machthebbers in sneltempo toe’

graf om zo zijn zoon Hamlet aan te sporen tot wraak. Maar in het grootste deel van de tragedie denkt Hamlet na, filosoferend in monologen over wraak in plaats van over te gaan tot actie. Gaandeweg veracht Hamlet zijn eigen besluiteloosheid en slappe gedrag. Het maakt hem wanhopig, gek zelfs. Zijn innerlijke stem, die de existentiële vragen van het leven opwerpt, maakt het stuk haast revolutionair, omdat rond 1600 het concept ‘psychologie’ nog niet was uitgevonden en toneelperso-

nages gewoonlijk tweedimensionaal waren. ‘Hamlet’ staat daardoor met één been in de christelijke middeleeuwen, waarin God het middelpunt is, en met het andere in het humanisme, waarin de mens en zijn rede Gods plaats hebben ingenomen.”

Gifmoord

“Het leven van Hamlet speelt zich af aan een hof dat geregeerd wordt door de autocratische heerser Claudius. Na een gifmoord heeft hij de macht gegrepen. Ook in onze wereld nu neemt het aantal autocratische machthebbers in sneltempo toe. Verontrustend, want autocraten doen er alles aan om aan de macht te komen en te blijven,” waarschuwt Witteman. “Claudius handelt als Poetin, die zijn rivaal Navalny vergiftigde omdat diens populariteit een bedreiging vormde voor zijn macht. Navalny overleefde. Toch wist Poetin hem alsnog de dood in te jagen. Op al onze beeldschermen dringt zich nóg een Claudius op: de nieuwe president van Amerika. Voor de ogen van de wereld bouwt hij zijn rijk op. Allereerst verzamelt hij een legertje dienstwillige jaknikkers en elimineert hij de rest. Zo zuivert hij zijn omgeving opdat tegenspraak verstomt en hij zijn goddelijke gang kan gaan. Hij waant zich God in eigen persoon.”

Studio Antigone, ‘Hamlet’, vrijdag 14 en zaterdag 15 maart, 19.30 uur; zondag 16 maart, 14.30 en 17.00 uur (try-outs), Het Paradijs (Koninklijke Schouwburg). Meer informatie: www.hnt.nl

ADVERTORIAL

JONGE
STADS
DICHTER

Door de ogen
van een vrouw

Van kleins af aan werd het me al verteld
een leuke man vinden
kinderen krijgen
en al mijn hoop en dromen achterlaten
maar dat wilde ik niet

Ik ga doen wat ik zelf wil
mijn eigen pad maken en volgen
hoe hard het ook kan zijn
ik blijf doorgaan
Net als vuurwerk stijg ik hoog op
naar de top en laat ik mezelf horen en zien

Het maakt niet uit wat er gebeurt
ik blijf trouw aan mezelf en mezelf alleen

Govert van de Velde
Vrouwendag 8 maart 2025
Geschreven voor de uitreiking van de Kartiniprijs 2025 -
Haagse Vrouwendagen

Vrouw

Vrouw.
Sluit je ogen
Adem diep in
en luister naar het geluid van de kleuren van de wereld

Je voelt de stromingen in je lichaam tot in je vingertoppen
Bewust en geaard

Vrouw.
Weet dat ik van je houd
De lucht herkent je
Ziet je
Omhelst je zachtjes
Je zweeft

Vrouw.
Ik vergeef je
Je hebt gebeten in de appel, jouw nagels verscheuren
mijn huid, snijden in mijn ziel
Maar het is niet erg
De pijn is dragelijk

Omhels mij
Neem mijn lichaam in jouw armen en knijp
Zodat ik mijn problemen vergeten kan

Vrouw.
Jouw lichte stappen laten sporen achter op de wereld
Jouw woorden galmen door de grotten van onnozelheid

Ik zal je omhelzen
Jouw lichaam in mijn armen nemen en knijpen
Zodat jij jouw problemen vergeten kan

Vrouw.
Je ziet mij
Jouw ogen in de zachte kleur van eucalyptus

Anu Soerjoesing
Vrouwendag 8 maart 2025
Geschreven voor de uitreiking van de Kartiniprijs 2025 -
Haagse Vrouwendagen

De Jonge Stadsdichter
is een initiatief van:

Universele gebaren

De wereldburgers die op de wandkleden van Dina Danish zijn afgebeeld, zijn aan hun houding en kleding te herkennen. De gebaren die ze maken, zijn vaak hetzelfde en stralen macht uit.

Door Margreet Hofland

De figuren op de banieren en wandkleden van de Egyptische kunstenaar Dina Danish (1981) hebben geen gezicht, maar dat is ook niet nodig. Boven het donkerblauwe pak met de rode das zweeft onwillekeurig het gezicht van Donald Trump. Op een andere afbeelding tafeltennist Brigitte Macron (herkenbaar aan de hoge schouders) met Camilla Parker Bowles. Melania Trump laat het hoofd hangen, het weelderige haar bedekt haar hele gezicht, maar je ziet onmiskenbaar de first lady van Amerika. Toch gaat het in de tentoonstelling ‘Protocols and other Formal Agreements’ in Museum Rijswijk niet om die beroemde figuren zelf, maar om de woordeloze gebaren die ze maken en die bij nadere beschouwing universeel zijn.

“De gezichten zijn inwisselbaar,” zegt Danish. “Het gaat om de houdingen en gebaren die macht uitstralen. Ik heb ontdekt dat de manier van presenteren bij verschillende evenementen steeds weer hetzelfde is. De wereldleiders staan op podia achter microfoons en schudden elkaar symbolisch de hand.”

Tussen de wandkleden hangen oude prenten uit de collectie van het museum, zoals van de Vrede van Rijswijk uit 1697, waarbij het protocol net zo goed een belangrijke rol speelde. “Wat zo bijzonder is, is dat de koningen op de prenten wel gezichten hebben, maar die zijn zo geïdealiseerd dat ze allemaal

op elkaar lijken, ze zijn dus eigenlijk ook weer inwisselbaar,” aldus conservator Julia Geerlings.

Communicatie

‘Protocols and other Formal Agreements’ is een tentoonstelling over communicatie. Het herhalende patroon waarmee de machtigen der aarde zich laten zien, fascineert Danish mateloos. Ze legt uitwisselbare beelden van politici op wandkleden vast met mooi geweven stoffen en fijn borduurwerk.

Danish: “Wat mij óók enorm fascineert, is het moment waarop personen hun best doen om zichzelf verstaanbaar te maken, en dat het dan toch vaak uitmondt in een complete miscommunicatie.”

Dina Danish is geboren in Parijs en groeide op in Caïro en San Francisco. Ze verhuisde in 2011 naar Amsterdam om aan de Rijksakademie van Beeldende Kunsten te studeren. Nu pendelt ze heen en weer tussen Amsterdam en Caïro, waar haar man en dochter wonen. Het leven in verschillende culturen en het spreken van verschillende talen heeft haar werk enorm beïnvloed. Danish trekt symbolen, gebaren en de relatie met taal op humoristische wijze in twijfel. Ze geeft vormen van miscommunicatie weer in teksten en video's met, zoals ze dat zelf noemt ‘tongbreakers en herhalingen’. In de video ‘Practicing Foreign Languages’ probeert ze meerdere malen vergeefs het woord ‘Fingerspitzengefühl’ uit te spreken en in ‘Type Sonata’ probeert ze in een rechte lijn en op hetzelfde moment op een Engelse én een Arabische typemachine te typen. Beide zijn onmogelijke opgaven.

Politici

Danish wordt elke dag weer overweldigd door de honderden beelden die zich aan haar opdringen. “Dat maakt

Zingende leeuw op

Het lijkt een droom, het videokunstwerk ‘Het Hof van de Leeuw’. Een leeuw, een walvis en witte raven zingen hooggestemde teksten. Vrijdag en zaterdag is de animatie te zien op de Lange Vijverberg.

Door Herman Rosenberg

W e zien een donker gebouwenlandschap dat het Binnenhof is, zonder dat het helemaal klopt. Niet alles staat op zijn plaats; er zijn sporen van werkzaamheden. Er staan bomen. En dan is er opeens een zingende leeuw (bariton). Later duiken nog witte raven (kinderkoor) op en, jawel, een walvis. En die zingt ook (alt). In de begeleidende folder van het videokunstwerk ‘Het Hof van de Leeuw’, dat vrijdag en zaterdag op de Lange Vijverberg te zien is, wordt het geheel een ‘fabel’ genoemd, maar het is meer een mystieke opera, mede door de indrukwekkende muziek van Bram Kortekaas.

“De opdracht in het kader van de Kunstparade Binnenhofrenovatie was: doe iets met het Binnenhof en de natuur,” vertelt Margit Lukács, die de animatie maakte samen met Persijn Broersen. “Er was vroeger meer natuur rond het Binnenhof, zoals de luthof van prins Maurits aan de zijde van het Buitenhof. Natuur is voor ons geen passieve achtergrond, maar een spiegel van menselijke verlangens, overtuigingen en ideologieën. Wat ons specifiek aantrok in deze opdracht, is de mogelijkheid om het Binnenhof te herinterpretieren als

een landschap van macht, politiek en symboliek.”

De dieren zijn niet zomaar gekozen. De leeuw verwijst naar de leeuwenbotten die de archeologen er eerder vonden. En de walvis is ook een oude bekende. Ooit hing er een walviskaak aan de voorgevel van de Ridderzaal als een waarschuwing om ‘niet te zwelgen in eigendunk en overvloed’, zoals Lukács het uitdrukt. Als het water begint te stijgen, brengt de leeuw zich in veiligheid op de rug van de walvis, een soort dierlijke versie van het eilandje in de Hofvijver. Maar even later zien we de walvis zwemmen en horen we haar zingen, over de ‘ware vrijheid’, een tekst van Johan de Witt.

Faust

Meer tekst is ontleend aan Goethes ‘Faust’, deel twee. Lukács: “We hebben het verlossingsvisioen van ‘Faust’ bewerkt, dat gaat over land dat uit zee wordt gewonnen en de bouw van dijken. Faust wordt daarin gouverneur van een gebied aan de kust. Dat kan niet anders dan Nederland zijn.” De walvis zingt: ‘Ik stel het water paal en perk,/ Zie hier mijn levenswerk.’

En zo loopt er van alles door elkaar en zijn er diepere lagen, net als onder het Binnenhof en achter de oude muren. Maar, bezweert Lukács, je kunt het videokunstwerk ook gewoon be-

en taal met tongbrekers

me verward. Op dit moment is het, gezien de wereldwijde politieke conflicten, sterker dan ooit. Ik word geconfronteerd met de vele podia, vlaggen, microfoons en protocolovereenkomsten.” Ze legt uit dat ze zich machteloos voelt, omdat ze er geen enkele invloed op kan uitoefenen en dat ze daardoor tot haar werk kwam. “Voortdurend verzamel ik alledaagse nieuwsbeelden van wereldleiders die op hun podia staan, persconferenties geven, protocollen ondertekenen en poseren voor hun verkiezingscampagnes.”

‘Het gaat om de houdingen en gebaren die macht uitstralen’

Het gevolg is dat haar werk veelal een politieke achtergrond heeft, zoals ‘Army of Protestors’. Hands houden borden vast met afbeeldingen van mannen in pak. De achtergrond wordt gevormd door gobelinstof met elegant gebogen bladeren en als tegenstelling motieven van legerkleding. Het werk is geïnspireerd op een nieuwsfoto van Syrische soldaten die spandoeken omhooghouden met Assad en Poetin, waarmee ze hun steun en bereidheid tonen om zich aan te sluiten bij de oorlog tegen Oekraïne. Op ‘The Forum’ zijn mannen zonder hoofd hand in hand en in zwarte pakken afgebeeld. Hun donkere silhouetten steken af tegen een gebloemde stof. De figuren kijken de toeschouwer aan of draaien hem de rug toe, als politici die het schijnbaar met elkaar eens zijn.

Middeleeuwse banieren
Veel van het werk is door Danish zelf

Dina Danish, ‘Army of Protestors’ (2024). | Foto’s: PR

gemaakt, soms laat ze het uitvoeren door ambachtslieden uit Caïro die gespecialiseerd zijn in het maken van decoratieve tenten (khayamiya). Effen stoffen worden gecombineerd

met decoratieve weefsels. De wandkleden doen denken aan middeleeuwse banieren, sommige werken zijn ook zo opgehangen: met brede lussen aan een stok en afbeeldin-

Dina Danish, ‘The Second Scandal’ (2025).

gen aan weerskanten. De stoffen die Danish gebruikt komen soms uit Caïro, maar zijn even vaak door haar gekocht op de Albert Cuypmarkt in Amsterdam.

Dina Danish, ‘Protocols and other Formal Agreements’, te zien tot en met zondag 8 juni, Museum Rijswijk. Meer informatie www.museumrijswijk.nl

het Binnenhof

De vaderlandse leeuw staat op de rug van een walvis. Still uit ‘Het Hof van de Leeuw’. | Foto: Atelier Rijksbouwmeester

kijken als sprookje, zonder te veel te letten op alle verwijzingen. ‘Het Hof van de Leeuw’ is het derde project in het kader van de Kunstparade Binnenhofrenovatie, die is bedacht als culturele toevoeging. Daar is ook een budget voor. Telkens geeft één betrokken instantie, dienst of organisatie een opdracht. In dit geval was dat Algemene Zaken, het ministerie dus van premier Dick Schoof. Eerder verleenden de beide Kamers opdrachten. Later komen nog onder meer de gemeente en de Raad van State aan de beurt. Het geheel wordt gecoördi-

neerd door het Atelier Rijksbouwmeester. Uiteindelijk worden alle projecten, voor zover ze te bewaren zijn, onderdeel van de kunstcollectie van het Rijksvastgoedbedrijf.

‘Het Hof van de Leeuw’ wordt vrijdag 14 en zaterdag 15 maart van 12.00 tot 20.00 uur doorlopend vertoond op een groot scherm op de Lange Vijverberg. Ook te zien in het Informatiecentrum, Plaats 22 (vrijdag 28 t/m zondag 30 maart, vrijdag 4 t/m zondag 6 april en vrijdag 11 t/m zondag 13 april). Meer informatie: www.binnenhofrenovatie.nl

Boeken.

Advies van een echte lezer

Boekhandel De Vries Van Stockum is een onafhankelijk familiebedrijf met winkels in Den Haag en Haarlem en een webshop. Zowel in Den Haag als Haarlem hebben de winkels – opgericht in respectievelijk 1833 en 1905 – diepe wortels in de geschiedenis van hun stad. Léon van der Hulst is historicus en boekverkoper bij Boekhandel De Vries van Stockum. Hij beheert de rubrieken Engels, geschiedenis en filosofie.

Albert Speer was de architect en minister van bewapening van Adolf Hitler - en misschien was hij wel diens enige vriend. Na de oorlog kwam hij er vanaf met een gevangenisstraf. In 1969 publiceerde Speer zijn memoires. Als enige overlevende van Hitlers intieme kring is zijn getuigenis een belangrijke (en dubieuze) bron voor de geschiedschrijving van het Derde Rijk. Speer begon een tweede leven en schiep voor zichzelf een nieuw imago: dat van de redelijke, beschaafde nazi die niets wist van de verschrikkingen. Hij werd een graag geziene gast in talkshows en fatsoen werd zijn verdienmodel. In De ongelukkige liefde van de Führer fiert Jean-Noël Orenco dat imago en onthult het web van leugens en halve waarheden waar historici mee worstelen. Net als Speer zoekt Orenco de grenzen op tussen feit en fictie: wat is ‘waar’? Zo wordt deze historische figuur - inclusief de bijbehorende verlokkingen van macht en

De ongelukkige liefde van de Führer van Jean-Noël Orenco stond op de shortlist van de prestigieuze Prix Goncourt.

De ongelukkige liefde van de Führer - Jean-Noël Orenco € 24,99.

roem - schitterend tot leven gewekt. Bovendien geeft het stof tot nadenken wat betreft geschiedschrijving en beeldvorming.

Deze historische roman leest als een thriller én heeft een belangrijke actuele boodschap.

Theater, muziek & evenementen

Vrijdag 14 maart

08:00	Spiegelfestival: we versieren de stad Festivals Museumkwartier, gratis
09:00	Marktdag - De Haagse Markt Markt De Haagse Markt, gratis, www.dehaagsemarkt.nl
09:30	Museon Omniversum - films Film/Jeugd Prachtige films op een gigantisch koepelscherm. Museon - Omniversum, € 14,50 - € 17,00, www.museon-omniversum.nl
09:30	Ukkieconcert (1+) Jeugd/Muziek/Voorstelling Theater en Filmhuis Dakota, € 3,50 - € 7,00, www.theaterdakota.nl
09:30	Peuterdans (2+) Jeugd/Muziek/Voorstelling/Dans/Workshops De Regentes, € 5,00, www.theaterderegentes.nl
10:00	Kinderspeurtocht in het panorama Jeugd Museum Panorama Mesdag, gratis, www.panorama-mesdag.nl
10:00	Rondleiding Tweede Kamer Excursies/Rondleiding/Jeugd Tweede Kamer, € 6,00, www.prodemos.nl
10:00	Willemsvaart Excursies/Rondleiding/Boottocht Centrum Den Haag, 5,00 - € 41,50, www.willemsvaart.nl
10:30	Ukkieconcert (1+) Jeugd/Muziek/Voorstelling Theater en Filmhuis Dakota, € 3,50 - € 7,00, www.theaterdakota.nl
10:30	Peuterdans (2+) Jeugd/Muziek/Voorstelling/Dans/Workshops De Regentes, € 5,00, www.theaterderegentes.nl
10:30	Een wereld vol sprookjes Jeugd/Workshops Kinderboekenmuseum, € 0,00 - € 13,00, www.literatuurmuseum.nl
10:30	Free Walking Tour The Hague Excursies/Rondleiding/Wandeltocht/Groepsuitjes Free Walking Tour The Hague, gratis, www.freewalkingtourthehague.com
10:30	Elswhere Free Walking Tour Excursies/Rondleiding/Wandeltocht/Groepsuitjes Haagse Harry, gratis, www.freewalking-toursthehague/elswhere-free-walking-tour
10:30	The Female Gaze Film Filmhuis Den Haag, 12,00, www.filmhuisdenhaag.nl/femalegaze
11:15	Rondleiding Eerste Kamer Rondleiding Centrum Den Haag, € 6,00, www.prodemos.nl
12:00	Kunstparade Binnenhofrenovatie Film Hofvijver - Lange Vijverberg, gratis, www.collegevanrijksadviseurs.nl
12:15	Jong KC Lunchconcerten Klassieke muziek Lunchpauzeconcert van Jong KC Muziek bestaand uit de onderdelen: koren, kamermuziekensembles, solisten en combo's. Amare, gratis, www.amare.nl
12:30	Lunchwandeling van Buitenhof tot Bouwput Koninklijk ProDemos - Huis voor democratie en rechtsstaat, € 5,00, www.prodemos.nl
13:00	Haagse Holi Hangámá Festivals/Wereldmuziek/Ceremonie gratis, www.holisamen.nl
14:00	Borrelplankje maken Groepsuitjes/Workshops Willems Werkplaats, Boekhorststraat 120, Den Haag, € 60,00, www.willemswerkplaats.nl
14:00	Royal History tour Excursies/Rondleiding/Wandeltocht/Koninklijk Grote Kerk, € 21,50, www.robandeweg.nl/
14:00	Belle van Heerikhuizen - Schuldig kind Voorstelling/Toneel De voorstelling Schuldig kind is gebaseerd op het veelgeprezen gelijknamige boek van Ted van Lieshout. Als 11-jarig kind had hij een relatie met een volwassen man. Schuldig kind gaat over de invloed die deze relatie had op zijn verdere leven. Het Nationale Theater - Theater aan het Spui, € 10,00 - € 19,50, www.hnt.nl
14:00	Elswhere Free Walking Tour Excursies/Rondleiding/Wandeltocht/

	Groepsuitjes Haagse Harry, gratis, www.google.com/view/freewalkingtoursthehague/elswhere-free-walking-tour
19:00	The Cunning Little Vixen Muziek/Klassieke muziek Ervaar de korte opera The Cunning Little Vixen, uitgevoerd door studenten Klassieke Muziek o.l.v. Andreas Ashikkis en regisseur Michael Chance. Amare, gratis, www.koncon.nl
19:30	Studio Antigone - Hamlet Voorstelling/Toneel Het Nationale Theater - Koninklijke Schouwburg, € 17,50 - € 20,50, www.hnt.nl
19:30	Share a folksong Muziek/Wereldmuziek Kom zingen en spelen! Op deze muziekavond gaan we auditief leren en delen we volksmuziek uit verschillende culturen met elkaar. Amare, gratis, www.amare.nl
19:30	Friday Night Comedy Open Mic Voorstelling/Stand-up comedy Bereid je voor op een hilarische avond stand-up comedy tijdens de Friday Night Comedy Open Mic. Neem je vrienden mee, pak een drankje en maak je klaar om te lachen! Plein, gratis, www.threesisterspub.nl
19:45	Emanuel Gat Dance - LOVET-RAIN2020 Voorstelling/Dans LOVET-RAIN2020 van Emanuel Gat, één grote wervelwind van kleur en energie, is een choreografische ode met muziek van Tears For Fears aan de uitbundigheid van de glorieuze jaren '80. Amare, € 11,00 - € 47,00, www.amare.nl
20:00	Stephanie Louwrier - Let's get louder Muziek/Voorstelling Na het ongekende succes van Revolutie van de mislukking en het taboedoorbrekende Show must go on over het stoppen met drinken, laat Stephanie nu werkelijk het achterste van haar tong zien én horen in deze muzikale onewomanshow. Het Nationale Theater - Theater aan het Spui, € 12,50 -19,50, www.hnt.nl
20:00	Friday Night Jazz Muziek/Jazz Elke maand genieten van een jazz concert? Kom dan naar de maandelijkse reeks van Friday Night Jazz waar verschillende jazz muzikanten je een mooie avond bezorgen. Leonardo Royal Hotel Den Haag Promenade, € 20,00, www.podiumdenieuwekamer.nl
20:00	Welcome Home Voorstelling/Toneel Een gezamenlijke multiculturele muzikale ontdekking naar de betekenis van thuis in Theater de Vaillant. Theater De Vaillant, € 12,00, www.devallant.nl
20:00	Disney's FROZEN The Musical Jeugd/Voorstelling/Musical AFAS Circustheater, 69,00 - € 109,00, www.stage-entertainment.nl , www.afascircustheater.nl
20:00	Wij vertrekken Voorstelling/Toneel In het televisieprogramma "Wij vertrekken" volgen we Nederlanders die op het punt staan te emigreren. Deze aflevering van "Wij vertrekken" staat garant voor een hilarische avond. Cultuurhuis CulturA & Zo, Nootdorp, € 12,00, www.culturaenzo.nl , www.hetvoetlicht.com
20:00	More Trouble & Spint Muziek/Pop Beleef een avond vol energieke bluesrock van deze bands bekend om de krachtige live-optredens, soulvolle zang en pure muzikale passie. Popradar, gratis
20:15	Alex Ploeg - Unplugged Voorstelling/Cabaret Na twee hilarische shows, een sterrenregen en twee nominaties voor de Neerlands Hoop gaat Alex Ploeg met zijn derde solovoorstelling 'Unplugged' terug naar zijn stand-up roots. Theater Diligentia, € 24,50 - € 26,50, www.diligentia-pepijn.nl
20:15	Belle van Heerikhuizen - Schuldig kind Voorstelling/Toneel De voorstelling Schuldig kind is gebaseerd op het veelgeprezen gelijknamige boek van Ted van Lieshout. Als 11-jarig kind had hij een relatie met een volwassen man. Schuldig kind gaat over de invloed die deze relatie had op zijn verdere leven. Het Nationale Theater - Theater aan het Spui, € 10,00 - € 19,50, www.hnt.nl
20:15	Ashton Brothers - BROTHERS Voorstelling Vorig seizoen zorgen

	de Ashton Brothers voor een bomvol theater, met hun met sterrenregen overladen show. Nu komen ze terug, ditmaal met hun gloednieuwe, bejubelde show 'BROTHERS' waarin ze een ode aan elkaar brengen; aan de tribe die ze samen vormen. Theater de Veste, € 30,50 - € 32,50, www.theaterdeveste.nl
20:15	Animal Farm Voorstelling/Toneel Animal Farm, het in 1945 uitgebrachte meesterwerk van de Britse schrijver en journalist George Orwell handelt over een groep boerderijdieren die de mens verdrijft en een nieuwe maatschappij sticht met gelijkwaardigheid als basis met alle gevolgen van dien. Theater Branoul, € 10,00 - € 29,50, www.branoul.nl
20:15	Club Guy & Roni Invites: Barnaby Booth & Lunatics and Poets Voorstelling/Dans In de serie Club Guy & Roni Invites vraagt het ensemble choreografen om nieuw werk te maken. Dat zijn altijd choreografen waar ze in geloven en met wie ze zich verwant voelen. Korzo theater, 10,00 - € 20,50, www.korzo.nl
20:30	Robin Bleeker - Bedankt voor alles Voorstelling/Cabaret In 'Bedankt voor alles' onderzoekt Robin zijn sociale gebreken, het belang van menselijk contact en de troost van nihilisme. Hierbij vormt zijn vriendschap met Maurice de leidraad. Theater Diligentia, € 15,00, www.diligentia-pepijn.nl
20:30	Judy Lijdsman - You're too cute to be an astronaut Voorstelling/Toneel 'You're too cute to be an astronaut' is een onewomanshow over de tweede Amerikaanse vrouw in de ruimte. Theater Ludens, € 19,00, www.theaterludens.nl
20:30	Den Haag bij Schemer Wandeling Excursies/Rondleiding/Wandeltocht Grote Kerk, € 21,50, www.robandeweg.nl
20:30	Comedy City Voorstelling/Cabaret/Stand-up comedy De echte comedyclub van en door heel Den Haag. Een comedyclub met lachgarantie! Niet genoeg gelachen? Geld terug. Dudok, € 14,50 - € 49,50, www.comedycity.nl
20:30	Musa - Ik ben Musa Voorstelling/Cabaret Musa is 35 geworden en wil nu écht zichzelf zijn. Heerlijk eerlijk zijn. Het masker dat hij draagt afwerpen. Maar er is één probleem: wie is de echte Musa? Het Veur theater, € 18,50, www.hetveurtheater.nl
20:30	Ierland Filmfestival St. Patrick's Day Film Zin om lekker weg te dromen met films die zijn opgenomen in de mooie Ierse landschappen? Van vrijdag 14 tot en met zondag 16 maart vindt de tweede editie van het Ierland Filmfestival plaats in Pathé Buitenhof in Den Haag. Pathé Buitenhof, € 5,00, www.ireland.com
20:30	The Female Gaze Film Filmhuis Den Haag, 12,00, www.filmhuisdenhaag.nl/femalegaze
11:00	iLocal World Food Tour - zonder gids Excursies/Wandeltocht/Fietstocht Centrum Den Haag, € 9,95
11:00	Doodgewoon – het leven is een wonder (6+) Jeugd/Voorstelling/Toneel Een ontroerende familievoorstelling (6+) vol fantasie, voor iedereen die het leven viert. Theater Merlijn, € 7,50 - € 15,00, www.rabarber.net
11:30	Rondleiding door Amare Excursies/Rondleiding Hoor verhalen over het gebouw en krijg een kijkje in de zalen en hoe het achter de schermen eraan toe gaat. Amare, € 10,00, www.amare.nl
12:00	Indofoodtours Rondleiding/Wandeltocht/Fietstocht Een Indofoodtour te voet of op de fiets waarbij je al etend Indisch/Indonesisch Den Haag ontdekt. Centrum Den Haag, € 90,00, www.indofoodtours.nl/onze-tours/
12:00	iLocal Premium World Food Tour Excursies/Wandeltocht € 59,00
12:00	Kunstparade Binnenhofrenovatie Film Hofvijver - Lange Vijverberg, gratis, www.collegevanrijksadviseurs.nl
12:00	Hot Press workshop: UPCYCLE je saai kledingstuk! Workshops Een inspirerende en creatieve workshop door Visual Artist Larissa Ambachtsheer bij "elke dag vers!" in de Boekhorststraat. Elke dag vers! (Boekhorststraat 128), € 45,00, www.eventix.shop , www.instagram.com
12:00	Schrijven met een ganzenveer Jeugd/Workshops Heb jij ooit met een ganzenveer geschreven? Dit is je kans! Ervaar hoe monniken en nonnen vroeger boeken met de hand schreven en versierden. Probeer het zelf en maak je eigen 'middeleeuwse' pagina met een prachtige bloemenrand. Huis van het boek, gratis, www.huisvanhetboek.nl
13:00	Lenny Ervina - De taal van je ziel Voorstelling/Lezing/debat Dit is geen

Zaterdag 15 maart

08:00	Spiegelfestival: we versieren de stad Festivals Museumkwartier, gratis
09:00	Marktdag - De Haagse Markt Markt De Haagse Markt, gratis, www.dehaagsemarkt.nl

09:30	Museon Omniversum - films Film/Jeugd Prachtige films op een gigantisch koepelscherm. Museon - Omniversum, € 14,50 - € 17,00, www.museon-omniversum.nl
10:00	Den Haag Wereldstad achter de Duinen - Fietstour Excursies/Fietstocht Grote Kerk, € 21,50, www.robandeweg.nl
10:00	Kinderspeurtocht in het panorama Jeugd Museum Panorama Mesdag, gratis, www.panorama-mesdag.nl
10:00	Rondleiding Tweede Kamer Excursies/Rondleiding/Jeugd Tweede Kamer, € 6,00, www.prodemos.nl
10:00	Willemsvaart Excursies/Rondleiding/Boottocht Centrum Den Haag, 5,00 - € 41,50, www.willemsvaart.nl
10:30	OFFprojects open class Dans/Workshops Een les die geschikt is voor movers van alle stijlen, leeftijden en niveaus. De populaire lessen van Amos Ben-Tal (choreograaf OFFprojects) zijn dit seizoen weer terug! Korzo theater, € 9,00, www.korzo.nl
10:30	Een wereld vol sprookjes Jeugd/Workshops Kinderboekenmuseum, € 0,00 - € 13,00, www.literatuurmuseum.nl
10:30	Free Walking Tour The Hague Excursies/Rondleiding/Wandeltocht/Groepsuitjes Free Walking Tour The Hague, gratis, www.freewalkingtourthehague.com
10:30	Elswhere Free Walking Tour Excursies/Rondleiding/Wandeltocht/Groepsuitjes Haagse Harry, gratis, www.google.com/view/freewalkingtoursthehague/elswhere-free-walking-tour
10:30	Ierland Filmfestival St. Patrick's Day Film Zin om lekker weg te dromen met films die zijn opgenomen in de mooie Ierse landschappen? Van vrijdag 14 tot en met zondag 16 maart vindt de tweede editie van het Ierland Filmfestival plaats in Pathé Buitenhof in Den Haag. Pathé Buitenhof, € 5,00, www.ireland.com
10:30	The Female Gaze Film Filmhuis Den Haag, 12,00, www.filmhuisdenhaag.nl/femalegaze
11:00	iLocal World Food Tour - zonder gids Excursies/Wandeltocht/Fietstocht Centrum Den Haag, € 9,95
11:00	Doodgewoon – het leven is een wonder (6+) Jeugd/Voorstelling/Toneel Een ontroerende familievoorstelling (6+) vol fantasie, voor iedereen die het leven viert. Theater Merlijn, € 7,50 - € 15,00, www.rabarber.net
11:30	Rondleiding door Amare Excursies/Rondleiding Hoor verhalen over het gebouw en krijg een kijkje in de zalen en hoe het achter de schermen eraan toe gaat. Amare, € 10,00, www.amare.nl
12:00	Indofoodtours Rondleiding/Wandeltocht/Fietstocht Een Indofoodtour te voet of op de fiets waarbij je al etend Indisch/Indonesisch Den Haag ontdekt. Centrum Den Haag, € 90,00, www.indofoodtours.nl/onze-tours/
12:00	iLocal Premium World Food Tour Excursies/Wandeltocht € 59,00
12:00	Kunstparade Binnenhofrenovatie Film Hofvijver - Lange Vijverberg, gratis, www.collegevanrijksadviseurs.nl
12:00	Hot Press workshop: UPCYCLE je saai kledingstuk! Workshops Een inspirerende en creatieve workshop door Visual Artist Larissa Ambachtsheer bij "elke dag vers!" in de Boekhorststraat. Elke dag vers! (Boekhorststraat 128), € 45,00, www.eventix.shop , www.instagram.com
12:00	Schrijven met een ganzenveer Jeugd/Workshops Heb jij ooit met een ganzenveer geschreven? Dit is je kans! Ervaar hoe monniken en nonnen vroeger boeken met de hand schreven en versierden. Probeer het zelf en maak je eigen 'middeleeuwse' pagina met een prachtige bloemenrand. Huis van het boek, gratis, www.huisvanhetboek.nl
13:00	Lenny Ervina - De taal van je ziel Voorstelling/Lezing/debat Dit is geen

	gewone show. Dit is een reis. Een reis die je meeneemt naar je diepste verlangens, je onuitgesproken dromen... en de schaduwkanten die je tegenhouden om ze waar te maken. Het Veur theater, € 27,50, www.hetveurtheater.nl
14:00	Borrelplankje maken Groepsuitjes/Workshops Willems Werkplaats, Boekhorststraat 120, Den Haag, € 60,00, www.willemswerkplaats.nl
14:00	Royal History tour Excursies/Rondleiding/Wandeltocht/Koninklijk Grote Kerk, € 21,50, www.robandeweg.nl
14:00	Doodgewoon – het leven is een wonder (6+) Jeugd/Voorstelling/Toneel Een ontroerende familievoorstelling (6+) vol fantasie, voor iedereen die het leven viert. Theater Merlijn, € 7,50 - € 15,00, www.rabarber.net
14:00	Elswhere Free Walking Tour Excursies/Rondleiding/Wandeltocht/Groepsuitjes Haagse Harry, gratis, www.google.com/view/freewalkingtoursthehague/elswhere-free-walking-tour
14:30	Kooman's Poppentheater - Zeven-slapers (5+) Jeugd/Voorstelling De muizen Mies en Dorus houden een winterslaap die zeven maanden duurt. Daarom worden ze Zeven-slapers genoemd. In het snoepwinkeltje van Het Snoepman-netje vinden ze een geschikt slaapplekje. Maar als Mies een hapje neemt van een nieuw snoepje dat het Snoepmannetje aan het maken is, gebeurt er iets heel vreemds. Kooman's Poppentheater, € 15,00, www.koomanspoppentheater.nl
14:30	Disney's FROZEN The Musical Jeugd/Voorstelling/Musical AFAS Circustheater, 69,00 - € 109,00, www.stage-entertainment.nl , www.afascircustheater.nl
15:00	The Cunning Little Vixen Muziek/Klassieke muziek Ervaar de korte opera The Cunning Little Vixen, uitgevoerd door studenten Klassieke Muziek o.l.v. Andreas Ashikkis en regisseur Michael Chance. Amare, gratis, www.koncon.nl
15:00	Hot Press workshop: UPCYCLE je saai kledingstuk! Workshops Een inspirerende en creatieve workshop door Visual Artist Larissa Ambachtsheer bij "elke dag vers!" in de Boekhorststraat. Elke dag vers! (Boekhorststraat 128), € 45,00, www.instagram.com/p/DGA-z3iaiRzK
15:00	Voces Del Mundo - Voorjaarsconcert Muziek/Wereldmuziek Voorjaarsconcert van Wereldkoor Voces del Mundo met nieuw repertoire van liedjes uit de hele wereld. M.m.v. Marc Lezwijn, gitaar. Houtrustkerk, 15,00, www.vocesdelmundo.nl
15:30	iLocal World Food Tour - met gids Excursies/Wandeltocht/Fietstocht Centrum Den Haag, € 15,00
19:00	Disney's FROZEN The Musical Jeugd/Voorstelling/Musical AFAS Circustheater, 69,00 - € 109,00, www.stage-entertainment.nl , www.afascircustheater.nl
19:30	Studio Antigone - Hamlet Voorstelling/Toneel Het Nationale Theater - Koninklijke Schouwburg, € 17,50 - € 20,50, www.hnt.nl
19:30	The Indien Muziek/Pop Een Haagse rockband met wortels in verschillende stijlen als indie en alternative? Het magische eindresultaat is The Indien. PAARD, € 25,00, www.paard.nl
20:00	Poezieboys - Poeziebar XL Voorstelling/Lezing/debat/Toneel Het Nationale Theater - Koninklijke Schouwburg, € 20,00, www.hnt.nl
20:00	Poezieboys - Poeziebar Voorstelling/Lezing/debat/Toneel Het Nationale Theater - Zaal 3, € 12,50 - € 16,50, www.hnt.nl
20:00	Engel Muziek/Pop Rapper Engel brengt zijn nieuwste album Liedjes in Mineur naar het Paardcafé op 15 maart. PAARD, gratis, www.paard.nl
20:00	Simon Keizer - Ruimte Muziek/Pop Na een adempauze van ruim anderhalf jaar waarin Simon de tijd en ruimte heeft genomen om tot zichzelf te komen, komt hij met nieuwe muziek en een nieuwe

	theatertour! Rijswijkse Schouwburg, € 31,50, www.rijswijksschouwburg.nl
20:00	Vroeg Pieken Muziek/Dance/Stappen Wil jij je weekend vroeg op de zaterdagavond inluiden? Kom dan naar Vroeg Pieken! Club Westwood, € 10,75 - € 19,50, www.vroegpieken.com
20:00	Wij vertrekken Voorstelling/Toneel In het televisieprogramma "Wij vertrekken" volgen we Nederlanders die op het punt staan te emigreren. Deze aflevering van "Wij vertrekken" staat garant voor een hilarische avond. Cultuurhuis CulturA & Zo, Nootdorp, € 12,00, www.culturaenzo.nl , www.hetvoetlicht.com
20:00	Polska Wersja Muziek/Pop Alle shows van Polska Wersja in Den Haag zijn echte knallers, met een tot de nok toe gevulde zaal. Dit concert belooft opnieuw een spectaculaire avond te worden, vol met de beste Poolse rap en hiphop. Musicon, € 40,00, www.musicon.nl
20:00	From New York to Now; Songs by Leonoor Muziek/Pop Na meer dan acht jaar in de "krochten" van het theater in de Verenigde Staten is Leonoor teruggekeerd naar haar roots in Nederland en brengt ze haar levendige solo-act, Songs by Leonoor, op de planken. De Binckhorst, € 16,50, www.pianinotheater.nl
20:15	25 jaar Sinfonia Rotterdam Muziek/Klassieke muziek Sinfonia Rotterdam viert zijn 25e verjaardag met de charmante en charismatische trompettiste Lucienne Renaudin Vary. Kloosterkerk, € 15,00 - € 36,00, www.sinfoniarotterdam.nl
20:15	Nederlands Blazers Ensemble - In Hogere Sferen Muziek/Klassieke muziek/Wereldmuziek Zoals het soefisme aanspoort tot eenheid en harmonie, en oosters en westers gedachtegoed met elkaar verbindt, zo omarmen traditionele Perzische muziek, Johann Sebastian Bach en Arvo Pärt elkaar in dit programma. Amare, € 11,00 - € 41,00, www.amare.nl , www.nbe.nl
20:15	Belle van Heerikhuizen - Schuldig kind Voorstelling/Toneel De voorstelling Schuldig kind is gebaseerd op het veelgeprezen gelijknamige boek van Ted van Lieshout. Als 11-jarig kind had hij een relatie met een volwassen man. Schuldig kind gaat over de invloed die deze relatie had op zijn verdere leven. Het Nationale Theater - Theater aan het Spui, € 10,00 - € 19,50, www.hnt.nl
20:15	Ashton Brothers - BROTHERS Voorstelling Theater de Veste, € 30,50 - € 32,50, www.theaterdeveste.nl
20:15	Anuar - Made in Holland Voorstelling/Cabaret Na vijf avondvullende comedyshow's en drie Ramadan Conferences - waar Anuar de bedenker van is - staat hij nu in de theaters met zijn comedyshow 'Made in Holland'. Theater Diligentia, € 22,50, www.diligentia-pepijn.nl , www.anuar.nl
20:15	Maame Joses zingt Nina Simone "Mijn huid is zwart" Muziek/Pop/Wereldmuziek Verhalen over en muziek van zangeres en pianiste Nina Simone. Theater en Filmhuis Dakota, € 20,00, www.theaterdakota.nl , www.podiumnoord.nl
20:30	Clean Pete - Serenade Muziek Ergens op het kruispunt tussen pop en klassiek hebben tweelingzussen Loes en Renée Wijnhoven hun Nederlandstalige repertoire bij elkaar geschreven. Theater PePijn, € 17,00, www.diligentia-pepijn.nl
20:30	Bob Dylan Tribute Muziek/Pop De doorgewinterde Haagse podiumbeesten van Bob, waaronder de Scheveningse rockzanger Johan ter Schegget, keren eindelijk terug met een weergaloze ode aan Bob Dylan. Podium aan Zee, € 11,00, www.podiumaanzee.nl
20:30	VanWyck - Instant Classics Muziek/Pop Een instant-klassieker' schreef de muzikpers over An Average Woman, het eerste album van VanWyck. Theater Ludens, € 20,00,

	www.theaterludens.nl
20:30	Den Haag bij Schemer Wandeling Excursies/Rondleiding/Wandeltocht Grote Kerk, € 21,50, www.robandeweg.nl
20:30	Comedy City Voorstelling/Cabaret/Stand-up comedy De echte comedyclub van en door heel Den Haag. Een comedyclub met lachgarantie! Niet genoeg gelachen? Geld terug. Dudok, € 14,50 - € 49,50, www.comedycity.nl
21:00	Millers Night Life Muziek/Dance/Stappen Millers, gratis, www.millersdenhaag.nl/nightlife/
22:00	Crazy Pianos Clubavond Muziek/Pop/Stappen Crazy Pianos , € 10,00, www.crazypianos.com
23:00	PIP clubbing maandkalender Muziek/Dance/Stappen PIP Den Haag, Divers, www.pipdenhaag.nl
23:30	Paardcafé: DJ'S All Night Muziek/Pop/Dance/Stappen PAARD, gratis, www.paard.nl

Zondag 16 maart

08:00	Spiegelfestival: we versieren de stad Festivals Museumkwartier, gratis
09:30	Museon Omniversum - films Film/Jeuɡd Prachtige films op een gigantisch koepelscherm. Museon - Omniversum, € 14,50 - € 17,00, www.museon-omniversum.nl
10:00	Groene Stad Vaarten Excursies/Boottocht Laat de drukte van de stad achter je en laat je betoveren door de rust en pracht van de natuur uit een ander perspectief. Ga mee met de Groene Stad Vaart en vaar van "Zoet naar Zout" over de Haagse grachten tot en met het Westbroek park en weer terug. Uniek in Nederland! Centrum Den Haag, € 6,00 - € 16,00, www.willemsvaart.nl , www.groenestadvaarten.nl
10:00	Kinderspeurtocht in het panorama Jeuɡd Museum Panorama Mesdag, gratis, www.panorama-mesdag.nl
10:00	Willemsvaart Excursies/Rondleiding/Boottocht Centrum Den Haag, 5,00 - € 41,50, www.willemsvaart.nl
10:30	Rondleiding Koninklijke Schouwburg Rondleiding Ga mee in de verhalen van de Koninklijke Schouwburg en laten je alle plekken zien waar je als bezoeker normaal gesproken niet komt! Het Nationale Theater - Koninklijke Schouwburg, € 16,00, www.hnt.nl
10:30	Een wereld vol sprookjes Jeuɡd/Workshops Kinderboekenmuseum, € 0,00 - € 13,00, www.literatuurmuseum.nl
10:30	Free Walking Tour The Hague Excursies/Rondleiding/Wandeltocht/Groepsuitjes Free Walking Tour The Hague, gratis, www.freewalkingtourthehague.com
10:30	Elsewhere Free Walking Tour Excursies/Rondleiding/Wandeltocht/Groepsuitjes Haagse Harry, gratis, www.google.com/view/freewalkingtoursthehague/elsewhere-free-walking-tour
10:30	Ierland Filmfestival St. Patrick's Day Film Zin om lekker weg te dromen met films die zijn opgenomen in de mooie Ierse landschappen? Van vrijdag 14 tot en met zondag 16 maart vindt de tweede editie van het Ierland Filmfestival plaats in Pathé Buitenhof in Den Haag. Pathé Buitenhof, € 5,00, www.ireland.com
10:30	The Female Gaze Film Filmhuis Den Haag, 12,00, www.filmhuisdenhaag.nl/femalegaze
11:00	Cleopatra Infelice – De ongelukkige Cleopatra Muziek De cantate 'Cleopatra Infelice' van de Venetiaanse componist Benedetto Marcello staat centraal in deze voorstelling met alt Iris Bouman en barokdanseres Rachel Farr. Het Nationale Theater - Koninklijke Schouwburg, € 17,50 - € 22,50, www.hnt.nl
11:00	Jaszak (2+) Jeuɡd/Voorstelling 'Jaszak' is een grappige, hartverwarmende

	voorstelling over een mens zonder dak. Geïnspireerd door Sheltersuit, dat daklozen en vluchtelingen gratis voorziet van water– en winddichte jassen. De Regentes, € 6,50, www.theaterderegentes.nl , www.hethoofd.nl
11:00	Doodgewoon – het leven is een wonder (6+) Jeuɡd/Voorstelling/Toneel Een ontroerende familievoorstelling (6+) vol fantasie, voor iedereen die het leven viert. Theater Merlijn, € 7,50 - € 15,00, www.rabarber.net
11:00	Taartrovers Cinemini Film/Jeuɡd Betreed een magische wereld van film en licht bij Taartrovers Cinemini! Speciaal voor peuters en kleuters vertonen we prachtige, ontroerende, spannend. Filmhuis Den Haag, €7,50, www.filmhuisdenhaag.nl
11:30	Daniël Rowland & Anna Fedorova - Zondagochtendconcert Muziek/Klassieke muziek Violist Daniel Rowland heeft zich op de internationale concertpodia gevestigd als een zeer veelzijdig, charismatisch en avontuurlijk musicus. Naast zijn optredens als solist is hij ook in de kamermuziek actief. Theater de Veste, € 15,00 - € 22,50, www.theaterdeveste.nl
12:00	Rondleiding Koninklijke Schouwburg Rondleiding Ga mee in de verhalen van de Koninklijke Schouwburg en laten je alle plekken zien waar je als bezoeker normaal gesproken niet komt! Het Nationale Theater - Koninklijke Schouwburg, € 16,00, www.hnt.nl
12:00	Back To The 90's - R&B en Hip-Hop Culinaire/Muziek/Pop Encore by Simonis, 20,00, www.encore-bysimonis.nl
12:00	Disney's FROZEN The Musical Jeuɡd/Voorstelling/Musical AFAS Circustheater, 69,00 - € 109,00, www.stage-entertainment.nl , www.afascircustheater.nl
12:00	ABBA Disco Sessions Culinaire/Muziek/Pop Geniet van een middag vol swingende muziek van ABBA, heerlijk eten en volop dansplezier. Laat je meeslepen door de hits van deze legendarische band terwijl je geniet van culinaire hoogstandjes. Catch by Simonis, gratis, www.catch-bysimonis.nl
12:00	Queer Geschiedenismaand Wandeltocht/Festivals/Stappen/Lezing/debat/Workshops/Overig Maart staat in het teken van de Queer Geschiedenismaand. De gemeente Den Haag doet mee en organiseert samen met (queer)organisaties en de Centrale Bibliotheek verschillende queeractiviteiten verspreid over de maand. Het veelzijdige programma bestaat onder andere uit lezingen, workshops, stadswandelingen en speeddaten. Mauritshuis, gratis, www.queergeschiedenismaand.nl
12:30	Maak je eigen linoleumsnede (7+) Jeuɡd/Workshops/Overig Wil je zelf eens kennis maken met grafiek en leren wat het werk van M.C. Escher zo bijzonder maakt? Tijdens de kindersworkshop linoleum snijden bij Escher in het Paleis ga je zelf aan slag en maak je je eigen grafische werk. Escher in Het Paleis, gratis, www.escherinhetpaleis.nl
12:30	Rondleiding door de voormalige Amerikaanse Ambassade Excursies/Rondleiding Laat je rondleiden door de voormalige Amerikaanse ambassade, ontworpen door Bauhaus-architect Marcel Breuer in 1959, en denk mee over onderwerpen als diplomatie, geschiedenis en architectuur. West Den Haag, € 12,50, www.rondleiding-usa-ambassade.eventbrite.nl , www.westdenhaag.nl
13:00	Restobar Moos - Pintxos Sunday Culinaire Bij Restobar Moos staat elke zondag in het teken van borrelen, prikken & proeven bij Pintxos Sunday! Restobar Moos, Variabel, www.restobarmooos.nl
13:30	Stadsrondleiding - Den Haag in oorlogstijd Rondleiding/Wandeltocht Tijdens deze stadswandeling wordt eerst de tentoonstelling Huis in de Storm in het Mauritshuis bezocht. Daarna wordt een wandeling in de omgeving gemaakt. Er wordt gewandeld langs historische pan-

	den in het Binnenhofgebied, waar je meer hoort over hun functie tijdens de Tweede Wereldoorlog. Mauritshuis, € 8,50, www.mauritshuis.nl
14:00	Animal Farm Voorstelling/Toneel Animal Farm, het in 1945 uitgebrachte meesterwerk van de Britse schrijver en journalist George Orwell handelt over een groep boerderijdieren die de mens verdrijft en een nieuwe maatschappij sticht met gelijkwaardigheid als basis met alle gevolgen van dien. Theater Branoul, € 10,00 - € 29,50, www.branoul.nl
14:00	Royal History tour Excursies/Rondleiding/Wandeltocht/Koninklijk Grote Kerk, € 21,50, www.robandeweg.nl
14:00	Den Haag Wereldstad achter de Dui-nen - Fietstour Excursies/Fietstocht Grote Kerk, € 21,50, www.robandeweg.nl
14:00	Doodgewoon – het leven is een wonder (6+) Jeuɡd/Voorstelling/Toneel Een ontroerende familievoorstelling (6+) vol fantasie, voor iedereen die het leven viert. Theater Merlijn, € 7,50 - € 15,00, www.rabarber.net
14:00	Elsewhere Free Walking Tour Excursies/Rondleiding/Wandeltocht/Groepsuitjes Haagse Harry, gratis, www.google.com/view/freewalkingtoursthehague/elsewhere-free-walking-tour
14:00	Soul Gathering Muziek/Dance Stel je voor dat je ergens kan dansen in een club omgeving, maar dan in een gezonde en veilige setting. Dat is precies wat Soul Gathering biedt. Het wordt een muzikale reis van Ambient tot Afro Tech in een intieme setting waar 50 mensen zich bij kunnen aansluiten. Bewust uitgaan zonder alcohol of drugs met internationale artiesten in een intieme setting. Loods Komeet Polluxstraat 10 2516 AX Den Haag, € 25,00, www.the-ta-session.com
14:15	Helsinki Chamber Choir Muziek Het Helsinki Chamber Choir en Kaija Saariaho vormen een indrukwekkende twee-eenheid. In 2024 kreeg het koor nog een Grammy voor de cd Kaija Saariaho: Reconnaissance. Amare, € 11,00 – € 46,00, www.amare.nl , www.helsinki-chamberchoir.fi/en
14:30	Studio Antigone - Hamlet Voorstelling/Toneel Het Nationale Theater - Koninklijke Schouwburg, € 17,50 - € 20,50, www.hnt.nl
14:30	De Grote Oranje Spetter Jeuɡd/Voorstelling 'De Grote Oranje Spetter' is een nieuwe jeugdtheatervoorstelling die gebaseerd is op het gelijknamige prentenboek. Souffleur Theaterhuis bewerkte het boek tot een prikkelende en educatieve theatervoorstelling. Zeeheldentheater, 3,50 - €12,50, www.souffleurtheaterhuis.nl
14:30	Hermitage - Halfweg Muziek/Pop Wie na 20 jaar carrière z'n nieuwe plaat Halfweg noemt, zit duidelijk nog vol plannen. Hermitage viert dit jubileum in stijl en kijkt met nieuw werk vooruit. Het Veur theater, € 18,50, www.hetveurtheater.nl
15:00	Harrie Jekkers - In mijn liedjes kan ik wonen Muziek/Pop/Voorstelling/Cabaret Harrie Jekkers is terug in Den Haag! Vanaf september speelt de Haagse cabaretier, zanger en schrijver zijn nieuwe voorstelling In mijn liedjes kan ik wonen. Het Nationale Theater - Koninklijke Schouwburg, € 17,50 - € 35,00, www.hnt.nl , www.bvmooiweer.nl
15:00	Eiber Bier Bierproeverij Workshops Eiber Bier verzorgt graag een bierproeverij om je een inkijk te geven in de wereld van bier. Tijdens de proeverij leer je op een andere manier naar bier te kijken. EIBER Bier, € 19,50 - € 25,00, www.eiberbier.nl/bierproeverij/
15:00	POPcafé Muziek/Pop Tijdens het POPcafé treden meerdere bands uit Leidschendam- Voorburg op. Theater Ludens, € 3,00, www.theaterludens.nl , www.muziekschoolvoorburg.nl
15:00	Franklin Brown & TinyLittleBigband - Las Vegas Legends Muziek/Pop/Jazz/Wereldmuziek De TinyLittleBigband, onder aanvoering van leadzanger Franklin Brown, brengt een spetterende hommage

	aan de glorie dagen van Las Vegas en haar legendes zoals Frank Sinatra, Tom Jones, Elvis Presley en Wayne Newton Rijswijkse Schouwburg, € 26,50, www.rijswijksschouwburg.nl , www.theaterdakota.nl
15:00	European Swing Quintet Muziek/Jazz Op het Kunstenplein van Amare organiseert (PDNK) twee keer per maand op zondagmiddag, in samenwerking met Open Amare en Brasserie Amare by Luden een gratis jazzconcert. Amare, gratis, www.amare.nl
15:00	Bethel Muziek Matinee Muziek/Klassieke muziek Bethel Muziek Matinee laat je kennismaken met muzikaal talent uit de buurt: instrumentalisten en zangers, jong en oud, klassiek en modern. Leden van de Quatre Mains groep Den Haag t.w. Leonie Vermeer met Kitty Havermans, Marjon van Es en Jaap de Wit, Leonie Vermeer met Martin van Noord. Buurt- en kerkhuis Bethel, gratis, www.facebook.com/groups/705372829638556/events
15:00	De kunstenaar wordt gezien Rondleiding/Lezing/debat Paul de Mol gaat maandelijks in gesprek met zowel kunstenaars als het publiek over de tentoonstellingen 'Magie en Surrealisme' en 'De papieren reis'. Haagse Kunstkring, gratis, www.haagsekunstkring.nl
15:30	Zondagmatinees Muziek/Klassieke muziek Van januari tot en met juni kunt u iedere derde zondag van de maand om 15.30 uur genieten van een gratis concert. Abdijkerk, gratis, www.abdijkerk.info/matinees.htm
16:00	St. Patrick's Day The Hague Festivals. Culinaire/Muziek/Pop Grote Markt, Gratis, www.stpatricksdaydenhaag.nl
16:00	Rosa Brunello - Sounds Like Freedom Muziek/Jazz Rosa Brunello is een Italiaanse bassist en componist met een breed palet aan muzikale kleuren, variërend van vrije improvisaties tot elektrische rock, dub en Zuid-Amerikaanse muziek. Ze houdt ervan om akoestische en elektronische geluiden te mengen en de grenzen tussen genres uit te dagen. Zo leeft ze naar haar motto: muziek zonder grenzen. Amare, € 15,00 - € 29,00, www.amare.nl
16:00	Arcadiana - Verhalen van Liefde en Vergankelijkheid Muziek/Klassieke muziek Elisabeth Hetherington en ADAM Quartet bezingen de nostalgie en het zoeken naar een verloren ideaal met muziek van Di Lasso, Luzzaschi, Schubert en Adès. Amare, € 11,00 - €36,00, www.amare.nl
16:30	Disney's FROZEN The Musical Jeuɡd/Voorstelling/Musical AFAS Circustheater, 69,00 - € 109,00, www.stage-entertainment.nl , www.afascircustheater.nl
17:30	BoKu Wa - Het Nieuwe Regime Culinaire/Film Geniet van een Japans geïnspireerd, volledig plantaardig vieraangendiner, gevolgd door een bizarre maar vette Japanse film. The Grey Space in the Middle, € 8,50 - € 30,00, www.instagram.com/het_nieuwe_regime
20:00	Sabrina Starke Muziek/Pop Sabrina Starke, de veelvuldig bekroonde singer-songwriter uit Rotterdam, brengt haar unieke mix van soul, hiphop, folk en blues naar PAARD. PAARD, € 25,00, www.paard.nl
20:15	Maurice Ravel: een muziale en poetische ode Muziek/Klassieke muziek/Lezing/debat Stichting Melopee brengt een muzikale en poëtische ode aan Maurice Ravel, op zondag 16 maart 2025, 20.15 uur (Lutherse kerk, Den Haag) Lutherse Kerk Den Haag, €10,00 - €20,00, www.ticketkantoor.nl , www.stichtingmelopee.nl

Maandag 17 maart

08:00	Spiegelfestival: we versieren de stad Festivals Museumkwartier, gratis
09:00	Marktdag - De Haagse Markt Markt De Haagse Markt, gratis, www.dehaagsemarkt.nl
09:30	Museon Omniversum - films Film/

vervolg theater, muziek & evenementen

	Jeugd Prachtige films op een gigantisch koepelscherm. Museon - Omniversum, € 14,50 - € 17,00, www.museon-omniversum.nl
10:00	Klassiek met taart Muziek/Klassieke muziek Theater en Filmhuis Dakota, € 5,00 - € 7,50, www.theaterdakota.nl , www.ciconiaconsort.nl
10:00	Rondleiding Tweede Kamer Excursies/Rondleiding/Jeugd Tweede Kamer, € 6,00, www.prodemos.nl
10:00	Willemsvaart Excursies/Rondleiding/Boottocht Centrum Den Haag, 5,00 - € 41,50, www.willemsvaart.nl
10:30	Free Walking Tour The Hague Excursies/Rondleiding/Wandeltocht/Groepsuitjes Free Walking Tour The Hague, gratis, www.freewalkingtourthehague.com
10:30	The Female Gaze Film Filmhuis Den Haag, 12,00, www.filmhuisdenhaag.nl
12:30	Lunchwandeling van Buitenhof tot Bouwput Koninklijk ProDemos - Huis voor democratie en rechtsstaat, € 5,00, www.prodemos.nl
14:00	Den Haag Wereldstad achter de Dui-nen - Fietstour Excursies/Fietstocht Grote Kerk, € 21,50, www.robandeweg.nl
19:00	Yotech: techno yoga event Muziek/Dance/Workshops Amare, gratis, www.amare.nl
20:00	Godspeed You! Black Emperor Muziek/Pop Godspeed You! Black Emperor bracht tussen 1997 en 2002 een reeks al-bums uit die het begrip van protestmuziek herdefinieerden PAARD, € 35,00, www.paard.nl
20:00	Pubquiz Muziek/Pop/Stappen Hoender en Hop, € 10,00 - € 17,50, www.gmdh.nl/agenda/
20:00	H&H Pubquiz Muziek/Pop/Stappen/Overig Hoender en Hop, € 10,00 - € 17,50, www.hoenderenhop.nl
20:30	Tijdloze inzichten voor nu Voorstel-ling/Lezing/debat Theater de Veste, € 7,50 - € 12,50, www.theaterdeveste.nl
20:30	Kompaan's Pub Quiz Stappen Kompaan Binnenhaven, € 5,00, www.kompaanpubquiz.nl

Dinsdag 18 maart

08:00	Spiegelfestival: we versieren de stad Festivals Museumkwartier, gratis
09:00	Wijkmarkt Leyweg Markt Winkelcentrum Leyweg, gratis, www.denhaag.nl
09:30	Museon Omniversum - films Film/Jeugd Prachtige films op een gigantisch koepelscherm. Museon - Omniversum, € 14,50 - € 17,00, www.museon-omniversum.nl
10:00	Kinderspeurtocht in het panorama Jeugd Museum Panorama Mesdag, gratis, www.panorama-mesdag.nl
10:00	Rondleiding Tweede Kamer Excursies/Rondleiding/Jeugd Tweede Kamer, € 6,00, www.prodemos.nl
10:00	Willemsvaart Excursies/Rondleiding/Boottocht Centrum Den Haag, 5,00 - € 41,50, www.willemsvaart.nl

ADVERTENTIE

DenHaagPas

Altijd op de hoogte en eindeloos veel voordeel

The City
The Beach
The Hague.

denhaag.com/pas

10:30	Een wereld vol sprookjes Jeugd/Work-shops Kinderboekenmuseum, € 0,00 - € 13,00, www.literatuurmuseum.nl
10:30	The Female Gaze Film Filmhuis Den Haag, 12,00, www.filmhuisdenhaag.nl/femalegaze
11:00	Den Haag Wereldstad achter de Dui-nen - Fietstour Excursies/Fietstocht Grote Kerk, € 21,50, www.robandeweg.nl/
12:30	Lunchwandeling van Buitenhof tot Bouwput Koninklijk ProDemos - Huis voor democratie en rechtsstaat, € 5,00, www.prodemos.nl
14:00	Borrelplankje maken Groepsuitjes/Workshops Willems Werkplaats, Boekhorststraat 120, Den Haag, € 60,00, www.willemswerkplaats.nl
14:00	Royal History tour Excursies/Rondlei-ding/Wandeltocht/Koninklijk Grote Kerk, € 21,50, www.robandeweg.nl
14:00	Japanese Matcha thee ceremony - met 8 theemeesters uit japan Ceremonie Hug the Tea, Papestraat 13 Den Haag, € 25,00, www.hugthetea.com
17:00	Studio S Jeugd/Muziek/Pop/Workshops Theater De Vaillant, € 7,50, www.devallant.nl
19:30	Early Music Open Stage Muziek/Klas-sieke muziek Amare, gratis, www.koncon.nl
20:30	Scott Hamilton Quartet Muziek/Jazz Musicon, € 27,50, www.podiumdenieuwekamer.nl
20:30	Den Haag bij Schemer Wandeling Excursies/Rondleiding/Wandeltocht Grote Kerk, € 21,50, www.robandeweg.nl
21:30	Jazz Sessions Muziek/Jazz/Stappen September, gratis

Woensdag 19 maart

08:00	Spiegelfestival: we versieren de stad Festivals Museumkwartier, gratis
09:00	Marktdag - De Haagse Markt Markt De Haagse Markt, gratis, www.dehaagsemarkt.nl
09:00	Wijkmarkt Loosduinse Hoofdplein Markt Loosduinen, gratis, www.denhaag.nl
09:15	Ouder- en peuterdansies Jeugd/Dans/Workshops Samen met je (groot)ouder of oppas dansen is niet alleen leuk maar ook zeer goed voor de motorische ontwikke-ling van peuters. Studio Lonneke van Leth Dans, € 12,50 - € 54,-, www.lonnekevanleth.nl
09:30	Museon Omniversum - films Film/Jeugd Prachtige films op een gigantisch koepelscherm. Museon - Omniversum, € 14,50 - € 17,00, www.museon-omniversum.nl
09:30	Ukkieconcert (1+) Jeugd/Muziek De Regentes, € 5,00, www.theaterderegentes.nl
09:30	Voorleesochtend +1,5 jaar Jeugd Kin-deren worden onder andere voorgelezen uit verhalen die komend theaterseizoen ook te zien zijn als kindervoorstellingen in het theater Theater en Filmhuis Dakota, gratis, www.theaterdakota.nl
10:00	Boerenmarkt Markt Lange Voorhout, gratis, www.denhaag.nl
10:00	Kinderspeurtocht in het panorama Jeugd Museum Panorama Mesdag, gratis,

GEGEVENS VOOR
DE UITAGENDA

De brongegevens voor deze weekagenda zijn afkomstig van The Hague & Partners. Van-wege de beperkte ruimte bevat de agenda een selectie van het totale culturele aanbod in dere-gio. Kijk voor het volledige pro-gramma en de omschrijvingen op [www.denhaag.com](#). Tips kunt u (uiterlijk twee weken van tevoren) uitsluitend mailen naar [info@denhaag.com](#)

	www.panorama-mesdag.nl
10:00	Rondleiding Tweede Kamer Excursies/Rondleiding/Jeugd Tweede Kamer, € 6,00, www.prodemos.nl
10:00	Kunstroute Haagse Hout langs Lucie van Dam van Isselt Wandeltocht Bibliotheek Haagse Hout, gratis, www.natuurlijknicole.com
10:00	Willemsvaart Excursies/Rondleiding/Boottocht Centrum Den Haag, 5,00 - € 41,50, www.willemsvaart.nl
10:30	Ukkieconcert (1+) Jeugd/Muziek De Regentes, € 5,00, www.theaterderegentes.nl
10:30	Een wereld vol sprookjes Jeugd/Work-shops Kinderboekenmuseum, € 0,00 - € 13,00, www.literatuurmuseum.nl
10:30	Free Walking Tour The Hague Excursies/Rondleiding/Wandeltocht/Groepsuitjes Free Walking Tour The Hague, gratis, www.freewalkingtourthehague.com
10:30	The Female Gaze Film Filmhuis Den Haag, 12,00, www.filmhuisdenhaag.nl/femalegaze
11:00	Beeldenwandeling Westbroekpark Excursies/Wandeltocht Westbroekpark, 10,00 - € 22,50, www.artandjazz.nl
11:15	Rondleiding Eerste Kamer Rondleiding Centrum Den Haag, € 6,00, www.prodemos.nl
12:00	De Sociale Tafel Culinair/Overig Theater De Vaillant, € 3,50 - € 4,50, www.devallant.nl
12:30	Lunchwandeling van Buitenhof tot Bouwput Koninklijk ProDemos - Huis voor democratie en rechtsstaat, € 5,00, www.prodemos.nl
12:45	Pauzeconcerten in de Kloosterkerk Muziek/Klassieke muziek/Voorstelling Kloosterkerk, gratis, www.kunstcentrum-kloosterkerk.nl
13:00	KNRM-knutselplezier 4+ Jeugd/Work-shops Muzee Scheveningen, gratis, www.muzeescheveningen.nl
14:00	Borrelplankje maken Groepsuitjes/Workshops Willems Werkplaats, Boekhorststraat 120, Den Haag, € 60,00, www.willemswerkplaats.nl
14:00	Royal History tour Excursies/Rondlei-ding/Wandeltocht/Koninklijk Grote Kerk, € 21,50, www.robandeweg.nl
14:30	Kooman's Poppentheater - Zevensla-pers (5+) Jeugd/Voorstelling De muizen Mies en Dorus houden een winterslaap die zeven maanden duurt. Daarom worden ze Zevenslapers genoemd. In het snoepwin-keltje van Het Snoepmannetje vinden ze een geschikt slaapplekje. Maar als Mies een hapje neemt van een nieuw snoepje dat het Snoepmannetje aan het maken is, gebeurt er iets heel vreemds. Kooman's Poppentheater, € 15,00, www.koomanspoppentheater.nl
14:30	Disney's FROZEN The Musical Jeugd/Voorstelling/Musical AFAS Circustheater, 69,00 - € 109,00, www.stage-entertainment.nl , www.afascircustheater.nl
19:00	Disney's FROZEN The Musical Jeugd/Voorstelling/Musical AFAS Circustheater, 69,00 - € 109,00, www.stage-entertainment.nl , www.afascircustheater.nl
19:00	The Groove Get Down Dans/Work-shops Amare, gratis, www.amare.nl
19:30	Caoifhionn Rose Muziek/Pop PAARD, € 15,00, www.paard.nl
19:30	Meesters van de Magie Voorstelling/Lezing/debat Presentatie van het boek 'Meesters van de Magie' over de historie van de westerse magie dat tijdens de Maand van de Magie, verschijnt. Haagse Kunstkring, gratis, www.haagsekunstkring.nl
20:00	De Aanslag Voorstelling/Toneel De veelgeprezen toneelbewerking van de bestseller van Harry Mulisch is terug in de theaters! Ook 80 jaar na de bevrijding is en blijft De Aanslag een must-see. Rijswijkse Schouwburg, € 32,50, www.rijswijkseschouwburg.nl , www.hnt.nl
20:15	Maria João Pires Muziek/Wereldmuziek Amare, € 11,00 - € 69,00, www.amare.nl ,

20:15	www.mariajoaopires.com Het Zuidelijk Toneel - Reigen Re-erected Voorstelling/Toneel Na het succes van 'Mission Molière' en 'Crashtest Ibsen' brengt Het Zuidelijk Toneel 'Reigen Re-erected', dat eerder een grote Oerol festivalhit was. Theater de Veste, € 24,50, www.theaterdeveste.nl , www.hzt.nl
20:30	Den Haag bij Schemer Wandeling Excursies/Rondleiding/Wandeltocht Grote Kerk, € 21,50, www.robandeweg.nl
22:00	Boterwaag - Salsa Night Muziek/Dance/Stappen De Boterwaag, gratis, www.boterwaag.nl

Donderdag 20 maart

08:00	Spiegelfestival: we versieren de stad Festivals Museumkwartier, gratis
09:00	Wijkmarkt Stevinstraat Markt Belgisch Park, gratis, www.denhaag.nl
09:30	Museon Omniversum - films Film/Jeugd Prachtige films op een gigantisch koepelscherm. Museon - Omniversum, € 14,50 - € 17,00, www.museon-omniversum.nl
10:00	Haagse Antiek- en Boekenmarkt Markt Haagse antiek- en boekenmarkt Lange Voorhout, gratis, www.haagseantiektenboekenmarkt.nl
10:00	Kinderspeurtocht in het panorama Jeugd Museum Panorama Mesdag, gratis, www.panorama-mesdag.nl
10:00	Rondleiding Tweede Kamer Excursies/Rondleiding/Jeugd Tweede Kamer, € 6,00, www.prodemos.nl
10:00	Willemsvaart Excursies/Rondleiding/Boottocht Centrum Den Haag, 5,00 - € 41,50, www.willemsvaart.nl
10:30	Een wereld vol sprookjes Jeugd/Work-shops Kinderboekenmuseum, € 0,00 - € 13,00, www.literatuurmuseum.nl
10:30	Free Walking Tour The Hague Excursies/Rondleiding/Wandeltocht/Groepsuitjes Free Walking Tour The Hague, gratis, www.freewalkingtourthehague.com
10:30	The Female Gaze Film Filmhuis Den Haag, 12,00, www.filmhuisdenhaag.nl
11:00	Wijkmarkt Zeeheldenkwartier Markt Het Zeeheldenkwartier, gratis, www.denhaag.nl
11:15	Rondleiding Eerste Kamer Rondlei-ding Centrum Den Haag, € 6,00, www.prodemos.nl
12:00	Dao Lu - Fire Dragon Den Haag Dans/Workshops Een half uur resetten om 12.30 uur op de donderdagen met de meditatieve, vloeiende en ontspannen bewegingen van Dao Lu. Amare, gratis, www.amare.nl
12:00	Den Haag Wereldstad achter de Dui-nen - Fietstour Excursies/Fietstocht Grote Kerk, € 21,50, www.robandeweg.nl
12:30	Dao Lu - Fire Dragon Den Haag Dans/Workshops Amare, gratis, www.amare.nl
12:30	Royal Research Series Muziek/Lezing/debat Studenten van het Koninklijk Con-servatorium vertellen op creatieve wijze over hun artistieke onderzoeksprojecten. Centrale Bibliotheek, gratis, www.koncon.nl
12:30	Lunchwandeling van Buitenhof tot Bouwput Koninklijk ProDemos - Huis voor democratie en rechtsstaat, € 5,00, www.prodemos.nl
14:00	Borrelplankje maken Groepsuitjes/Workshops Willems Werkplaats, Boekhorststraat 120, Den Haag, € 60,00, www.willemswerkplaats.nl
14:00	Royal History tour Excursies/Rondlei-ding/Wandeltocht/Koninklijk Grote Kerk, € 21,50, www.robandeweg.nl
14:00	Elswhere Free Walking Tour Excursies/Rondleiding/Wandeltocht/Groepsuitjes Haagse Harry, gratis, www.google.com/view/freewalkingtourthehague/elswhere-free-walking-tour
15:00	Appeltaartconcert: Haags Taart-kwartet Muziek/Klassieke muziek Laaktheater, € 5,00, www.laaktheater.nl

18:30	Dining With The Stars Culinair/Muziek/Pop Encore by Simonis, 35,00 - € 80,00, www.encore-bysimonis.nl
19:00	Cirque Mania #19 Festivals/Voorstel-ling/Circus Korzo theater, € 5,00 - € 12,50, www.korzo.nl
19:00	The Groove Get Down Dans/Work-shops Amare, gratis, www.amare.nl
19:15	Dansavond Hague Hoppers Social Dance Muziek/Dans/Open dag Amare, gratis, www.haguehoppers.nl
19:30	Avondwandeling Misdadig Den Haag Excursies/Wandeltocht Rijksmuseum de Gevangenpoort, € 10,00, www.gevangenpoort.nl
19:30	On the spot: Patrick van der jagt Lezing/debat Koninklijke Bibliotheek, € 7,50, www.webwinkel.kb.nl
19:30	Queer Geschiedenismaand Wandel-tocht/Festivals/Stappen/Lezing/debat/Workshops/Overig Social Hub The Hague Hoefkade 9 2526 BN Den Haag, gratis, www.queergeschiedenismaand.nl
19:30	Comedy night Bodegón Cabaret Bodegón, 20, www.bodegon.nl
20:00	Eric de Vroedt - Lente Voorstelling/Lezing/debat/Toneel in de Koninklijke Schouwburg. Het Nationale Theater - Koninklijke Schouwburg, € 13,50 - € 27,50, www.hnt.nl
20:00	Tineke Schouten - de Schouten Schoenen aan Voorstelling/Cabaret Rijswijkse Schouwburg, € 43,50, www.rijswijkseschouwburg.nl , www.tinekeschouten.nl
20:00	Disney's FROZEN The Musical Jeugd/Voorstelling/Musical AFAS Circustheater, 69,00 - € 109,00, www.stage-entertainment.nl , www.afascircustheater.nl
20:00	Disney's FROZEN The Musical Jeugd/Voorstelling/Musical AFAS Circustheater, 69,00 - € 109,00, www.stage-entertainment.nl , www.afascircustheater.nl
20:15	Rosenberg Trio - Jubileumprogram-ma 35 jaar Muziek/Jazz Theater de Veste, € 28,50, www.theaterdeveste.nl , www.therosenbergtrio.info/nl/
20:15	Hersenschimmen Voorstelling/Toneel Meer dan een boek over dementie is 'Hersenschimmen' een verhaal over het trage verval van een bewustzijn. Theater Branoul, € 29,50 - € 10,00, www.branoul.nl
20:15	Cirque Mania #19 Festivals/Voorstel-ling/Circus Tijdens Cirque Mania ervaar je een weekend lang dat circus in Nederland groeit en bloeit. Laat je verrassen met alles dat Cirque Mania te bieden heeft. Korzo theater, € 5,00 - € 12,50, www.korzo.nl
20:30	De Haagse spot Voorstelling/Cabaret Haagse Spot is een maandelijks try-out podium voor beginnende en gevestigde cabaretiers, stand-up comedians en singer-songwriters De Regentes, € 15,00, www.theaterderegentes.nl
20:30	Den Haag bij Schemer Wandeling Excursies/Rondleiding/Wandeltocht Grote Kerk, € 21,50, www.robandeweg.nl
20:30	Duo Macondo Muziek/Klassieke muziek Het unieke samenspel van altviool en gitaar vormt de basis van Duo Macondo, bestaande uit Mikhail Zemtsov en Enno Voorhorst. Het Veur theater, € 22,50, www.hetveurtheater.nl
20:30	Bjarte Wildeman - STRIAE Voorstel-ling STRIAE is een performance-installatie die de onderlinge verbondenheid van zorg en verzet onderzoekt via tensegrity-struc-turen en een parallel trekt tussen onze anatomie en protest-barricades. Het Nationale Theater - Zaal 3, 12,50 - € 16,50, www.hnt.nl
21:00	Millers Night Life Muziek/Dance/Stap-pen Millers, gratis, www.millersdenhaag.nl
21:00	Latin Night Muziek/Wereldmuziek/Stap-pen Musicon, € 4,00, www.musicon.nl
23:30	Paardcafé: DJ's All Night Muziek/Pop/Dance/Stappen PAARD, gratis, www.paard.nl

Exposities

1646

07/02/2025 tot 13/04/2025

When I grow up, I will become a coat rack | In de tentoonstelling When I grow up, I will become a coat rack nodigt Jenni-Juulia Wallinheimo-Heimonen ons uit om beter te begrijpen wat de gevolgen zijn van het uitsluiten van gehandicapten bij besluitvorming en technologische innovatie.

ArtiBrak

12/02/2025 tot 16/03/2025

Expositie Nieuwe Leden | Acht nieuwe leden hebben zich aangesloten bij Kunstenaarsvereniging ArtiBrak, en hun uiteenlopende stijlen en technieken zorgen voor een dynamische en veelzijdige tentoonstelling

Atrium Den Haag

20/01/2025 tot 31/12/2025

Topstuk Gezicht op Den Haag - Jan van Goyen (1650-1651)
01/03/2025 tot 26/03/2025
Haagse Vrouwen

De Affiche Galerij

04/03/2025 tot 09/06/2025

Studio Dumber 1977-2003 | Het Haags Gemeentearchief presenteert vanaf 4 maart de tentoonstelling 'Studio Dumber 1977-2003' in De Galerij, op station Spui in de Tramtunnel.

De Mesdag Collectie

01/01/2025 tot 02/03/2025

Permanente collectie | In het museum De Mesdag Collectie is de uitzonderlijke verzameling 19de-eeuwse kunst van de beroemde zeeschilder Hendrik Willem Mesdag en zijn vrouw Sientje Mesdag-van Houten te zien.

Escher in Het Paleis

01/01/2023 tot 31/12/2025

Permanente collectie | Een permanente tentoonstelling met 130 werken van de kunstenaar M.C. Escher gevestigd in het voormalige winterpaleis van koningin-moeder Emma.

Fotomuseum Den Haag

18/01/2025 tot 05/05/2025

Marleen Sleeuwits - Enter the Cube | De Haagse kunstenaar Marleen Sleeuwits (1980) maakt in opdracht van Fotomuseum Den Haag een site specifc installatie.
18/01/2025 tot 05/05/2025
I'm So Happy You Are Here | I'm So Happy You Are Here biedt een nieuw perspectief op Japanse fotografie.
14/12/2024 tot 18/05/2025
Moerwijk Forever | In Moerwijk Forever zie je de Haagse wijk Moerwijk door de ogen van de kinderen die er wonen. Als vertellers van hun eigen verhaal hebben ze hun dagelijkse bezigheden, dromen en uitdagingen in beeld gebracht. Kinderen van de P. Oosterleeschool en andere jongeren uit de wijk fotograferden in het afgelopen jaar plekken in de wijk die voor hen van waarde zijn.

Galerie 44

13/03/2025 tot 05/04/2025

Ardi Brouwer - Steen Papier Schaaf | Ontdek de betoverende zwart-wit prenten van Ardi Brouwer in haar tentoonstelling in het Haagse hofkwartier.

Galerie Maurits van de Laar

09/02/2025 tot 16/03/2025

Doppelmensch | Tentoonstelling in galerie Maurits van de Laar in Den Haag: "Doppelmensch": Martin Assig, Dirk Zoete werk op papier, tekeningen, sculpturen.

Galerie Ramakers

16/03/2025 tot 17/03/2025

Veron Urdarianu | Galerie Ramakers presenteert trots een grote solo-tentoonstelling van Veron Urdarianu (1951, Roemenië), een meester van de suggestie. Zijn werk balanceert tussen melancholie en humor, met subtiele verwijzingen naar persoonlijke en historische thema's.

Haagse Kunstkring

05/03/2025 tot 30/03/2025

Magie en Surrealisme | Kunstenaars tonen in de Haagse Kunstkring en Pulchri Studio hoe zij vandaag de dag het thema Magie en Surrealisme een plek geven in hun werk.
05/03/2025 tot 30/03/2025

De papieren reis | Expositie met werk van Rob van Doeselaar, Jacqueline van der Grijn, Erik Rumpff en Willem Wieringa.

Heden

27/02/2025 tot 12/04/2025

Denneweg 14 | De tentoonstelling 'DEN-NEWEG 14' is een ode aan de veelzijdige geschiedenis van Heden/Today, die sinds haar oprichting in 1972 nauw verbonden is met dit pand.

Huis van het boek

08/03/2025 tot 24/08/2025

Huis van Ludwig Volbeda | Van 8 maart t/m 24 augustus 2025 presenteert Huis van het boek de tentoonstelling 'Huis van Ludwig Volbeda' waarin het werk en de binnenwereld van tekenaar en schrijver Ludwig Volbeda centraal staan. De tentoonstelling biedt een blik in zijn overvolle schetsboeken, die dienen als verzamelplaats voor zijn fascinaties en ideeën. Hiermee eert het museum niet alleen Volbeda's werk, maar ook de kracht van nieuwsgierigheid en verbeelding.
08/03/2025 tot 24/08/2025
Mythes en mogelijkheden | Museum Huis van het boek presenteert vanaf 8 maart de tentoonstelling 'Mythes en mogelijkheden'. Over de grenzen van de werkelijkheid'.

Kinderboekenmuseum

01/01/2022 tot 31/12/2025

Ik ben Kikker

01/01/2025 tot 31/12/2025

De eigenwijze kinderen van Annie M.G. Schmidt | De eigenwijze kinderen van Annie M.G. Schmidt is een grappige tentoonstelling over de tegendraadse wereld van dé koningin van de Nederlandse jeugdliteratuur!
01/01/2023 tot 31/12/2025
Back Street 14+ | Back Street is een literair avontuur voor Young Adults. Jongeren ontdekken, beleven en maken verhalen om zo de kracht van literatuur te ervaren.
01/01/2022 tot 31/12/2025
ABC met de dieren mee
01/01/2024 tot 31/12/2025
Papiria | Help jij Inktvraat te verslaan? Uiter-aard krijg je hulp van bekenden als Dolfje Weerwolfje, Minoes en Pippi Langkous.

Kunstmuseum Den Haag

01/01/2024 tot 31/12/2025

Wonderkamers | Dwalen, ontdekken, spelen, leren en je compleet laten verrassen. In Wonderkamers dompelen jong en oud zich onder in een inspirerende, bijzonder vormgegeven wereld vol beeldende kunst, fotografie, toegepaste kunst, architectuur en mode. De uitdagende museumgame bevat een bijzondere mix van digitale en hands-on opdrachten in dertien thematische kamers rondom het nieuwe, spannende labyrint.
23/11/2024 tot 26/10/2025
Grand Dessert – De geschiedenis van het toetje | De vreugde van het dessert staat centraal in deze tentoonstelling, die wordt benadrukt door kookboeken, ovenschalen, servies en nog veel meer. Of het nu gaat om een eenvoudige vanillepudding of een koninklijk dessertbuffet, deze tentoonstelling zal je doen watertanden.
14/02/2025 tot 01/06/2025

De mythe van Parijs: city marketing avant la lettre | Kunstmuseum Den Haag presenteert een grote overzichtstentoonstelling over de sociale omwentelingen in de tweede helft van negentiende-eeuws Parijs. De kraamkamer van het impressionisme kent twee gezichten en deze beroemdste nieuwbouwwijk van de wereld lijkt daarin onmiskenbaar op onze huidige maatschappij. Nieuw Parijs: van Monet tot Morisot toont wat wordt gekoesterd aan de stad, én wat gezamenlijk liever werd vergeten.
22/02/2025 tot 31/08/2025
Suze Robertson - Werken op papier | Intieme en krachtige tekeningen van Suze Robertson tonen het dagelijks leven. Kunstmuseum Den Haag eert haar eigenzinnige blik op boeren en arbeiders.

Literatuurmuseum

12/03/2025 tot 23/03/2025

90x Boekenweek: Literatuur op de rode loper | Woensdag 12 maart opent in de Galerij van het museum een tentoonstelling ter viering van de goste editie van de Boekenweek.

Louwman Museum

09/09/2024 tot 31/12/2025

Sculpturen en trofeeën

09/09/2024 tot 31/12/2025

Meesterwerken in mobiliteit | Ontmoet alle meesterwerken uit de geschiedenis van de vooruitgang, in het Louwman Museum in Den Haag. Het museum van de automobiel.

05/09/0224 tot 31/12/2025

Schoonheid van snelheid | Stap in de geschiedenis van de autosport. Ontmoet de legendes en hun auto's, beleef de schoonheid van snelheid, van passie, prestatie, winnen en ambitie.

01/01/2023 tot 31/12/2025

Permanente collectie | In het Louwman Museum staat 's-werelds oudste privécollectie automobielen. De verzameling omvat ruim tweehonderddertig antieke en klassieke automobielen. Kenners beschouwen de collectie als één van de mooiste ter wereld.

05/09/2024 tot 31/12/2025

Meesterwerken | Ontmoet alle meesterwerken uit de geschiedenis van de vooruitgang, in het Louwman Museum in Den Haag. Het museum van de automobiel.

05/09/2024 tot 31/12/2025

Kunst in beweging | In het Louwman Museum ontdek je de grootste collectie auto gerelateerde schilderkunst, illustraties, affiches, sculpturen en trofeeën ter wereld. Ervaar 150 jaar kunst in beweging, in het Louwman Museum in Den Haag.

Mauritshuis

29/03/2024 tot 01/11/2025

Openbare restauratie De Stier van Paulus Potter in het Mauritshuis | Mauritshuis gaat De stier van Paulus Potter onderzoeken en restaureren in aanwezigheid van publiek.

Museon - Omniversum

15/02/2025 tot 31/12/2025

Tijdreistheater | Een fascinerende reis voor de hele familie door 4,5 miljard jaar geschiedenis. Ontdek hoe leven ontstond, groeide en verdween in vijf tijdperken inclusief dinosaurussen, vulkaanuitbarstingen, meteorietinslagen en ijstijden.

14/04/2024 tot 13/04/2025

De Groene Camera 2024 | Natuurfotografie speelt een belangrijke rol in het versterken van het besef dat onze natuur mooi en bijzonder is, waarmee we met respect moeten omgaan. Deze gedachte is de motivatie van de initiatiefnemers Jan Vermeer en Daan Schoonhoven bij het in het leven roepen van de natuurfotografieprijs de Groene Camera.
13/11/2024 tot 31/03/2025
Pijlers van Hoop | Museon-Omniversum viert haar gezamenlijke 160-jarig bestaan. Ter ere van het jubileum opent het museum een vernieuwde tentoonstelling op de beneden-verdieping, gericht op de circulaire economie. De collectie inspireert bezoekers om beter om te gaan met de aarde en biedt bezoekers praktische handvatten om bij te dragen aan een duurzame toekomst.

Museum Beelden aan Zee

14/03/2025 tot 09/06/2025

Emo Verkerk | Bezoek de unieke tentoonstelling van Emo Verkerk, een van Nederlands meest invloedrijke kunstenaars. Ontdek schilderijen, tekeningen en sculpturen vol gelaagdheid, expressie en onverwachte materialen. Een inspirerende blik op creativiteit en associaties.

13/01/2025 tot 31/12/2025

Permanente collectie | De collectie van museum Beelden aan Zee vindt haar oorsprong in de privéverzameling van het echtpaar Theo en Lida Scholten. In 1966 kochten zij hun eerste beeld. Na decennialang met groot plezier honderden beelden te hebben verzameld, namen de Scholtens het initiatief om een museum voor moderne beeldhouwkunst te stichten.
14/03/2025 tot 09/06/2025
Ana Oosting - Breaking Waves | Komend voorjaar presenteert museum Beelden aan Zee de eerste museale solotentoonstelling van Ana Oosting (1985).

Museum Panorama Mesdag

09/06/2021 tot 31/12/2025

Permanente collectie | Panorama van Scheveningen. Stap in het grootste schilderij van Nederland. Kijk 360 graden in het rond en onderga de magische illusie van het indrukwekkende Panorama van Scheveningen uit 1881.

Museum Rijswijk

09/03/2025 tot 08/06/2025

Dina Danish - Protocols and other formal

agreements | Protocols and other Formal Agreements is de eerste museale solotentoonstelling in Nederland van de Egyptische kunstenaar Dina Danish. Op papier en textiel, en met humor, trekt kunstenaar Dina Danish symbolen, gebaren en onze relatie met taal in twijfel.

04/03/2025 tot 08/06/2025

Uit het Depot! Erfgoed om van te houden - In de benedenzalen | Van (zelf)portretten tot prenten van buitenplaatsen en foto's van het oude dorp. Museum Rijswijk toont een rijk overzicht uit de erfgoedcollectie.

Museum Sophiahof - van Indië tot nu

01/01/2025 tot 31/12/2025

Ons Land - Dekolonisatie, generaties, verhalen | De tentoonstelling Ons Land laat confronterende sporen van het koloniale verleden en de manier waarop die in de Nederlandse samenleving tot op heden resoneren. Middels intergenerationele familie verhalen wordt de bezoeker verder meegenomen naar de samenleving van toen.
27/02/2024 tot 06/04/2025
WereldReis | Ga op stap met het speciale werkboekje Welkom bij de WereldReis en leer op een speelse manier te reflecteren op onderwerpen zoals 'anders-zijn', vooroordelen en de geschiedenis van Nederlands-Indië.

Museum Voorlinden

30/11/2024 tot 16/03/2025

Paul Kooiker – Nude Animal Cigar | Paul Kooiker brengt zijn sleutelwerk Nude Animal Cigar (2014) naar Voorlinden. In deze fascinerende fotoreeks, geschoten met zijn iPhone, laat hij 63 naakten, 63 dieren en 63 sigaren in elkaar overgaan.
30/11/2024 tot 23/03/2025
Michaël Borremans - A Confrontation at the Zoo | In zijn solotentoonstelling neemt de hedendaagse meester, Michaël Borremans, je mee op sleeptouw door jouw verbeeldingskracht met zijn enigmatische schilderijen, sculpturen en video's.
14/12/2024 tot 16/03/2025
Nick Cave – The Devil: A Life | Bij Voorlinden krijgt Nick Cave (1957) zijn allereerste museale solotentoonstelling ooit met zijn serie The Devil – A Life.
25/01/2025 tot 02/11/2025
The Life of Things | Dingen zijn overal. We maken ze, verzamelen ze, geven ze betekenis. Kunstenaars zien wat wij vaak over het hoofd zien, vervat in die dingen: verhalen, herinneringen, trauma's.

Muzee Scheveningen

13/11/2024 tot 04/05/2025

Redders op Zee: 200 jaar KNRM | Een bijzondere tentoonstelling in Muzee ter gelegenheid van 200 jaar KNRM.

Nationaal Archief

19/12/2024 tot 21/04/2025

Op de vlucht voor Hitler - De Engelandvaart van de familie Oznowicz | Tot en met 21 april 2025 is de tentoonstelling Op de vlucht voor Hitler – De Engelandvaart van de familie Oznowicz in het Nationaal Archief te zien. Deze tentoonstelling vertelt het verhaal van de amateur-poppenmakers Isidore Oznowicz en zijn vrouw Françoise Ghevaert.

Page Not Found

24/01/2025 tot 23/03/2025

Grace Ndiritu – The Compassionate Rebels: Tools for Everyday Living Part 1 | Van 24 januari tot 23 maart 2025 presenteert Page Not Found de eerste Nederlandse solotentoonstelling van kunstenaar Grace Ndiritu: The Compassionate Rebels – Tools for Everyday Living Part 1.

Pulchri Studio

08/03/2025 tot 01/04/2025

Ellen ten Kroode en Ad Kroese - Aquarellen | Tentoonstelling: Ellen ten Kroode & Ad Kroese – Aquarellen. Ontdek hun verwantschap in licht en kleur, met poëtische interieurs en verfijnde technieken
08/03/2025 tot 30/03/2025
Magie | Een intrigerende tentoonstelling over surrealisme, magie en filosofie, en de rol van kunst in de 'hertovering' van de onttoverde wereld.
22/02/2025 tot 23/03/2025
Art + Architecture | Van 22 februari tot 23 maart 2025 presenteren vier vooraanstaande Haagse architecten hun werk in de Harden-

bergzaal van Pulchri Studio. Onder de titel "Art + Architecture" tonen zij niet alleen maquettes van hun bouwprojecten, maar ook hun vrije beeldende kunst.

08/03/2025 tot 01/04/2025

Simone van den Heuvel - De Loop der Dingen | Een poëtische expositie over vergankelijkheid en herinnering, met schilderijen, tekeningen, foto's en een installatie van Simone van den Heuvel.

22/02/2025 tot 23/03/2025

De Figuratieven | Figuratieve kunst is het soort kunst waarin herkenbare onderwerpen worden afgebeeld. De tentoonstelling laat werken zien waarvan sommige zeer dicht bij de zichtbare werkelijkheid blijven, maar ook anderen die door stileren en abstrahering zich van de realiteit verwijderen - doch nooit zover dat die verwijzing naar de wereld verdwijnt.

RKD – Nederlands Instituut voor Kunstgeschiedenis

01/10/2024 tot 31/08/2025

Herdenkingsmonumenten: Bevrijding in beeld | Bezoek het RKD – Nederlands Instituut voor Kunstgeschiedenis in Den Haag en ontdek de fascinerende tentoonstelling over herdenkingsmonumenten, ter gelegenheid van 80 jaar vrijheid.

Rijksmuseum de Gevangenpoort

01/01/2023 tot 31/12/2025

Permanente collectie | Museum de Gevangenpoort is een uniek middeleeuws poortgebouw in het centrum van Den Haag. Ooit was het een van de drie toegangspoorten tot het kasteel van de graven van Holland, waar nu het Binnenhof is. De Gevangenpoort geeft een spectaculair beeld van de wijze waarop gevangenen vanaf de 15de tot het begin van de 19de eeuw in ons land werden opgesloten, berecht en gestraft.

Stroom Den Haag

07/02/2025 tot 20/04/2025

'Positions: Gut Feeling' | Stroom Den Haag presenteert met trots Positions: Gut Feeling. De deelnemende kunstenaars Lakisha Apostel, Elvis Chen, Filipp Groubnov en Wessel Verrijt nodigen bezoekers uit in een wonderlijk 'theater of affect'. De afgelopen jaren heeft de programmalijn Positions van Stroom zich ontwikkeld tot een dynamisch en inspirerend platform voor Haagse kunstenaars.

West Den Haag

25/02/2025 tot 31/12/2025

Permanente collectie West Den Haag - Alphabetum XI De Bibliotheek | Van Alan Watts tot Nietzsche en van Moby Dick tot verzamelde kunstboeken van Van Gogh; dit is een greep uit de grote verzameling, veelal moderne kunst-, boeken van Evert van Uiterl. De persoonlijke collectie boeken is na zijn overlijden in mei 2021 geschonken aan 'm d d: arts' en West Den Haag.

28/02/2025 tot 01/08/2025

Life on Earth | De tentoonstelling is geïnspireerd door vier decennia ecofeministische gedachtegang en praktijk binnen de kunst, en biedt nieuwe perspectieven op gender en ecologie.

West Den Haag

28/02/2025 tot 01/08/2025

Anil Ramdas - In wat voor land leef ik eigenlijk? | 'In wat voor land leef ik eigenlijk' is een biografische tentoonstelling gewijd aan Anil Ramdas (1958-2012). De tentoonstelling verkent het leven en werk van deze schrijver, journalist en intellectueel.

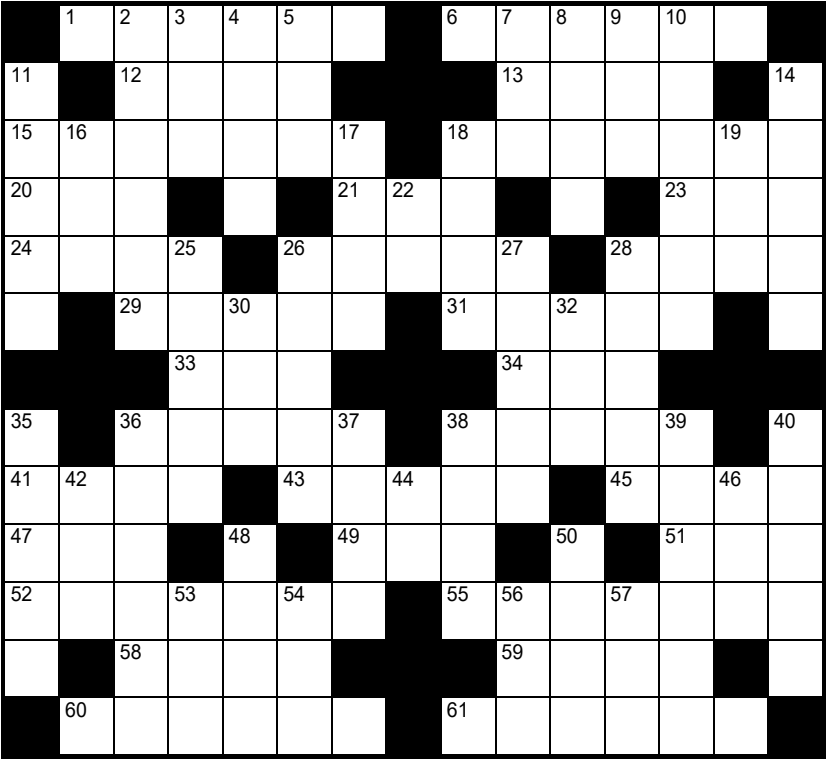
28/02/2025 tot 01/03/2026

Édouard Glissant - Hans-Ulrich Obrist's archive | De internationaal bekende curator Hans Ulrich Obrist presenteert een archiefexpositie gewijd aan de Martinikaanse filosoof en dichter Édouard Glissant (1928–2011). Glissant is een van de meest invloedrijke denkers van de 20e eeuw, wiens concepten zoals Relation, creolisering en Mondialité een krachtige lens bieden om de complexe dynamiek van globalisering, culturele diversiteit en identiteit in de 21e eeuw te begrijpen.

28/02/2025 tot 01/08/2025

Mount Analogue Observatory | In René Daumal's roman 'Mont Analogue' vertrekt een groep bergbeklimmers op zoek naar een onzichtbare, maar geografisch vindbare berg die zowel reëel als metafysisch is: het is de absolute verbinding tussen hemel en aarde, goden en mensen. Een analogie voor de opstijging naar hogere bewustzijnsniveaus.

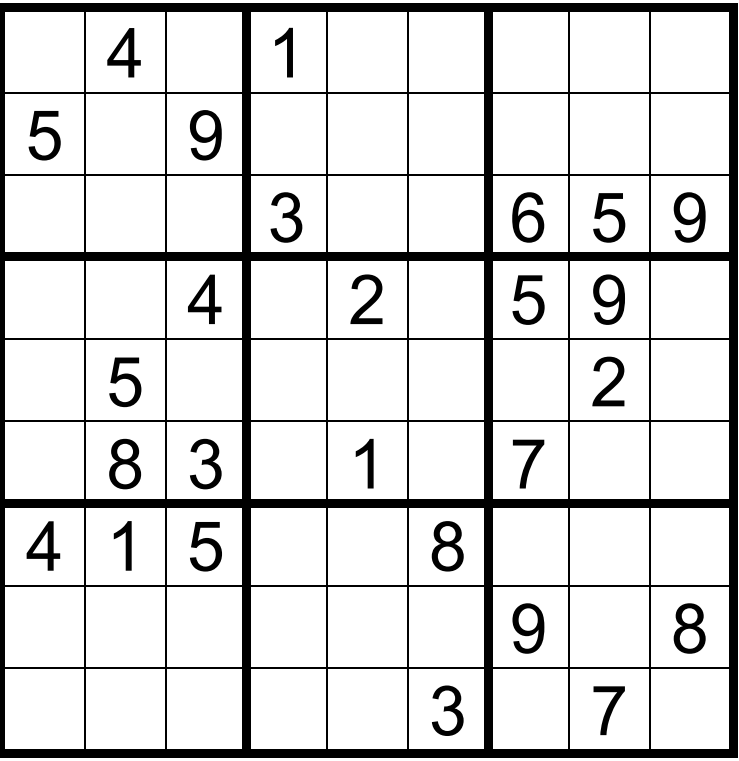
KRUISWOORDPUZZEL

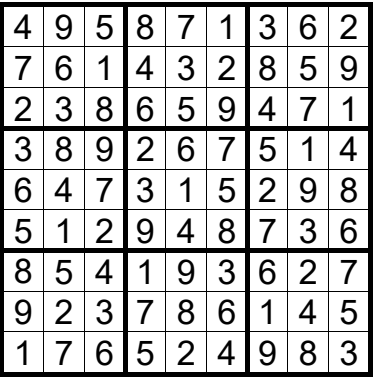
Horizontaal: 1 onbrandbare stof 6 staat in Amerika 12 voetbalpool 13 staat in Amerika 15 snaarinstrument 18 mislukken 20 tongstreling 21 body mass index 23 ledikant 24 vermaak 26 spottende lach 28 kostbaar gesteente 29 groot in aantal 31 hard metaal 33 grappenmaker 34 vierhandig zoogdier 36 hardrock 38 broer van Mozes 41 Scandinaviër 43 festijn 45 op kleine afstand 47 hemelbol 49 domkop 51 alstublieft 52 Aziat 55 weezin 58 koffiehuis 59 soort sloep 60 tegen 61 ademhalen.

Verticaal: 2 doorn 3 meetkundig lichaam 4 tafelgast 5 muziknoot 7 pret 8 zeemansgroet 9 teleurgesteld 10 voetbalterm 11 groene heester 14 gebergte in Zuid-Amerika 16 hoender 17 riv. in Spanje 18 Europese taal 19 plechtige gelofte 22 pers. vnv. 25 tijdelijk gebruiker 26 herkauwer 27 land 28 jurk 30 opening 32 deel v.e. korenhalm 35 kletsboek 36 vorstendom 37 motto 38 deel v.e. open haard 39 medemens 40 heilig boek 42 gehoororgaan 44 legsel v.e. vogel 46 regenvlaag 48 handvat 50 ver (in samenst.) 53 grote beker 54 voordat 56 politieke partij 57 verlager.

SUDOKU

OPLOSSINGEN VAN VORIGE WEEK

ABONNEMENT

Een abonnement kost € 173,- per jaar, daarvoor krijgt u de krant op papier en digitaal voor smartphone, tablet of pc.

Een nieuwe jaarabonnee krijgt de krant 8 weken gratis en ontvangt een restaurantcheque van € 35,- of een waardebon van € 100,- te besteden bij kunstuitleen Heden. Wilt u eerst nader kennismaken, neem dan een proefabonnement van € 15,- voor 10 weken. Vul onderstaande antwoordstrook in en stuur deze naar: Den Haag Centraal, Antwoordnummer 24665, 2490 WB Den Haag. Postzegel niet nodig.

Of ga naar www.denhaagcentraal.net/over-dhc/abonnementen

☐ Ja, ik neem een jaarabonnement op Den Haag Centraal en betaal slechts € 173,- voor 14 maanden en ontvang tevens de cadeauchequ. * ☐ Kunst ☐ Diner

☐ Ja, ik neem een proefabonnement van € 15 voor 10 nummers.*

☐ Dhr ☐ Mevr

Voorletter(s) en achternaam: _____

Telefoon: _____ E-mailadres: _____

Adres: _____ Huisnummer: _____

Postcode: _____ Plaats: _____

IBAN/Bankrekeningnr: _____

Handtekening: _____

Heeft u alles goed ingevuld? Alleen dan kunnen wij uw aanvraag verwerken.

*Aanbod is uitsluitend geldig bij automatische incasso.

COLOFON

Den Haag Centraal B.V.

Juffrouw Idastraat 11 | 2513 BE Den Haag | 070-3644040 | www.denhaagcentraal.net

Hoofredacteur

Herman Rosenberg

Eindredactie

Jasper Gramsma
Herman Jansen

Vormgeving

Anneke de Zwaan
Hans Fresen

Stadsredactie

Thijme van der Burg
Judith Eykelenboom
Hester Heite
Vera de Jonckheere
Marc Konijn
Monica Lam
Jelle van der Meulen
Loisanne op 't Land
Casper Postmaa
Dick van Rietschoten
Tanja Verkaik
Paul Waayers
Adrie van der Wel

Sportredactie

Tim Beck
Theo Bollerman (historie)
Klaas-Jan Droppert
Bert Tielemans

Cultuurredactie

Jan-Hendrik Bakker
Floor de Booys
Sjoerd van Faassen
Frans van Hilten
Margreet Hofland
Bert Jansma
Eric Korsten
Thijs Kramer
Hendrik van Leeuwen

Rubrieken

Wendy Hendriksen (tuin)
Caroline Ludwig
Mario Molegraaf (literatuur)
Frank Verhoef (culinair)
Michiel de Vlioger (culinair)
Daphne Wray-Browne (culinair)

Columnisten

Mira Feticu
Jan Pronk
Aukje van Roessel
Christiaan Weijts

Fotografie

Jurriaan Brobbel
Casper van Dort
Eveline van Egdom
Steffie Galetta
Piet Gispén
Storm Groenendijk
Robert van Stuijvenberg
en fotopersbureaus WFA
en Hollandse Hoogte

Illustraties

Rik Buter
Emanuele Del Rosso
Nicolas Journoud

Uitgever

René Wagemaker

Druk

Rodi Rotatiedruk, Diemen

Advertentieverkoop

Rogier Panis
panis@denhaagcentraal.net
mobiel: 06 24 62 65 01
Rob Jurriaans
jurriaans@denhaagcentraal.net
mobiel: 06 10 82 76 38

Familieberichten

Geboorte-, huwelijks-,
overlijdensberichten,
in memoriams of dankbetuigingen.
Informeer naar onze tarieven bij
de advertentieafdeling.

Correspondentie

• **Advertentie**
advertentie@denhaagcentraal.net
• **Redactie**
redactie@denhaagcentraal.net
• **Algemeen**
info@denhaagcentraal.net
• **Bezorgklachten**
abonnementen@denhaagcentraal.net

Abonnementsprijzen

Twee jaar € 293,-
Jaar € 173,-
Halfjaar € 93,-
Kwartaal € 47,-
Digitaal abonnement
per jaar € 130,-

*Bij betaling met factuur in plaats van
automatische incasso
wordt € 2,50 aan administratie-
kosten in rekening gebracht.

@DENHAAGCENTRAAL

DENHAAGCENTRAAL

DEN_HAAG_CENTRAAL

ABONNEMENTENSERVICE

Voor opgave abonnementen, verhuizingen, bezorging en wijzigingen

bel 088-1102070 (ma t/m vr: 9 – 17 u),

of per e-mail: abonnementen@denhaagcentraal.net.

Opzeggingen uitsluitend schriftelijk,
uiterlijk 4 weken voor einde abonnementsperiode.

Privacy. In verband met het uitvoeren van een (abonnee)overeenkomst en/of het aanbieden van (online)diensten leggen wij (persoons)gegevens vast die noodzakelijk zijn voor de uitvoering van onze dienstverlening en het doen van aanbiedingen. In onze volledige privacyverklaring, die u op onze website aantreft, wordt omschreven hoe wij met uw (persoons)gegevens omgaan en welke mogelijkheden u heeft in geval van wijziging, doorhaling of het indienen van een klacht. Den Haag Centraal 2012 B.V.